

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat

Budapest II. kerület

Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának felülvizsgálata

2021. év

**A koncepció felülvizsgálatát a Képviselő-testület a 365/2022.(X.27.) határozatával
elfogadta.**

Összeállította: Humánszolgáltatási Igazgatóság

Bevezetés

A szolgáltatástervezési koncepció alapkézikönyve a szociális szolgáltatási stratégia, az operatív tervezés és a tervekkel megvalósítható fejlesztési projektek alapját képezheti.

A kézikönyv a helyzetelemzés és helyzetértékelés megállapításaiból kiindulva olyan irányokat, elveket és intézkedéseket javasol, amelyekkel biztosítható a szociális ellátórendszer fenntarthatósága, az elért eredmények megőrzése, ugyanakkor a helyi igények felmérésén alapulva, folyamatos megújulásra is képes.

A szociális ágazat helyi szintű kihívása, hogy a jogszabályi kötelezettségeken alapuló szerepvállalását milyen módon tudja megvalósítani úgy, hogy a szubszidiaritás elvét alapul véve, szociális biztonságot nyújtson az arra rászorulóknak, illetve prevenciós lehetőségeket biztosítson a terület lakosságának.

Fontos alapelv, hogy senki ne maradjon segítség nélkül, de ösztönözni kell az egyén öngondoskodó, érdekérvényesítő képességét is, hisz mind a magasabb rendű, mind a helyi ágazati jogszabályok hangsúlyozzák az egyén felelősségét is a saját és környezete, illetve családja sorsának alakulását illetően.

Az alacsony érdekérvényesítő képességű, kiszolgáltatott helyzetű, állástalan, vagy mentális betegségekkel küzdő egyének minden segítséget meg kell adni, de erősíteni kell az egyének öngondoskodó és érdekérvényesítő képességét is. A fentiekén kívül - a magasabb rendű jogszabályokkal összhangban - csak akkor beszélhetünk a szociális biztonság megvalósulásáról, ha sikerül felkutatni az ellátórendszer látókörén kívülre szorult társadalmi rétegeket is.

Az Önkormányzat célja a dokumentumokban foglaltak alapján:

- a szociális szükségleteket lefedő szociális és gyermekjóléti rendszer működtetése,
- az ellátás színvonalának megőrzése,
- a megjelenő új igények feltérképezése,
- az intézmények közötti szakmai munka erősítése a kompetencia-határok tiszteletben tartásával,
- az együttműködés további bővítése a civil és egyházi szervezetekkel,
- az egyének öngondoskodásának és érdekérvényesítő képességének erősítése,
- az elektronikus tájékoztatási rendszer fejlesztése,
- felkészülés a demográfiai változásokra.

A szociális szolgáltatások biztosítása a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) és az egyéb hatályos jogszabályok felhatalmazása alapján kötelező önkormányzati feladatokat határoz meg a települési önkormányzatának. A II. kerületben azonban nagy számban figyelhetők meg az önkormányzat saját költségvetéséből finanszírozott, nem kötelező pénzbeli, természetbeni ellátások, szociális szolgáltatások is.

Az elért eredmények megőrzése mellett az alábbi fejlesztési prioritásokat határozzuk meg:

1. A népesség elöregedésére, az idősök növekvő rászorultságára tekintettel:

- az idős emberek saját otthonukban történő, szakszerű gondozásának biztosítása, fejlesztése,
- új idősügyi koncepció megalkotása,
- a pénzbeli, természetbeni támogatások és a személyes gondoskodás célzottságának, a rászorultság elvének fokozott érvényre juttatása,
- a szakmaközi együttműködések fejlesztése,
- széleskörű információ nyújtása az ellátások igénybevételéről.

2. Egyéb, különösen veszélyeztetett célcsoportokra való tekintettel:

- a lakhatási költségek mérséklésében nyújtott segítség,
- az álláskeresők folyamatos tájékoztatását az aktív korú ellátórendszer jogszabályi feltételeiről,
- Család-, és Gyermekegészségügyi Központ megnövekedett szolgáltatásai miatt telephelyeinek bővítése,
- csellengő fiataloknak közösségi tér létrehozása Pesthidegkúton,
- a fogyatékkal élők integrációja,
- a pszichiátriai és szenvedélybeteg közösségi ellátásának fenntartása,
- a hajléktalanná válás megelőzése, a hajléktalan személyek rehabilitációja,
- a társadalmi transzferekhez való hozzájárulás segítése.

3. A humán erőforrás fejlesztését a szakszerű és biztonságos ellátás érdekében:

- továbbképzések, szupervíziók lehetőségének biztosítása,
- béremelés, béren kívüli juttatások bővítése,
- az önkéntes tevékenység ösztönzése.

4. Lakosság, civil, egyházi, vállalkozói szféra bevonása, érzékenyítése a helyi társadalmi összefogáshoz

- a Covid-19 világjárvány időszaka alatti formálódott lakossági önkéntes humán erőforrás megőrzése,
- lakossági érzékenyítés a különösen veszélyeztetett rétegek segítésére,
- adományok, felajánlások biztosítása, bővítése,
- magántőkés vállalkozói szféra bevonása,
- közösségi tervezés szerepe a szociálpolitikai ellátások fejlesztéséhez.

A koncepció jogszabályi háttere

Az Szt. 92. § (3) bekezdése kimondja: *"A legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében – jogszabályban meghatározottak szerint – szolgáltatástervezési koncepciót készít."*

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet (továbbiakban: 1/2000.(I.7.) SZCSM rend.) 111/A. § (1) bekezdése határozza meg a koncepció tartalmát:

"Az Szt. 92. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,*
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,*
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,*
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét."*

Idézett rendelet 111./A (5) bekezdése alapján a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát kétfévente felülvizsgálni és aktualizálni kell.

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a 302/2005.(VI.23.) határozatával elfogadta a kerület szociális szolgáltatástervezési koncepcióját, a jogszabályi kötelezettségnek eleget téve a dokumentumot a Képviselő-testület 2 évente felülvizsgálja.

A felülvizsgálatok helyzetértékelést adnak a szolgáltatások iránti igényekről, a szükségletekről és az ellátási kötelezettség teljesítéséről.

A jogszabályi kötelezettség teljesítésén túl a koncepció felülvizsgálata segítséget nyújthat a döntéshozóknak a kerületi szociális szolgáltató rendszer fejlesztéséhez, a jövőben fellépő legfőbb fejlesztési irányok meghatározásához.

A koncepció bemutatja a szociális ellátórendszer eredményeit, esetleges hiányosságait, bővíti vagy módosítja az intézményi rendszer struktúráját. Az erőforrások feltérképezésével további fejlesztések, innovatív intézkedések, stratégiai tervek készülhetnek.

A jelen felülvizsgálat bemutatja az elmúlt két év szociális ágazatának eredményeit, fejlesztéseit is. Beszámol arról, hogy a kerületben sikerült továbbra is biztosítani az önként vállalt szociális feladatokat, valamint további „jó gyakorlatokkal” is bővíthetett az ellátórendszer. E dokumentum immár a nyolcadik felülvizsgálata az eredeti koncepciónak.

A koncepció elkészítése során alapul vettük az alapkoncepcióban, illetve a dokumentum kétévenkénti felülvizsgálatainak alkalmából megfogalmazott célokat. A kerületi szociális szolgáltatástervezési koncepció részletesen tartalmazza a szociális ellátás feladatait, az ellátottak és az ellátók körét és azokat a személyi és tárgyi feltételeket, melyek szükségesek a feladatok végrehajtásához. A koncepció részletezi az elmúlt időszak fejlesztéseit, s az elkövetkező évek fejlesztési terveit, ütemezését is.

A 2005. évben megfogalmazott alapkoncepció és a dokumentum két évente történő felülvizsgálatai által meghatározott fejlesztési irányvonalak ma is helytállóak.

A koncepcióban felvázolt fejlesztési szükségletek alapvetően igazodnak a változó feladat-ellátási kötelezettségek teljesítéséhez, a tervek figyelembe veszik a lakosság részéről megfogalmazódott igényeket is.

A 2021. évi felülvizsgálat módszertana követi az előző évek struktúráját: tartalmazza az elmúlt két év eredményeit, helyzetképet ad és aktualizálja a demográfiai mutatókat, ismerteti a szociális ellátórendszert, a legfőbb jogszabályi változásokat, vázolja a megjelenő új szolgáltatási igényeket.

A Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Szociálpolitikai Kerekasztala, Idősügyi Tanácsa, valamint a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum résztvevői a 2021. novemberében megtartott közös tanácskozáson megfogalmazták azt a célt, hogy a kerület szociális ellátórendszerének rövid, közép vagy hosszú távú fejlesztési irányairól a jövőben „**munkacsoportok**” felállításával közösen gondolkodnak az ágazat szereplői.

A munkacsoportokban való részvételhez egyaránt megszólítottuk az önkormányzati, egyházi vagy civil fenntartóhoz tartozó szereplőket is.

A munkacsoportok megalakításának célja volt, hogy az „ötletbörzéi”, beszélgetései segítséget nyújtsanak az ágazati koncepciók, esélyegyenlőségi programok felülvizsgálatához, megújításához.

Az alábbi munkacsoportok alakultak meg: *(Fogyatékosággal élők esélyegyenlőségének fejlesztése munkacsoport, Család, gyermek, prevenciós munkacsoport, Idősellátás munkacsoport, Hajléktalanok, pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása, Lakhatás, foglalkoztatás munkacsoport).*

A koncepció jelen felülvizsgálatánál nem hagyhatjuk figyelmen kívül a SARS-19 világjárvány hatásait is, mely új kihívások elé állította a településeket, az egészségügyi és szociális ellátó rendszert. Egyes fejezeteknél részletesebben kitérünk (pl.: idősellátás) a járvány következményeinek elemzésére is.

Gyorsan és személyre szabottan tudott reagálni mind az önkormányzat, mind a szociális, gyermekjóléti szférában dolgozó munkatársak az aktuálisan felmerülő helyzetekre. A járvány nemcsak a testet, hanem a mentális egészséget is megtámadta, ezért nagy szükség van a szociális segítők munkájára.

A kialakult környezeti, társadalmi változások rugalmas alkalmazkodást igényelt minden érintettől, a helyzethez igazodva alternatív kapcsolattartási módok és munkaformák kerültek alkalmazásra. A központi utasításokat nem várva, saját, kreatív eljárásokat dolgozott ki az ágazat, s példászerű összefogással működött együtt a kerületi szociális ágazat fenntartója az intézményekkel.

A helyzetértékelés az intézmények, a szerződő partnerek részéről kapott adatok, összesítések elemzésén, a KSH, az önkormányzat és egyéb adatbázisokban fellelhető statisztikai adatokon, beszámolókon alapul.

Az elemzések középpontjában a szociális és gyermekvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó szolgáltatások állnak, az egészségügy, az oktatás, a lakásügy, foglalkoztatáspolitikai, esélyegyenlőség jelen helyzetének alakulásáról csak rövid kitekintést nyújt e koncepció, hiszen e témakörökben önálló tervek, koncepciók készülnek.

Fontos azonban azt megjegyezni, hogy a családok, egyének helyzetének javítása nemcsak a szociális ágazat körébe tartozó feladat, ezért érdemes rendszerszemléleti elven alapuló, több szálon futó, komplex szolgáltatásokat ajánlani az ellátások igénybe vevőinek.

A szociális ágazat koncepciója a kerületi egyéb ágazati stratégiák, koncepciók és értékelések ismeretében, s egymásra alapozva vizsgálható felül. A szociális szolgáltatástervezési koncepció és felülvizsgálatai a kerületi önkormányzat hivatalos weboldalán (www.masodikkerulet.hu) elektronikus formátumban olvashatók.

A felülvizsgálattal megvalósuló szándék az is, hogy az összegző dokumentum a gyakorlatban is használható legyen, egy-egy fejlesztési vagy intézményi átalakítási döntés előtt, vagy egy-egy pályázati forrásszerzés gyakorlatában is.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti kötelezettségnek eleget téve a Képviselő-testület 2013-ban megalkotta a II. Kerületi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programját (továbbiakban: HEP), s az előírásoknak megfelelően a felülvizsgálatokat is elfogadta a Képviselő-testület.

A vonatkozó jogszabály kimondja, hogy minden koncepciónak, összhangba kell kerülnie a HEP-pel, ezért a Koncepció jelen felülvizsgálata ezt is figyelembe veszi.

Köszönettel tartozunk mindazoknak, akik e koncepció felülvizsgálatát adatokkal, beszámolókkal, gondolatokkal segítették!

II. A település társadalma, gazdasága

2.1. A II. kerületi lakosság demográfiai, népmozgalmi helyzete

Lakosságszám/fő: 2016. évben: 88 128

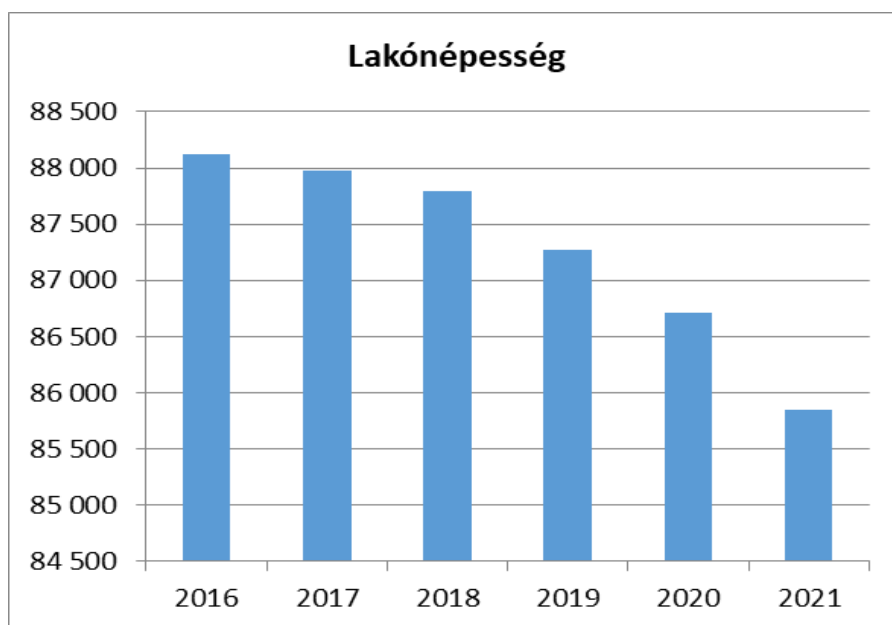
2017. évben: 87 982

2018. évben: 87 793

2019. évben: 87 275

2020. évben: 86 708

2021. évben: 85 854

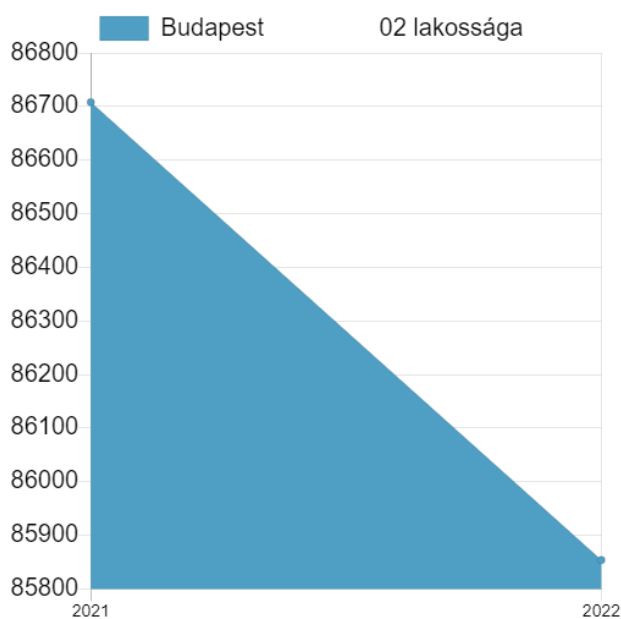
Forrás: Helyi Vizuál Regiszter 2021.

A Vizuál regiszter (népesség nyilvántartás helyi rendszere) adatai alapján a lakosság száma az elmúlt években folyamatosan csökkent.

2020. évben az összlakosság 86 708 fő, ebből a női lakosság száma 46 819 fő, a férfi lakosság pedig 39 889 fő volt.

2021. évben az összlakosság 85 854 fő, ebből a női lakosság száma 46 334 fő, a férfi

laklakosság 39 520 fő volt.

Forrás: Az adatok a nyilvantarto.hu oldalról származnak. Az adatok tájékoztató jellegűek.
© dbhir.com 2022

A II. kerületi népesség kor és nem szerinti összetételét tekintve majdnem minden korcsoportban egyértelmű nőbőbblet jellemezte.

Forrás: Helyi Vizual Regiszter 2020-2021.

2020. év adatai

Korcsoport (év)	0-2	3-5	6-13	14-18	19-54	55-59	60-69	70-79	80-X
Összesen (fő)	2194	2427	7878	4352	38826	3839	10053	10888	6251

2021. év adatai

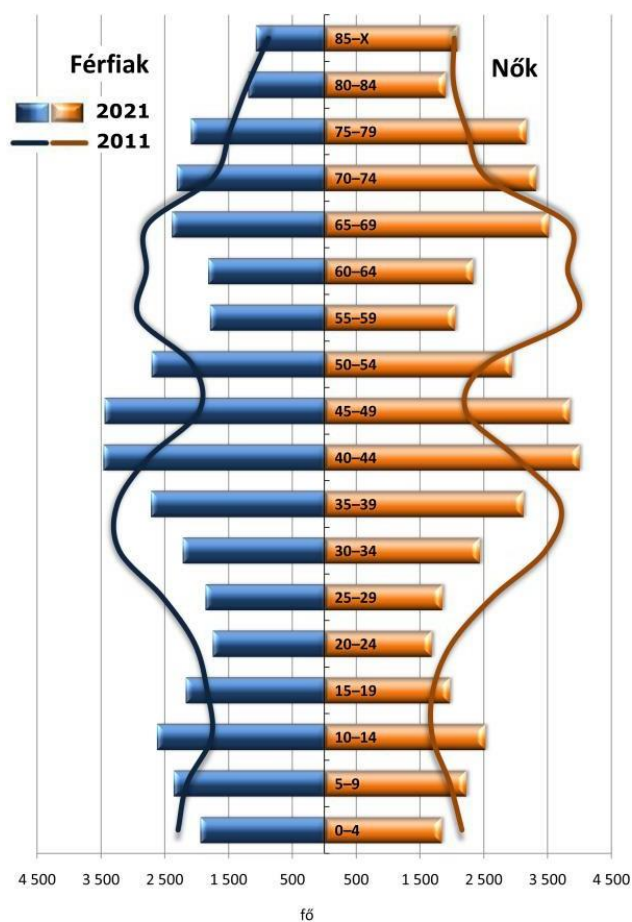
Korcsoport (év)	0-2	3-5	6-13	14-18	19-54	55-59	60-69	70-79	80-X
Összesen (fő)	2130	2297	7575	4584	38591	3961	9504	10758	6454

Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint 2021				
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoport aránya (%)
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	
Állandó népesség száma	39 520	46 334	85 854	
0-2 évesek	2 194	2 427	4 699	5,47%
3-5 éves	1 170	1 127	2 297	2,68%
6-13 éves	3 883	3 692	7 575	8,82%
14-18 éves	2 382	2 202	4 584	5,34%
19-54 éves	18 499	20 092	38 591	44,95%
55-59 éves	1 825	2 136	3 961	4,61%
60-69 éves	3 973	5 531	9 504	11,07%
70-79 éves	4 340	6 418	10 758	12,53%
80-100 éves	2 354	4 100	6 454	7,52%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

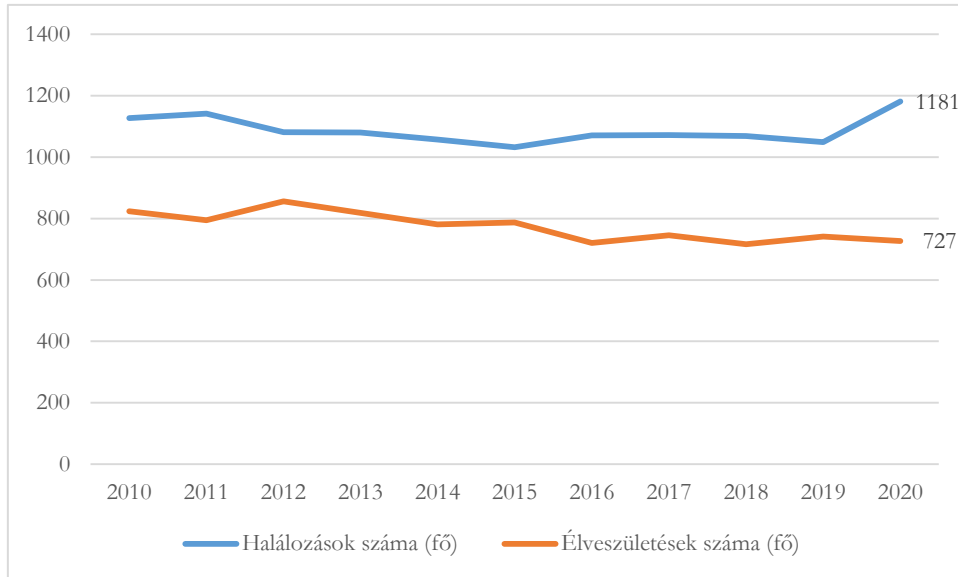
2020-ban a 0-18 éves korosztály száma 16 851 fő, ez az összlakosság 19,43 %-a, a 60 év feletti lakosság száma 27 192 fő, ami az összlakosság 31,36 %-a.

2021-ben a 0- 18 éves korosztály száma 19 155 fő, ez az összlakosság 22,31 %-a, a 60 -100 éves lakosság száma 26 716 fő, ami az összlakosság 31,12 %-a.

2021. január 1-én a II. kerületben rendkívül kevés 15-19, 20-24 és 25-29 éves korcsoportú, valamint a viszonylag nagy létszámú időskorú (65 éves és idősebb korcsoportú) népesség arányával társult. Összességében egy alapjánál elkeskenyedett, mindvégig keskeny, de „fenyő alakú”, azaz bizonyos korcsoportok hiányával küzdő, előregedő népességre jellemző, felső részén kiszélesedő korfát láthattunk a II. kerület esetében.

Születési és halálozási adatok

Halálozások és élve születések száma (fő), II. kerület, 2010-2020. Forrás: KSH.

A népességszám alakulása sajnos az országos tendenciához hasonlóan, a kerületben is negatív számokat mutat. Az élveszületések (727 fő) számát jóval meghaladta a halálozások száma (1181 fő).

Születéskor várható élettartam¹

Magyarországon valamivel javulni kezdett a születéskor várható élettartam 1990 és 2019 között: míg a férfiak átlaga 65,1-ről 72,9 évre nőtt, a nőké 73,7 évről 79,3 évre emelkedett. 2020., a járvány éve azonban ebben is változást hozott: csökkent a magyarok várható élettartama. A nőké átlagosan 78,7, a férfiaké 72,2 évre. Magyarországon a születéskor várható átlagos élettartam 2020-ban 78,74 év volt, területenként azonban ez is nagyon eltérő, döbbenetes a különbség: legkevesebb az edelényi járásban, 70,1 év, legmagasabb pedig a főváros II. kerületében, 80,9 év.

¹ <https://www.penzcentrum.hu/otthon/20220223/megvan-a-hosszu-élet-titka-itt-a-legmagasabb-a-varhato-elettartam-magyarorszagon-1122270>

Kerületi nyugdíj adatok a Magyar Államkincstár adatszolgáltatása alapján:

Budapest II. kerület	Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok a főellátás típusa szerint		
	Időszak:	2020.	év december
Főellátások megnevezése	Nem	Létszám (fő)	Teljes ellátás átlag (Ft/fő)
1. Öregségi nyugdíjak	együtt	22 063	199 570 Ft
	férfi	8 307	221 883 Ft
	nő	13 756	186 096 Ft
ebből: "Nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíjak"	nő	567	208 348 Ft
2. Korhatár alattiaknak járó ellátások <i>tartalmazza: a korhatár előtti ellátásokat, a szolgálati járandóságot, átmeneti bányászjáradékot és a táncművészeti életjáradékot</i>	együtt	98	255 455 Ft
	férfi	65	262 177 Ft
	nő	33	242 215 Ft
3. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	együtt	647	99 694 Ft
	férfi	275	101 690 Ft
	nő	372	98 219 Ft
4. Rokkantsági járadék	együtt	177	39 475 Ft
	férfi	102	39 135 Ft
	nő	75	39 937 Ft
5. Özvegyi és szülői nyugdíj	együtt	215	107 418 Ft
	férfi	21	72 288 Ft
	nő	194	111 220 Ft
6. Egyéb ellátások <i>(árvaellátás, mezőgazdasági szövetkezeti járadékok, baleseti járadék, házastársi pótlék, jövedelempótlék, egyéb járandóságok)</i>	együtt	423	54 861 Ft
	férfi	198	53 842 Ft
	nő	225	55 758 Ft
7. Ellátások mindösszesen	együtt	23 623	192 437 Ft
	férfi	8 968	212 350 Ft
	nő	14 655	180 251 Ft

Budapest II. kerület	Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok a főellátás típusa szerint		
	Időszak:	2021.	év december
Főellátások megnevezése	Nem	Létszám (fő)	Teljes ellátás átlag (Ft/fő)
1. Öregségi nyugdíjak	együtt	21 436	213 130 Ft
	férfi	8 042	237 665 Ft
	nő	13 394	198 398 Ft
ebből: "Nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíjak"	nő	570	232 124 Ft
2. Korhatár alattiaknak járó ellátások <i>tartalmazza: a korhatár előtti ellátásokat, a szolgálati járandóságot, átmeneti bányászjáradékot és a táncművészeti életjáradékot</i>	együtt	96	272 393 Ft
	férfi	66	278 140 Ft
	nő	30	259 749 Ft
3. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	együtt	627	103 532 Ft
	férfi	264	107 298 Ft
	nő	363	100 792 Ft
4. Rokkantsági járadék	együtt	173	41 410 Ft
	férfi	100	41 045 Ft
	nő	73	41 910 Ft
5. Özvegyi és szülői nyugdíj	együtt	205	115 747 Ft
	férfi	24	104 698 Ft
	nő	181	117 212 Ft
6. Egyéb ellátások <i>(árvaellátás, mezőgazdasági szövetkezeti járadékok, baleseti járadék, házastársi pótlék, jövedelempótlék, egyéb járandóságok)</i>	együtt	419	58 522 Ft
	férfi	197	55 870 Ft
	nő	222	60 876 Ft
7. Ellátások mindösszesen	együtt	22 956	205 398 Ft
	férfi	8 693	227 265 Ft
	nő	14 263	192 072 Ft

Budapest II. kerület	Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok a főellátás típusa szerint		
	Időszak:	2022.	év január
Főellátások megnevezése	Nem	Létszám (fő)	Teljes ellátás átlag (Ft/fő)
1. Öregségi nyugdíjak	együtt	21 365	224 136 Ft
	férfi	8 004	249 856 Ft
	nő	13 361	208 729 Ft
ebből: "Nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíjak"	nő	593	245 460 Ft
2. Korhatár alattiaknak járó ellátások <i>tartalmazza: a korhatár előtti ellátásokat, a szolgálati járandóságot, átmeneti bányászjáradékot és a táncművészeti életjáradékot</i>	együtt	102	284 154 Ft
	férfi	70	290 738 Ft
	nő	32	269 752 Ft
3. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	együtt	627	108 418 Ft
	férfi	264	112 252 Ft
	nő	363	105 629 Ft
4. Rokkantsági járadék	együtt	174	43 481 Ft
	férfi	103	43 100 Ft
	nő	71	44 034 Ft
5. Özvegyi és szülői nyugdíj	együtt	206	122 523 Ft
	férfi	23	116 837 Ft
	nő	183	123 238 Ft
6. Egyéb ellátások <i>(árvaellátás, mezőgazdasági szövetkezeti járadékok, baleseti járadék, házastársi pótlék, jövedelempótlék, egyéb járandóságok)</i>	együtt	404	66 848 Ft
	férfi	189	65 329 Ft
	nő	215	68 182 Ft
7. Ellátások mindösszesen	együtt	22 878	216 166 Ft
	férfi	8 653	239 144 Ft
	nő	14 225	202 189 Ft

Budapest II. kerület	Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok a főellátás típusa szerint		
	Időszak:	2022.	év július
Főellátások megnevezése	Nem	Létszám (fő)	Teljes ellátás átlag (Ft/fő)
1. Öregségi nyugdíjak	együtt	21 025	235 030 Ft
	férfi	7 870	261 843 Ft
	nő	13 155	218 989 Ft
ebből: "Nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíjak"	nő	553	257 604 Ft
2. Korhatár alattiaknak járó ellátások <i>tartalmazza: a korhatár előtti ellátásokat, a szolgálati járandóságot, átmeneti bányászjáradékot és a táncművészeti életjáradékot</i>	együtt	91	295 089 Ft
	férfi	62	306 975 Ft
	nő	29	269 679 Ft
3. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	együtt	623	112 740 Ft
	férfi	262	118 130 Ft
	nő	361	108 828 Ft
4. Rokkantsági járadék	együtt	176	45 176 Ft
	férfi	104	44 785 Ft
	nő	72	45 742 Ft
5. Özvegyi és szülői nyugdíj	együtt	206	125 947 Ft
	férfi	23	100 793 Ft
	nő	183	129 109 Ft
6. Egyéb ellátások <i>(árvaellátás, mezőgazdasági szövetkezeti járadékok, baleseti járadék, házastársi pótlék, jövedelempótlék, egyéb járandóságok)</i>	együtt	387	71 647 Ft
	férfi	180	71 468 Ft
	nő	207	71 802 Ft
7. Ellátások mindösszesen	együtt	22 508	226 596 Ft
	férfi	8 501	250 620 Ft
	nő	14 007	212 015 Ft

„Jelenleg a lakosság egyötödét teszik ki a nyugdíjasok, számuk - akárcsak a magyar lakosok száma általában - folyamatosan csökken. Az országban nemcsak az öregségi nyugellátást kapók száma oszlik meg egyenlőtlenül - hiszen 10-ből 3-an Budapesten vagy Pest megyében élnek -, hanem az ellátásuk átlagos összege is. A budapesti átlagnyugdíj 30 ezer forintnál is több, mint országosan, Bács-Kiskun megyében pedig harmadával kevesebb az átlagos összeg, mint a fővárosban. A legtöbb öregségi nyugdíjas Budapesten (355 954 fő) és Pest megyében (238 825 fő) él, a legkevesebben pedig Nógrád (41 317 fő), Tolna (47 210 fő) és Vas (54 981 fő) megyékben élt.

Az öregségi nyugdíjat kapók ellátásnak átlagos összege országosan 164 102 forint. Az átlag Budapesten (195 983 Ft), Fejér (171 716 Ft) és Pest (170 902 Ft) megyében a legmagasabb, valamint Békés (147 179 Ft), Szabolcs-Szatmár-Bereg (147 093 Ft) és Bács-Kiskun megyékben (146 053 Ft) a legalacsonyabb. Vagyis a fővárosi átlagnyugdíj 34,2 százalékkal magasabb, mint a Bács-Kiskun megyei átlagos összeg: a legnagyobb és legkisebb átlagösszeg között 2021-ben még 45 805 forint volt a különbség, 2022-ben már csaknem 50 ezer. A budapesti átlagnyugdíj pedig több mint 30 ezerrel magasabb, mint az országos.

2021. január 1-jén az öregségi nyugellátás havi átlagösszege (az év eleji szokásos emelést is beleszámítva) 150 571 forint volt. 2022-re ez az összeg 164 102 forintra nőtt, ez mintegy 9 százalékos növekedés.

Az átlagösszeg növekedésének hátterében leginkább az áll, hogy generációváltás zajlik a nyugdíjas társadalmon belül: az új belépők között magasabb az átlag feletti nyugdíjat kapók száma, az időközben elhunyt nyugdíjasok között pedig többen kaptak alacsony nyugdíjat.”²

A kerületi statisztikai adatokat vizsgálva, míg 2020. év decemberében 22 063 fő, 2022. júliusában 21 025 fő részesült öregségi nyugellátásban. *(A 2016. évi adatbázisban még 25 686 fő szerepelt.)*

A II. kerületi öregségi nyugellátásban részesülők átlagos nyugdíja a budapesti átlaghoz mérten is 19,9 %-kal magasabb, természetesen a kerületben is sok olyan idős van, akiknek a nyugdíja még az országos átlagot sem éri el, ők a szociális ellátórendszer segítségét igényelhetik.

² <https://www.hrportal.hu/hr/magyarorszagon-164-ezer-forint-az-atlagnyugdij-20220809.html>

Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	22 273	13 816	161,21%
2017	22 445	13 924	161,20%
2018	22 795	13 773	165,50%
2019	23 085	13 700	168,50%
2020	23 040	13 508	170,57%
2021	22 847	13 053	175,03%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR			

Az **öregedési index** az időskorú népességnek (65–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított arányát fejezi ki. A népesség korösszetétele változásának és az elöregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége. (https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_2.html)

Az idősödést kifejező, legáltalánosabban elfogadott mutató a 65 évesek és idősebbek gyermekkorúakhoz viszonyított aránya, azaz az öregedési index, amely a történeti idősorok tanúsága szerint folyamatosan nő.

Az öregedési index a kerületben is folyamatos emelkedést mutat, a budapesti átlag a 2021. évben 163,4 % volt.

Érdeemes egy rövid kitekintést adni Budapest lakosság számainak változásaiban, a táblázat 3 korábbi népszámlálás adatait is tartalmazza. Megfigyelhető, hogy míg az épített lakások száma folyamatosan nő, a lakosság száma változó, az utóbbi két évben csökkenő tendenciát mutat.

Budapest lakosságának változása 1990- 2021. év

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
2021.01.01.	1 723 836	930 714	52 514
2020.01.01.	1 750 216	924 664	52 514
2019.01.01.	1 752 286	919 425	52 514
2018.01.01.	1 749 734	916 155	52 514
2017.01.01.	1 752 704	913 858	52 514
2016.01.01.	1 759 407	911 502	52 513
2015.01.01.	1 757 618	909 962	52 513
2014.01.01.	1 744 665	908 247	52 514
2013.01.01.	1 735 711	906 782	52 514
2012.01.01.	1 727 495	905 777	52 509
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 725 578	905 405	52 513
2010.01.01.	1 721 556	889 757	52 513
2009.01.01.	1 712 210	881 000	52 513
2008.01.01.	1 702 297	872 177	52 512
2007.01.01.	1 696 128	863 330	52 512
2006.01.01.	1 698 106	856 181	52 510
2005.01.01.	1 697 343	844 469	52 512
2004.01.01.	1 705 309	834 939	52 516
2003.01.01.	1 719 342	829 259	52 516
2002.01.01.	1 739 569	823 304	52 516
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 756 796	820 977	52 516
2000.01.01.	1 811 552	823 690	52 516
1999.01.01.	1 838 753	821 515	52 516
1998.01.01.	1 861 383	819 182	52 516
1997.01.01.	1 886 215	816 765	52 516
1996.01.01.	1 906 798	814 596	52 516
1995.01.01.	1 930 014	811 854	52 516
1994.01.01.	1 995 696	809 735	52 516
1993.01.01.	2 008 546	807 014	52 516
1992.01.01.	2 015 955	803 807	52 516
1991.01.01.	2 018 035	799 871	52 516
1990.01.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 016 774	793 764	52 517

Budapest lakosságának változásai:³

„Míg az elmúlt évtizedek során figyelemmel kísérhettük, hogy Budapest lakossága folyamatosan növekszik, a vidéki városoké csökken, a falvak pedig egyenesen az elnéptelenedés irányába tartanak, addig ez a tendencia 2022-re megváltozni látszik. A népesség mindig alkalmazkodik az aktuális társadalmi és politikai helyzethez, így nem csak Budapest lakossága, hanem az egész ország lakossága is egyre nyitottabbá válik az agglomerációbeli, vagy a kifejezetten vidéki élet iránt.

Évről évre fiatalok ezreit csalogatják a fővárosba az egyetemek és a munkahelyek bőséges választéka, éppen ezért korábban megfigyelhető volt, hogy Budapest lakossága rengeteg fiatallal bővült – azonban emellett az időskorúak száma is rekord magas a fővárosban.

³ <https://www.penzcentrum.hu/karrier/20220314/budapest-lakossaga-keruletenkent-2022-hany-fobol-all-budapest-lakossaga-1122906>

Az elmúlt években Budapest lakossága csökkenni látszik, a környékbeli kisebb települések lakossága azonban ugrásszerű növekedésnek indult.

Budapest térségének a demográfiai átrendeződésének számos oka van: az egyik ezek közül az, hogy a kormány családpolitikája kifejezetten támogatja a vidéki életet és a vidéki gyermekvállalást. Mindemellett azt is megfigyelhettük, hogy a fővárosi lakásárak sosem látott magasságokba szökkentek. Másik meghatározó ok, hogy a koronavírus válság során behozott megszorítások rendkívül kellemetlenül érintették a lakáslakókat: Budapest lakossága jelentős részben udvar, kert nélküli ingatlanokban kellett, hogy eltöltse a karantén hónapjait – éppen ezért, a bizonytalan helyzetben érthető, hogy Budapest lakossága számára népszerűbbé vált a kiköltözés vidékre.”

A legutóbbi, 2011-es népszámlálás szerint Budapest lakossága a következőképpen alakult:

A fővárosi kerület megnevezése	A népszámlálási lakónépesség	A lakások	A lakott egyéb lakóegységek
	száma 2011. október 1-jén, a 2021. január 1-jei közigazgatási állapot szerint		
Kerületek			
Budapest 01. kerület	24 158	16 972	2
Budapest 02. kerület	87 744	48 684	16
Budapest 03. kerület	126 478	62 623	32
Budapest 04. kerület	98 284	46 970	10
Budapest 05. kerület	25 210	19 683	4
Budapest 06. kerület	38 319	27 787	8
Budapest 07. kerület	56 093	36 708	11
Budapest 08. kerület	76 250	44 417	24
Budapest 09. kerület	61 553	39 507	8
Budapest 10. kerület	80 978	38 432	28
Budapest 11. kerület	143 165	78 187	32
Budapest 12. kerület	57 709	33 533	4
Budapest 13. kerület	119 051	72 800	18
Budapest 14. kerület	127 010	72 438	9
Budapest 15. kerület	79 645	37 158	14
Budapest 16. kerület	71 180	30 485	8
Budapest 17. kerület	84 381	33 006	30
Budapest 18. kerület	98 499	43 553	17
Budapest 19. kerület	59 055	27 309	2
Budapest 20. kerület	64 358	30 940	18
Budapest 21. kerület	75 055	32 981	8
Budapest 22. kerület	53 704	22 585	8
Budapest 23. kerület	21 155	8 644	16
Margitsziget (Főv.Önk. közvetlen igazgatása alatt)	6	3	0
Kerületek összesen	1 729 040	905 405	327

Budapest lakossága a népszámlálás szerint (forrás: KSH Helyiségnévtár)

Kerületi állandó lakosság 2021. évi adatai

Magyarország állandó lakossága 2021. január 1-jén: 9 890 640 (férfi: 4 771 677; nő: 5 118 963)

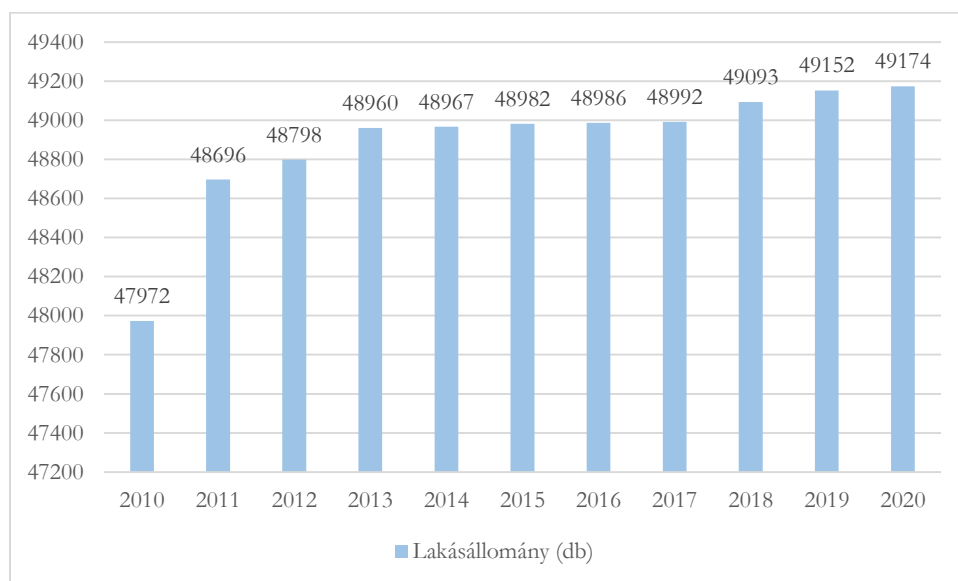
Megye kód	KSH kód	Megye	Település	Település típusa	Állandó férfi lakosság összesen	Állandó női lakosság összesen	Állandó lakosság összesen
0	00000	AAA	LAKCÍM NÉLKÜLI	0	298	260	558
1	09566	BUD	Budapest	01 fővárosi kerület	11 937	14 029	25 966
1	03179	BUD	Budapest	02 fővárosi kerület	39 889	46 819	86 708
1	18069	BUD	Budapest	03 fővárosi kerület	57 401	67 181	124 582
1	05467	BUD	Budapest	04 fővárosi kerület	43 618	51 259	94 877
1	13392	BUD	Budapest	05 fővárosi kerület	12 336	13 293	25 629
1	16586	BUD	Budapest	06 fővárosi kerület	17 555	19 131	36 686
1	29744	BUD	Budapest	07 fővárosi kerület	24 043	26 153	50 196
1	25405	BUD	Budapest	08 fővárosi kerület	35 158	35 273	70 431
1	29586	BUD	Budapest	09 fővárosi kerület	26 132	28 089	54 221
1	10700	BUD	Budapest	10 fővárosi kerület	33 228	37 645	70 873
1	14216	BUD	Budapest	11 fővárosi kerület	60 395	70 893	131 288
1	24697	BUD	Budapest	12 fővárosi kerület	26 096	30 995	57 091
1	24299	BUD	Budapest	13 fővárosi kerület	54 042	61 526	115 568
1	16337	BUD	Budapest	14 fővárosi kerület	50 805	61 556	112 361
1	11314	BUD	Budapest	15 fővárosi kerület	35 858	41 017	76 875
1	08208	BUD	Budapest	16 fővárosi kerület	34 166	38 634	72 800
1	02112	BUD	Budapest	17 fővárosi kerület	41 141	45 764	86 905
1	29285	BUD	Budapest	18 fővárosi kerület	47 040	52 853	99 893
1	04011	BUD	Budapest	19 fővárosi kerület	26 533	30 542	57 075
1	06026	BUD	Budapest	20 fővárosi kerület	29 470	32 824	62 294
1	13189	BUD	Budapest	21 fővárosi kerület	33 740	38 237	71 977
1	10214	BUD	Budapest	22 fővárosi kerület	26 709	28 951	55 660
1	34139	BUD	Budapest	23 fővárosi kerület	11 090	11 392	22 482

Forrás: Budapest lakossága kerületenként, 2021. KSH

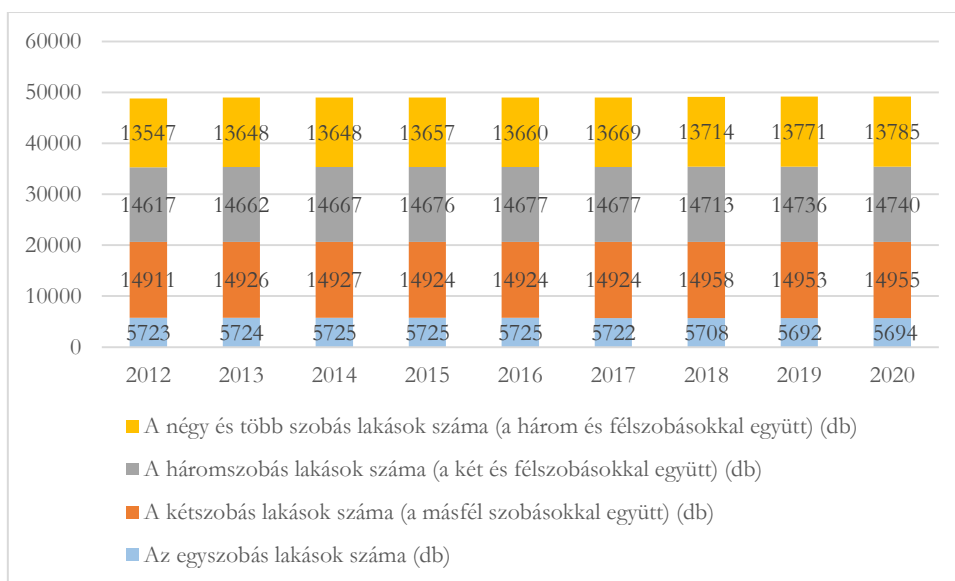
Lakásállomány

A fentebbi, 2011. évi népszámlálás idejében felvett lakossági számadatokat tartalmazó táblázat rögzíti a kerületi lakásállomány számokat is.

Lakásállományban az elmúlt 10 év alatt jelentős változás nem történt, kevés új lakás épült. (Mindösszesen 1202 db)

A 2020. évben az összes lakásból 5 694 db volt egyszobás, 14 955 db kétszobás, 14 740 db háromszobás, és 13 785 négy- vagy többszobás lakás található. (A leggyakoribb a kétszobás lakások száma, de az újonnan épült lakások már nagyobb alapterületűek.)

Lakásállomány (db), II. kerület, 2010-2020. Forrás: KSH.

Önkormányzati tulajdonú bérlakások számának alakulása

Az önkormányzati tulajdonú lakások száma a II. kerületben folyamatosan csökkent az elmúlt tíz évben. 2020-ban 448 önkormányzati tulajdonú lakás és 230 lakóépület állt rendelkezésre.

A lakásokról összességében elmondható, hogy azok túlnyomó része többlakásos, vegyes tulajdonú lakóépületben található. A befogadó épületek műszaki állapota változó, jellemzően leromlott állapotúak, csak a minimális karbantartások készültek el rajtuk. A felújítások a lakóközösség anyagi lehetőségein, hajlandóságán múlnak, amely a jelenlegi építőipari kivitelezési kapacitások és árak ismeretében jelentősen korlátozottak. A megjelenő pályázati lehetőségek valamelyest segíthetnek ezen, amennyiben a közös képviselő képes az ezzel járó többletfeladatokat felvállalni, valamint a lakóközösség többségi akaratában is elérhető a pályázaton történő részvétel támogatása.

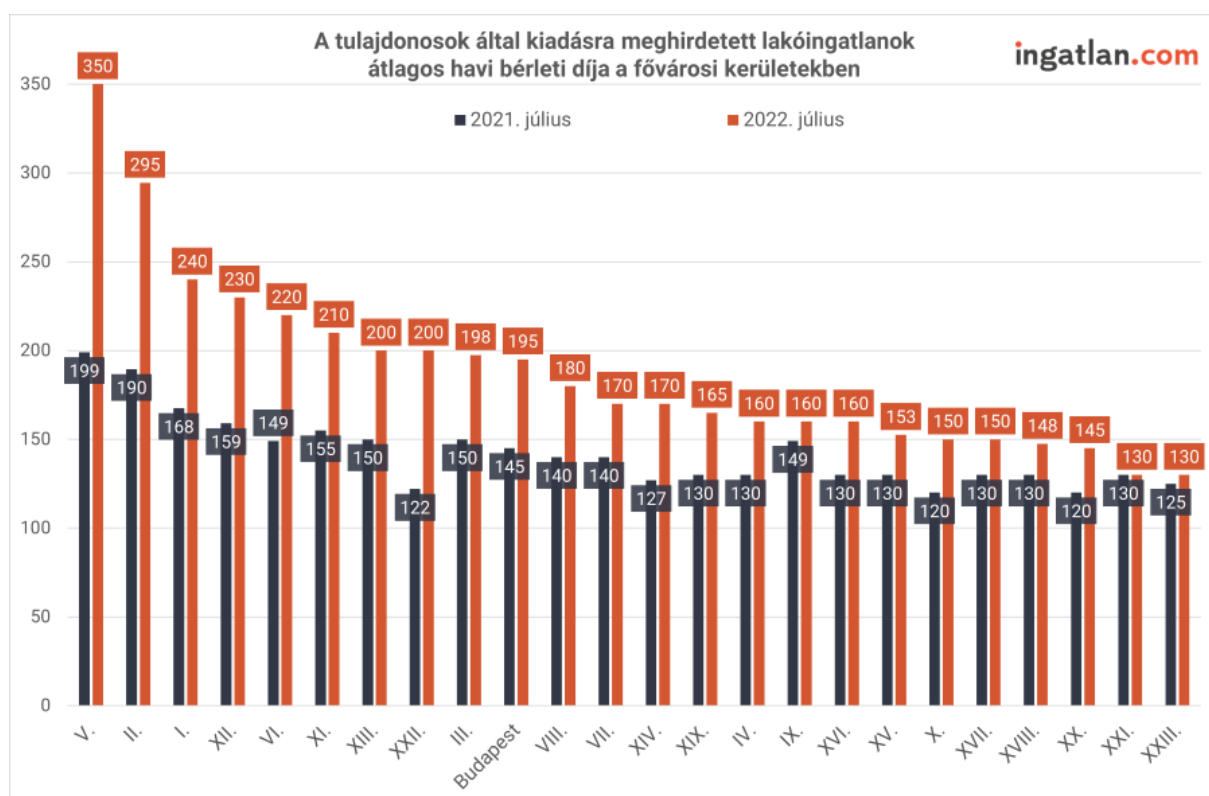
A lakások döntő hányada a kerület belső részén (Viziváros, Újlak) helyezkedik el. Legutoljára 2003-ban állami támogatás segítségével épült fel a Budapest II. kerület Lajos u. 18-20./Bécsi út 17-21. szám alatti 50 lakást magában foglaló épület, mely lakásokat az Önkormányzat szociális lakáspályázat keretében adja bérbe határozott időre. A pályázók száma többszöröse a pályázható lakásoknak, az utóbbi években csupán 6-7 megüresedett lakással számolhattunk.

Ingatlan piac

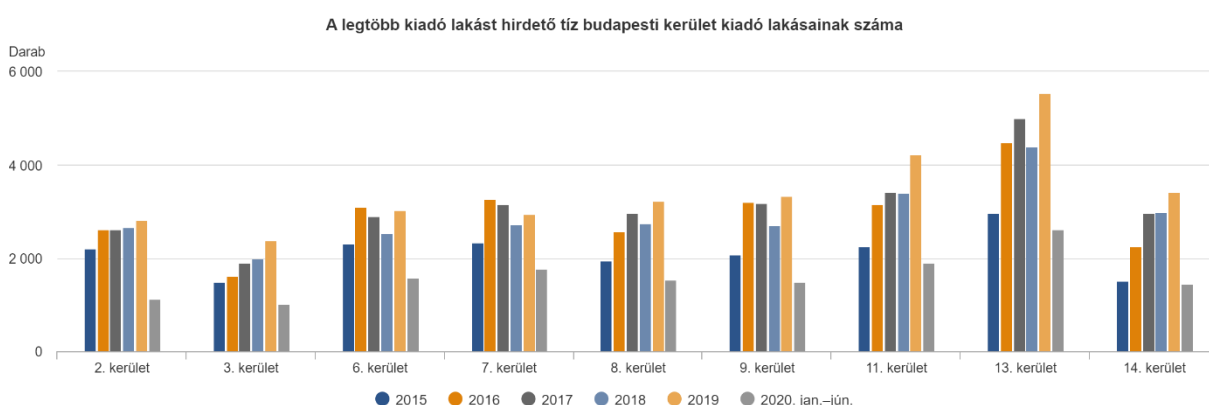
A II. kerület hagyományosan a főváros egyik legmagasabb presztízzsel rendelkező területe. Az előző években sem alacsony lakásárakat az utóbbi évek jelentős lakásár növekedési hulláma a kerületet is elérte. Míg a 2019. évben 700 000 Ft/m² volt az eladási ár, 2021. év januárban az új lakóingatlanok budapesti piacán az átlagos négyzetméterár 1,03 millió forintba emelkedett a kínálatban, így átlépte az 1 millió forintos határt.

Az ingatlan.com adatai szerint a három legdrágább városrész az I., a II. és a XII. kerület, ahol 1,7-1,9 millió forintnál jár a fajlagos átlagár, ami az egy évvel korábbit 14-42 százalékkal múlja felül.

A fenti árak miatt a kerületben számos közalkalmazott vagy pályakezdő nem tud lakást vásárolni, de akkor sem kedvezőbb a helyzet, ha az albérleti piacon próbálja a kezdő munkavállaló a lakhatását megoldani. A bérleti árakat felhajtja, hogy sokan befektetési céllal vásároltak lakást, sok a külföldi vagy az egyetemista, aki kiadó lakást keres, vagy sokan az Airbnb-n keresztül turistáknak adják ki a lakást.

Tavasszal az átlagos bérleti díjak 23,4 százalékkal voltak magasabbak, mint egy évvel korábban a KSH-ingatlan.com lakbérindex szerint.

[Folyamatban lévő kutatások – Lakbérindex-számítás \(ksh.hu\)](https://www.ksh.hu/folyamatban-levo-kutatások-lakbérindex-számítás)

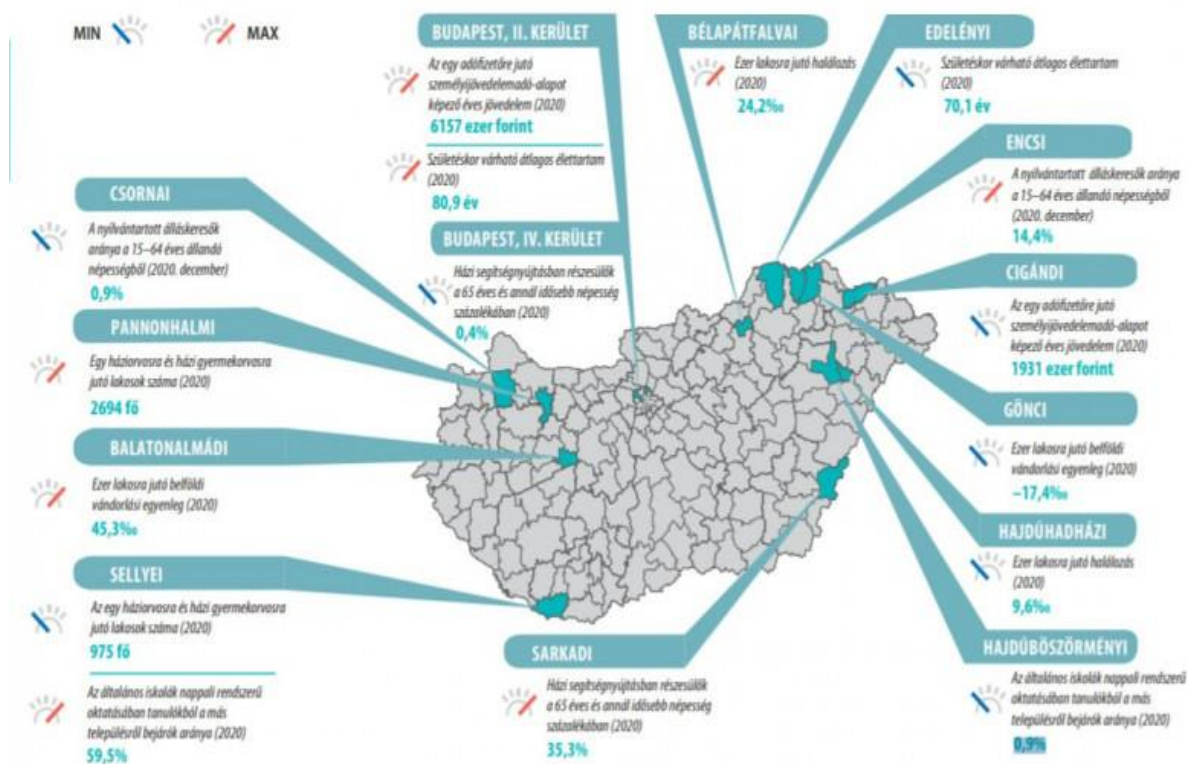
Budapesten a 13. illetve a 11. kerületben hirdették a legtöbb kiadó lakást a vizsgált években. A tíz legnépszerűbb kerület közül a 14. kerületben volt a legnagyobb növekedés – a 2015. évhez képest.

Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alap

A KSH 2020. évi TÉR-KÉP kiadványa, egyik alfejezete a járási szélsőértékekkel foglalkozik, bizonyos kiemelt mutatók alapján azt vizsgálja, hol a "legjobb", és a "legrosszabb" a helyzet például munkanélküliség, átlagkereset, orvoshiány vagy a várható élettartam tekintetében.

A statisztikai adatok is alátámasztják, hogy akkora területi különbségek tapasztalhatóak határon belül, hogy a nyugati és észak-keleti vidékeken élők úgy érezhetik, mintha nem is ugyanabban az országban élnének.

Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező éves jövedelem, azaz az éves bruttó jövedelem között is óriási különbségek vannak az ország egyes területein. Budapest II. kerületében ez az összeg 6 millió 157 ezer forint (havi bruttó 513 ezer forint), míg egy észak-keleti járásban 1 millió 931 ezer forint (tehát havi bruttó 160 916 forint) - ez 3,1-szeres különbséget jelent.

Járásai szélsőértékek - a KSH Tér-Kép 2020 című kiadványából
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/ter_kep_2020.pdf

Összegzés:

- **A lakosság száma évek óta csökkenő tendenciát mutat,**
- **A születéskor várható élettartam tekintetében mind a nők, mind a férfiak esetében Budapesten a legmagasabb a várható életkor,**
- **A budapesti kerületek közül itt az egyik legmagasabb az egy adózóra eső jövedelem, öregségi nyugdíj átlaga,**
- **Csekély önkormányzati bérlakás szám,**
- **A magánbérleti szektor és az ingatlanárak további növekedése az elmúlt évekhez viszonyítva is.**

III. A kerület munkaerő-piaci helyzete, az álláskeresők és ellátások számának mutatói

3.1. Regisztrált vállalkozások száma főbb gazdasági ágak szerint

A gazdaságföldrajzi helyzet nagyban meghatározza a térségben működő gazdasági vállalkozások jellegét is. A legtöbb vállalkozás a szolgáltató szektorból kerül ki.

Az alábbi táblázatban a II. Kerület regisztrált vállalkozásainak (2020) a főbb gazdasági ágak szerinti megoszlását olvashatjuk ki:

ÉV	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Feldolgozóipar	Építő ipar	Kereskedelem, gépjárműjavítás	Szállítás, raktározás	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	Információ, kommunikáció	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	Oktatás	Ingyatlanügyletek
2020	520	825	1 009	2 629	389	1 244	2 521	8 338	1 191	8 022

Forrás: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: Teir)

A mezőgazdasági és az ipari szektor mértéke csekély a kerületben, az egyéb gazdasági ágazat statisztikai adatai a budapesti átlaghoz közeli, pozitív eltérés főként az ingatlanüggyel, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet folytatók számában mutatkozik. A 23 kerület adatait összevetve a kerületünkben a legmagasabb ezen ágazattal foglalkozók száma.

„A gazdaság versenyképességét napjainkban legfőképp a COVID-járvány okozta helyzet kezelése, illetve a gazdasági ágazatok (szolgáltatási szektor) fenntarthatóságának biztosítása befolyásolja, mely nem csak a kerületben, hanem globális szinten kezelendő. Budapesten a szolgáltatási szektor (turizmus) aránya a legmagasabb, melyet a vírushelyzet jelentős mértékben befolyásol.

Az irodapiacra a COVID-járvány mérsékeltebben hatott. A vírushelyzet ideje alatt a szolgáltatott iroda, a turizmus, a vendéglátás és a légi közlekedésben működő cégek kiszolgáló bérlők vannak nehéz helyzetben. Ennek ellenére a vírushelyzet hatása által nem érintett szektorban tevékenykedő cégek is bérleti díjkedvezményt igényeltek. Hosszú távon, feltételezhetően a bérlők száma és érdeklődése nem fog csökkenni, keresleti preferenciái viszont változhatnak majd. Sok helyen megjelent az otthoni munkavégzés (home office), így felmerült a bérlőkben, hogy az üzemeltetési költséget és rezsit ne teljes mértékig kelljen kifizetni a kihasználatlanság miatt.

A COVID-járvány egyes üzlettípusokat pozitívan érintett (drogéria, élelmiszer, gyógyszertár), egy szűkebb kör a teljes bezárásban érintett (játsszóház, óvoda, magánegészségügy), emellett vannak a különösen érintett, főként szolgáltató tevékenységek, ahol már rövid távon szinte minden bérlő jelezte, hogy nem tud bérleti díjat fizetni.”⁴

⁴BUDAPEST FŐVÁROS II. KERÜLET INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA Magalapozó vizsgálat

3.2. A regisztrált vállalkozások száma gazdálkodási forma szerint

Év	Összesen	Ebből/db				
		KFT.	RT.	BT.	Önálló váll.	Egyéb
2017	31 532	11 620	470	3 602	15 233	607
2018	32 432	11 663	479	3 452	16 219	619
2019	33 131	11 672	497	3 318	17 018	626
2020	32 676	11 711	528	3 113	16 690	634

Forrás: Teir

A vizsgált időszakban látható, hogy a kerületi vállalkozások száma a pandémia miatti lezárások időszakában csak kis mértékben csökkent (455 db) a 2019-es évhez viszonyítva, ennek valószínűsíthető oka a különböző vállalkozásokat segítő központi és önkormányzati intézkedések hatása, esetlegesen a vállalkozás meglévő pénzügyi tartalékai.

3.3. A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása a kerületben

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav.korú népes. fő*	Relatív mutató* %	Arányszám ***
BUDAPEST 02. KER. 2019.12.	419	91	136	65	42	51 424	0,81	0,23

* Munkav.korú népes. fő – a KSH népszámlálási ill. népesség-nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav.korú népes. fő*	Relatív mutató* %	Arányszám ***
BUDAPEST 02. KER. 2020.12.	822	136	155	74	68	51 889	1,58	0,35

* Munkav.korú népes. fő – a KSH népszámlálási ill. népesség-nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav.korú népes. fő*	Relatív mutató* %	Arányszám ***
BUDAPEST 02. KER. 2021.12.	568	210	115	83	50	51 733	1,10	0,29

* Munkav.korú népes. fő – a KSH népszámlálási ill. népesség-nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - nyilvántartott állás keresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

Forrás: https://nfsz.munka.hu/tart/stat_telepulessoros_adatok

A munkanélküliségi adatok is tükrözik a koronavírus-járvány és a lezárások hatását, a nyilvántartott állás keresők száma a 2020. évben megnőtt, a 2021. decemberi szám adatok szerencsére újból közelítik a 2019-es nyilvántartott állás keresők számát, de az év során folyamatos létszámingadozásnak lehetünk tanúi. Kedvezőtlen változás, hogy a 365 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők száma 2,4 %-kal nőtt, tehát jelentős volt a rendszerben maradtak száma.

A regisztrált állás keresők száma azonban továbbra is alacsony maradt a munkaképes lakosság arányához képest.

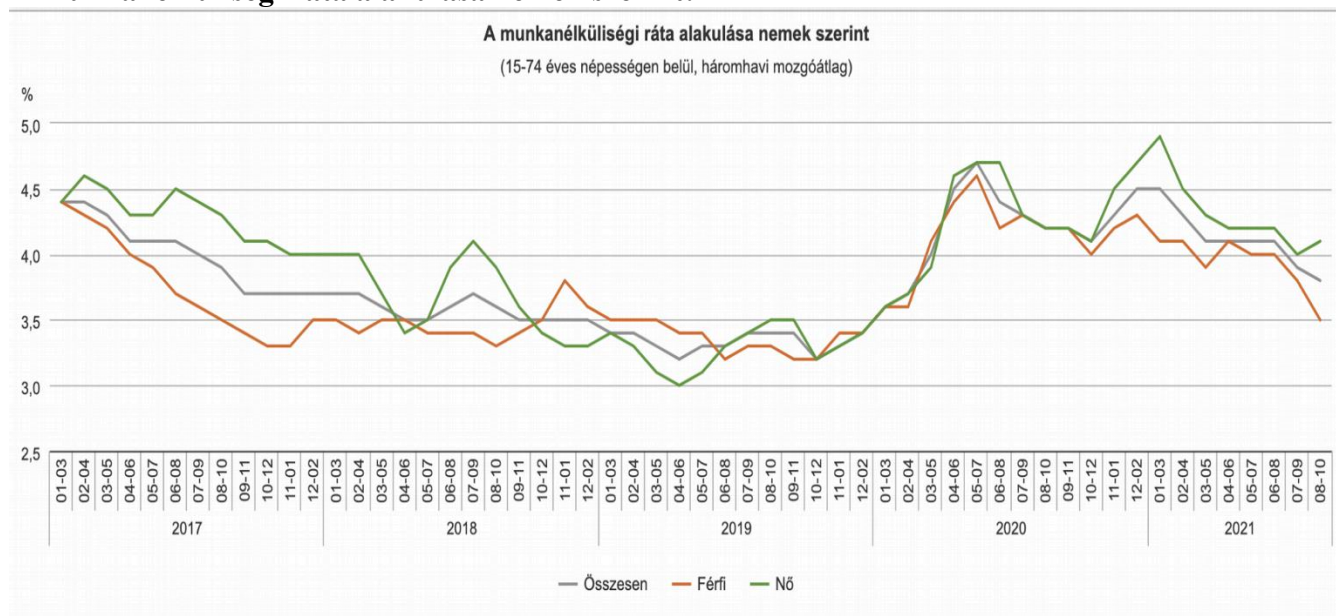
A Budapest Főváros Kormányhivatala Foglalkoztatási Osztálya tájékoztatása szerint az ügyfelek körében a járvány miatti kilátástalanság és elkeseredés, a pszichés problémák, jelentősen megnehezítették az állás keresők visszairányítását a munkaerő-piacra. A folyamatos megbetegedések, karantén helyzetek miatt nem volt zökkenőmentes az ügyféllátás, így sokan a segély kifizetéséhez is nagyon későn jutottak hozzá.

Az elektronikus ügyintézés kényszerűsége miatt is kerültek hátrányos helyzetbe ügyfelek, őket a szociális szakemberek segítették.

A munkaerő-piaci programok időszakosan indultak újra. A képzések sajnos teljesen eltűntek a rendszerből a vonatkozó jogszabályok miatt.

3.3.1. Állás keresők nemek és életkor szerinti adatai

A munkanélküliségi ráta alakulása nemek szerint:

Forrás: <https://qubit.hu/2021/12/09/a-fiatalok-es-a-nok-fizetik-meg-a-kozel-ket-eve-tarto-pandemia-arat-a-munkaeropiacon>

Év	Férfi (fő)	Nő (fő)
2019	187	251
2020	368	523
2021	234	334

Mindkét nem számadatait vizsgálva a létszámok nőttek, viszont továbbra is az előző években is ismert tendencia folytatódott, azaz a vizsgált időszakban a férfiakat alacsonyabb munkanélküliségi ráta jellemezte, mint a nőket.

Álláskeresőket életkori megoszlása:

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2019	2020	2021
	Fő összesen		400	773
20 éves, vagy az alatti	Fő	0,00	2,00	3,00
	%	0,00%	0,26%	0,51%
20-24 év	Fő	7	52,00	15,00
	%	1,75%	6,73%	2,56%
25-29 év	Fő	30	98,00	37,00
	%	7,50%	12,68%	6,31%
30-34 év	Fő	46	99,00	49,00
	%	11,50%	12,81%	8,36%
35-39 év	Fő	49	110,00	69,00
	%	12,25%	14,23%	11,77%
40-44 év	Fő	52	135,00	74,00
	%	13,00%	17,46%	12,63%
45-49 év	Fő	47	104,00	88,00
	%	11,75%	13,45%	15,02%
50-59 év	Fő	39	99,00	67,00
	%	9,75%	12,81%	11,43%
55-59 év	Fő	39	74,00	52,00
	%	9,75%	9,57%	8,87%
59 év feletti	Fő	91	118,00	132,00
	%	22,75%	15,27%	22,53%

Forrás: TeIR, Innovációs és Technológiai Minisztérium

A különböző elemzések rávilágítanak arra, hogy a fiatalokat, főleg a 20-30 éves korosztályt érintette a járvány miatti munkahely elvesztés. Ők két csoportra oszthatóak, a pályakezdők, illetve azok a fiatalok, akik külföldön helyezkedtek el, majd a járványhelyzet miatt hazaköltöztek. Az utóbbi csoport tagjai hamarabb tértek vissza a munkaerő-piacra, mert vélhetően az idegen-nyelvismeretüket és külföldi tapasztalataikat jobban tudták hasznosítani.

3.3.2. Álláskeresők végzettség szerinti adatai

Év/hónap november	általános iskola / <i>Elementary education</i>	szakiskola, szakmunkásképző <i>/ Vocational or apprentice school</i>	szakközépiskola, technikum / <i>Vocational secondary school, specialised technical school</i>	gimnázium <i>/ Secondary grammar school</i>	főiskola, egyetem / <i>Tertiary education</i>	Együtt /Together (fő)
2019.	47	33	60	61	237	438
2020	77	64	134	196	389	860
2021	57	41	77	127	264	566

Forrás: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statistika/stat_afsz_nyilvtartasok.aspx

Teir, Innovációs és Technológiai Minisztérium

A vizsgált időszakban ugyanazon hónap (november) adatai kerültek összevetésre.

A nyilvántartott álláskeresők között magas a közép és felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, az összes álláskeresőként nyilvántartottakhoz viszonyítva, ez a sajátosság a kerület kimagaslóan magas képzettségi helyzetéből is adódik.

A regiszterbe bekerült új jelentkezők 90%-a volt jogosult álláskeresési járadékra. A munkaközvetítés lassabb volt a pandémiát megelőző évekhez képest, a könnyítések idején nagyon sok raktáráruház, futárszolgálat, csomagoló üzem, élelmiszer bolt keresett munkatársakat, viszont felsőfokú végzettség alapján csak saját kérésre közvetíthette ki ezen állásokat a Foglalkoztatási Osztály.

Az elektronikus ügyintézési forma részben továbbra is fennmaradt, emiatt sok olyan ügyfél volt, aki hátrányos helyzetbe került. A Foglalkoztatási Osztály tapasztalata szerint, a szociális ellátórendszer munkatársai (családsegítők, anyaothtoni szociális segítők, hajléktalan ellátásban dolgozók stb.) segítségükre voltak ezen ügyfeleknek a telefonálás, e-mail küldés intézésében.

3.4. Kerületi közfoglalkoztatás alakulása

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A II. kerületi Polgármesteri Hivatalban 2012 és 2017. év között történt közfoglalkoztatás, 2017 év októberéig terjedő időszakból 11 főt sikerült a közfoglalkoztatottak közül az Mt. és a Ktv. hatálya alatt továbbfoglalkoztatni a Polgármesteri Hivatalban.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *									
Budapest 02. ker. Budapest megye Budapest járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021 01 - 12. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	26	68	52	45	23	17	19	15	11
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	9	28	47	51	34	22	10	10	8
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	-	0	-	-	0	-	-	-	0
Mindösszesen	35	97	99	96	57	39	29	25	19
Közfoglalkoztatási mutató	0,07%	0,18%	0,19%	0,18%	0,11%	0,08%	0,06%	0,05%	0,04%

<http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/statisztika/terkep/definici.htm>

* A közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos állományi létszáma: az adott hónapban közfoglalkoztatásban részt vevők napi létszámainak egyszerű számtani átlaga. A statisztika által megfigyelt hónap a tárgyhót megelőző hó 21. napjától tárgyhó 20. napjáig tart.

A fenti táblázat adataiból is olvasható, hogy nem számottevő ebben a foglalkoztatási formában dolgozók létszáma, s az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők is el tudnak helyezkedni a munkaerő piacon. Jelenleg a kerületben civil foglalkoztatóknál (pl.: Civitan Budapest - Help Egyesület) vannak közfoglalkoztatott munkatársak. 2021. évben 19 fő közfoglalkoztatottat tartott nyilván a Foglalkoztatási Osztály.

3.5. Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása (lsd. 9.3. fejezet)

3.6. Diákmunka

A Pénzügyminisztérium a fiatalkori inaktivitás csökkentésére, a korai munkatapasztalat és munkajövedelem szerzés elősegítésére a 2013. években indított „Nyári diákmunka” program tapasztalatait felhasználva évente meghirdeti e programot. A támogatás célcsoportjába a 16-25 év közötti nappali tagozaton tanuló diákok tartoznak.

A programba a II. kerületi Polgármesteri Hivatal is bekapcsolódott.

A nyári diákmunka elősegíti a fiatalok munkához jutását és ezzel a korai munkatapasztalat mellett a jövedelemszerzés lehetőségét is, valamint segítheti az önkormányzatoknál és az önkormányzat fenntartásában álló intézményekben a nyári szabadságolási időszakban fellépő munkaerő igény pótlását is.

A diákok legfeljebb két hónapos időtartamban, napi hat órás foglalkoztatásban dolgoztak.

2016. évben a Polgármesteri Hivatal részlegeinél 9 fő diák, a 2017. évben 8 fő, a 2019. évben 4 fő, a 2020. évben 8 fő, a 2021. évben 7 fő foglalkoztatására került sor. A diákok adminisztratív, jogi és pénzügyi asszisztensi, valamint könnyű fizikai munkát végeztek.

Összegzés:

- a vállalkozások nehéz helyzetbe kerültek, számos kedvezményben részesültek helyi szinten is,
- az álláskeresők száma nőtt a COVID-19 világjárvány időszakában,
- megnőtt a jelentősége a szociális szakembereknek, akik segíthetik az elektronikus ügyintézés nem ismerő ügyfeleket,
- Foglalkoztatási Osztály javaslata: mivel nem (vagy csak kis mértékben) lehetséges a személyes állásfeltárás, online állásbörzék szervezése/hírdetése, több elektronikus tájékoztató anyag ismertetése,
- A foglalkoztatók tájékoztatása (igénybe vehető támogatások álláskereső alkalmazása esetében, pályázati lehetőségek).

IV. Egészségügyi helyzetkép

4.1. A II. kerületi lakosság egészségi állapota, 2007-2020.

(Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály Nemfertőző Betegségek Osztálya leíró epidemiológiai elemzése alapján.)

„ A lakosság egészségi állapotának meghatározása, jellemzése, valamint különböző indikátorok alapján a népegészségügyi helyzet komplex megítélése és változásainak nyomon követése folyamatos – tudományos bizonyítékokon nyugvó, egységes módszertani keretrendszerrel rendelkező, nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – monitoring tevékenységet igényel. E tevékenység, a népegészségügy gyakorlati szintjén, egy adott népesség egészségi állapotának jellemzésére szolgáló, hagyományosan használt indikátorok, azaz a népesség körében megfigyelt demográfiai, halálozási és megbetegedési viszonyok elemzését jelenti. Előbbiek, az egészségi állapot igen fontos indikátorainak eloszlásában, valamint időbeni és térbeni alakulásukban természetesen találunk különbségeket nemcsak országos összehasonlításban, hanem a főváros kerületei tekintetében is. Különös jelentőséggel bírnak a nemfertőző betegségekre irányuló deskriptív epidemiológiai helyzetelemzések, hiszen ezek alapján válhatnak nyilvánvalóvá és egyértelműen körülhatárolhatóvá egy-egy területen a legveszélyeztetettebb lakosságcsoportok.

Jelen vizsgálatunkban arra törekedtünk, hogy a II. kerületi lakosság demográfiai helyzetét és körükben a vezető halálteki főcsoportokban történő halálozásokat, valamint a kiemelt jelentőségű rosszindulatú daganatok miatti megbetegedéseket, azok tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit tekintsük át, hiszen a halálozás/megbetegedések időbeli és térbeli alakulásának elemzése segíthet feltárni a halmozódó hiányosságokat. A halálozások, megbetegedések esetleges magas szintje feltétlen figyelemfelkeltő kell legyen a helyi egészségügyi irányítás számára, mert teendőket sürgethet a probléma feltárásának, megismerésének és megszüntetésének irányából is.

A II. kerületi lakosság körében a halálteki struktúráról elmondható, hogy 2016-2020. közötti időszakban a keringési rendszer betegségei miatt halt meg a legtöbb munkaképes korcsoportú férfi és a rosszindulatú daganatokban a legtöbb nő. Megjegyzendő, hogy a II. kerületi 25-64 éves nők halálozási struktúrájában a rosszindulatú daganatok két és félszer több haláletetet okoztak, mint a keringési rendszeri betegségek. A II. kerületi férfiak és nők általános, valamint az egyes vezető halálteki főcsoportokban történő korai halálozásának alakulását az országos halálozási szinttől jóval alacsonyabb és folyamatosan csökkenő tendencia vagy stagnálás jellemezte.

A halandóság területi egyenlőtlenségeit tekintve pedig eredményeink egyértelműen jelezték, hogy a II. kerületi férfiak és nők esetében a vizsgált időszakban minden vezető halálteki főcsoport miatt a halandóság az országos átlagtól – az esetek döntő részében statisztikailag bizonyítható módon – alacsonyabb volt. A teljes (0-x éves korú) II. kerületi lakosság körében a COVID-19 (mint elsődleges halálok) miatti halálozás az országos átlagtól szignifikánsan alacsonyabbnak bizonyult, s ez férfiaknál 39, nőknél 19 haláletetet jelentett.

Összességében a rosszindulatú daganatok esetében a 25-64 éves II. kerületi férfiak és nők körében az országos szint szerint várható megbetegedési gyakoriságtól – az esetek döntő többségében szignifikánsan - alacsonyabb megbetegedési gyakoriságot figyelhattunk meg, azonban a 65 éves és idősebb férfiak esetében a prosztaták miatt, illetve a 25-64 éves korú nők esetében az emlőrák miatt az országos referencia szintet meghaladó, szignifikáns megbetegedési többletet találtunk.

Ezen elemzés eredményei is felhívják a döntéshozók figyelmét a II. kerület lakosságának specifikus egészségproblémáira, segítve a népegészségügyi szemlélet alakulását.

A halálozások, megbetegedések esetleges magas szintje feltétlen figyelemfelkeltő kell, legyen a helyi egészségügyi irányítás számára, mert teendőket sürgethet a probléma feltárásának, megismerésének és megszüntetésének irányából is.

A halandóság struktúrája

A II. kerületben 2016-2020. között az 5 vezető halálóki főcsoport miatt a teljes lakosság (0-x évesek) körében összesen 2336 férfi és 3106 nő halt meg; ebből korai halálózással (25-64 éves életkorában) összesen 281 férfi és 213 nő vesztette életét.

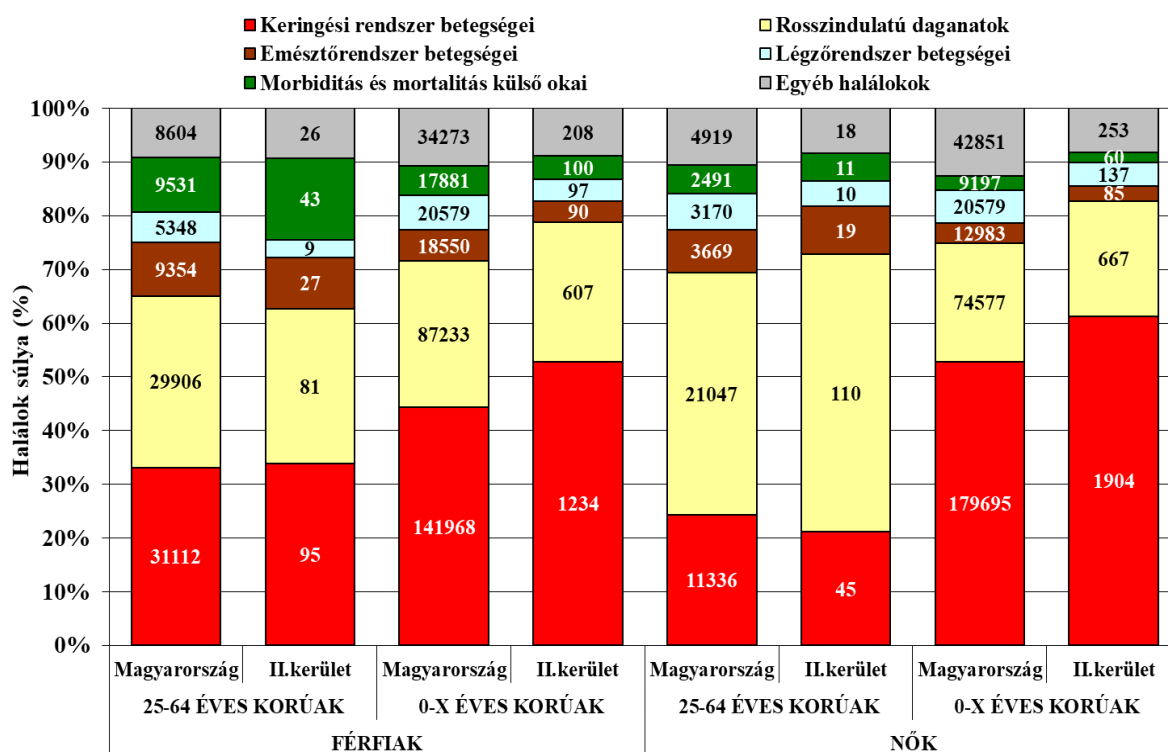
A munkaképes korú népesség rendkívül magas halálozása (a korai, 25-64 évesek halálozása) az egyének és a családok számára óriási veszteség, számos társadalmi-gazdasági tényezőt kedvezőtlenül befolyásol, illetve többek között a népesedési probléma hátterében is szerepet játszhat.

A II. kerületi lakosság 2016-2020. közötti korai halálózásának halálóki struktúrája nem különbözött lényegesen a budapesti lakosságétól. A különbség egyrészt az, hogy az elhunyt 25-64 éves korcsoportú, munkaképes korú férfiak közül a II. kerületben a *külső okok* miatti halálozás nagyobb súlyt képezett (15%), mint a magyar férfiak (10%) körében. Másrészt érdekes az is, hogy a harmadik helyen – a szakirodalmi tényektől eltérően nem az emésztőrendszeri megbetegedések miatti halálozás, hanem a vezető halálók közé tartozó *sérülések, mérgezések* halálóki főcsoportja (elhalt férfiak száma 43 fő, 15%) szerepelt. Az *emésztőrendszer betegségei* 27 (10%), valamint a *légzőrendszeri betegségei* pedig 9 (3%) halálesetet okoztak.

A nők halálózásában legnagyobb súlya – az összes haláleset több mint 50%-a - a *rosszindulatú daganatoknak* (52%, 110 fő) és a *keringési rendszer betegségeinek* (21%, 45 fő) volt. Az *emésztőrendszer betegségei* (9%) 19 fővel szerepeltek a nők halálózásában, valamint a férfiakétól jóval kisebb súlya volt a *sérülések, mérgezések* (5%, 11 fő) miatti halálókoknak. A *légzőrendszeri betegségei* 10 halálesetet (5%) okoztak, ami a férfiaknál megfigyeltékhez képest minimálisan magasabb részarányt jelentett.

Halálloki struktúra a 25-64 éves korú, valamint a teljes (0-X éves)

II. kerületi és magyar népesség körében, 2016-2020.

”

4.2. Egészségügyi ellátás, fejlesztések, prevenció

Az Önkormányzat jogszabályban foglalt kötelezettsége az egészségügyi alapellátás és a járóbeteg-szakellátás működtetése, amelyet jelenleg a házi orvosok, valamint az Egészségügyi Szolgálaton keresztül lát el.

A II. kerületi lakosság alapellátásának terén a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Egészségügyi Szolgálatát biztosítja a gyermekfogászati, körzeti védőnői, iskolaorvosi, iskolavédőnői ellátásokat. A felnőtt és gyermek házi orvosai szolgálatok, valamint a felnőtt fogászati alapellátás privatizáltak. A lakosság járóbeteg-szakellátását az Egészségügyi Szolgálat 6 telephelyen végzi 28 egészségügyi szakmában, melyet kiegészít a gondozói hálózat (bőr- és nemibeteg-, a pszichiátriai és tüdőgondozó), valamint a gyermek fogszabályozás és a központi telephelyen működő fogászati röntgen. A felnőtt-, valamint gyermekorvosi ügyeleti feladatellátás külső vállalkozó bevonásával történik.

Az Önkormányzat a kiemelt beruházások között tartja számon az egészségügyi ágazatot érintő fejlesztéseket, így folyamatosan újulnak meg az alapellátást biztosító, illetve a szakorvosi rendelők, továbbá új beruházások, infrastrukturális fejlesztések is történnek. A kerületi házi orvosai rendelőkben – állapotuknak megfelelően – folyamatos karbantartási, kisebb felújítási munkák történtek. Az egészségügyi eszközpark korszerűsítése és fejlesztése mind az alapellátásban, mind a járóbeteg-szakellátásban folyamatos.

Egészségügyi beruházások

A 2019. év fejlesztéseként 4 házi orvos folytathatja munkáját a Szt. Ferenc Kórház Széher úti rendelőjében.

2021. decemberében átadásra került a Fazekas utca 19-23. szám alatt egy új házi orvosi rendelő, ahová 2 házi orvosi praxis költözött a Rét utcai rendelőből és 4 fogorvosi praxis a Kapás utcai szakrendelőből.

2022. július hónapjában befejeződött a Lotz Károly utca 8-10. szám alatti házi orvosi rendelő teljes felújítása, valamint hat további rendelő – a Vérhalom téri, a Fillér utcai, a Rét utcai, a Tölgyfa utcai, az Ady Endre utcai és a Komjádi utcai rendelők – részleges felújítása is megtörtént.

2022. évben megkezdődött a Kapás utca 22. szám alatti szakrendelő felújításának első üteme, amely előre láthatólag 2023-2024-ben az épület teljes megújulásával folytatódik. A házi orvosi rendelők valamint az Egészségügyi Szolgálat Tölgyfa - Fekete Sas utcai telephelyeinek felújítására várhatóan a 2023-2024. év között kerül sor.

A Kapás utcai szakrendelő gép parkja is bővítésre kerül: ultrahang készülékek, fogászati röntgen készülékek és a Pulzus Központba 24 órás EKG Holter rendszer kerül beszerzésre.

Rendelőjárat

A Rét utcai rendelőjárat 2017. áprilisában indult, amely az időseknek segítséget jelenthet a rendelőbe való eljutáshoz, mivel az érkezett visszajelzések szerint a létesítmény megközelítése, különösen a székporú korosztály számára nehézséget okoz.

Prevenció

Cél, hogy a magas színvonalú alap, illetve szakorvosi ellátás igénybevételének további biztosítása és fenntartása mellett, a prevenció mind a gyermek, mind a felnőtt lakosság tekintetében előtérbe kerüljön.

Az egészségügyi feladatellátás jelentős részét képezik a partner szervezetekkel közösen megvalósított prevenciós, egészségvédelmi és szűrőprogramok. Évente két alkalommal, az Önkormányzat külön feladat ellátás keretében szerződés köt az Egészségügyi Szolgálattal a felnőtt lakossági szűrések ellátása céljából. Évente a szűréseken mintegy 750- 800 fő lakos vesz részt.

A 2020-2021. években ez a célkitűzés nem tudott teljesen megvalósulni a világjárvány következtében. A „szűrőnapokat” az Egészségügyi Szolgálat nem tudta megszervezni a korlátozások és kapacitás átirányítás miatt (oltás és COVID-19 szűrésekre).

A Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala Népegészségügyi Osztály (továbbiakban: Népegészségügyi Osztály) 2020-2021-ben **egészségnevelés** keretei között az alábbi tevékenységeket végezte:

Az iskolákban a koronavírus járvány következtében „Az iskolákban FŐ az egészség” elnevezésű tankönyv programok és a „Szülők főzőiskolája” foglalkozások elmaradtak.

A Népegészségügyi Osztály munkatársai a tudatos vásárlás és az élelmiszerbiztonság témakörében tartott interaktív iskolai programokat.

Fertőző megbetegedések megelőzése:

Annak érdekében, hogy a gyermekek és az ifjúság minél szélesebb körében ismertté váljon a koronavírus terjedésének csökkentésében fontos szerepet játszó, jó kézhigiénés gyakorlat és a

helyes kézmosás gyakorlata is tudatosuljon a Népegészségügyi Osztály munkatársai a megtartott egészségnapok és iskolai foglalkozások keretében tartottak oktatásokat az érintett korosztályoknak.

Lakossági rendezvényeken (pl. Hidegkúti Sportparádé) a kerületi családok is elméleti és gyakorlati tudáshoz jutottak a fenti témában.

Komplex iskolai programok:

Az együttműködő partnerekkel, társhatóságokkal, rendészeti szervekkel és civilekkel komplex interaktív, élményközpontú programokat szervezett a Népegészségügyi Osztály (egészségnap és projekt nap). Az egészségnapok keretei között valósult meg: érzékenyítő programok, interaktív órák a környezet- és természetvédelemmel összefüggésben, elsősegélynyújtás, baleset- és viktimizáció megelőzése, egészséges táplálkozással összefüggő programok, a védőoltásokkal kapcsolatos tények és tévhitek megismertetése, stressz kezelés, mentális egészségprogramok, bőrvédelem-, mindennapi mérgeink, közlekedésbiztonság, drog és alkohol prevenciók stb.

Komplex lakossági programok:

A csökkentett számban megrendezett lakossági rendezvények keretében a kerületi családok jutottak elméleti és gyakorlati tudáshoz, többek között az élelmiszer- és kémiai biztonság, tudatos élelmiszervásárlás, egészséges táplálkozás, mellrák megelőzés témakörében.

Szt. Ferenc Kórház programjai:

A kórház szakemberei egészségügyi előadásorozatot tartottak a Normafa Látogatóközpontban, ahol a hallgatóság az időseket érintő általános időskori életmód- és egészség-tanácsadásban részesülhetett, valamint egy-egy „népbetegség” megelőzéséről, kezeléséről hallhattak ismereteket.

A prevenciók előadásokon kívül az érdeklődők olyan felkészítő előadásokon is részt vehettek, ahol az otthoni ápolás alapvető eszköztárával, praktikáival, tudnivalókkal, az eszközök helyes használatával ismerkedhettek meg.

4.3. Sportolás

A kerületi sportszakemberek hitvallása is az, hogy minden életkorban, de különösen fontos a gyermekkorban kialakítható rendszeres testmozgás, sportolás megszerettetése, valamint az egészségben eltöltött évek számának növeléséhez elengedhetetlen az aktív élet, testmozgás, ezért kiemelten kell kezelni és támogatni a gyermekek, az ifjúság sportját, valamint az időskorúak aktivitását, a szenior korosztály sportját.

A sport alapszükséglete a megfelelő mennyiségű, és minőségű sportlétesítmény. Az intézmények, a lakosság, és a sportegyesületek részéről is egyre nagyobb az igény, a létesítmények fejlesztésére.

Az elmúlt években a sport szempontjából a legfontosabb előrelépés, a létesítmények fejlesztése, az infrastrukturális feltételek javítása volt.

A mindenki számára elérhető rendszeres testmozgás, sportolás lehetősége, a sporthoz való hozzáférhetőség segítése az ingyenes sportesemények szervezésével, a sportolásra alkalmas közparkok, és a lakosság számára elérhető sportlétesítmények biztosítása által valósul meg.

Az Önkormányzat által közvetlenül nyújtott, pályázat alapú sporttámogatások lehetőséget biztosítanak a helyi sportszervezetek működésére, beleértve a sportegyesületek, utánpótlás nevelő műhelyek működését, óvodák, iskolák sporttevékenységét.

A közösségi sportparkok számának bővülésével összefüggésben a Sport Kft. partnerségben a Free Sport Parks gyűjtőportállal létrehozta a kerület Közösségi Sport oldalát, mely térképen is megmutatja hol vannak ezek a sportparkok, és milyen sportok űzhetők ott. <https://www.freesportparks.hu/ii-kerulet-budapest>

A legnépszerűbb eszközökön minden kerületi fitness és kondiparkban (Street Workout Park) található olyan QR-kódot tartalmazó matrica, amelynek segítségével az eszközök helyes, hatékony használatát bemutató videók érhetők el magyar és angol nyelven.

Az Önkormányzat, a lakosság részére ingyenesen elérhető sportprogramok megrendezését is támogatja. Minden évben megrendezésre kerül:

- a „Kaptató” utcai futó, gyalogló és kerekesszékes verseny,
- közösségi családi sportnapok (Pokorny Családi Sportnap, Hidegkúti Sportparádé)
- a közösségi sportparkokban rendezett programok, tanácsadás, bemutatók.

Heti rendszerességgel jelentkezhettek az érdeklődők Szt. Ferenc Kórház szakembereinek vezetésével tartott pulzusellenőrző kardiótúrákra is.

A Kerületben működő Kerület Kártya program számos sportlétesítményben biztosít kedvezményes sportolást.

A szenior korosztály aktív életmódját, az önkormányzat támogatásával megvalósuló ingyenes sportprogramok, közösségi programok is segítik.

- A Budapest Petanque SE-vel együttműködésben 2019-ben indult petanque („pétánk”) program, mely népszerű a kerületi idősek, a szenior korosztály körében.
- A Húvösvölgyi Sakkiskola Sport Club szervezésében működő „nyílt” sakk klub a Szent Angéla Gimnáziumban.
- A Hid az Egészségért Egyesület „kocogó klubja” Panoráma és a Marczibányi téri Sportcentrumban.

A Kaptató utcai futóversenynek külön kategóriája a kerekes-székes futam, melyen jellemzően a Mozgássérült Emberek Rehabilitációs Központja csapata képviselteti magát.

A kerületben működő speciális igényeket is kielégítő oktatási intézmények a mozgássérült emberek rehabilitációjának keretén belül kerekes-székes asztalitenisz, kosárlabda, kerekesszékes floorball, illetve boccia sporttevékenységet is végeznek.

A kerületben működő Pool n’ Rol SE, táncegyüttesben együtt lépnek fel a súlyos testi fogyatékkal élők, főként kerekes-székesek a mozgásukban nem korlátozott táncosokkal. A kerekes székes táncbemutatóikkal itthon és külföldön is népszerűsítik a nem mindennapi sportágat, céljuk, hogy szavak nélkül, pusztán a tánc nyelvén beszéljenek az integrációról, az esélyegyenlőségről.

Az esélyegyenlőségi célkitűzések egyik példamutató megvalósulása volt 2022. tavaszán, hogy először került megrendezésre a kerületben a fogyatékkal élők integrációját segítő „Esély Sportnap”, 7 szervezet közreműködésével.

Összegzés:

- **a II. kerületi epidemiológiai elemzés eredményeinek felhasználása az egészségügyi/szociális szolgáltatások tervezéséhez/szervezéséhez, közép és hosszú távú helyi szintű népegészségügyi stratégia kialakításához,**
- **prevenció –szűrővizsgálatok minden életkorban fontosak,**
- **a gyermekek egészséges táplálkozásának, egészséges életmódjának, sportolásának elősegítése,**
- **az egészségben eltöltött évek számának növekedésének elősegítése, szenior sport fejlesztése,**
- **esélyegyenlőség, közösségi sport rendezvények rendszeres megvalósítása,**
- **sportolási lehetőségek kommunikációja,**
- **a fenntartható környezet megteremtésében, a légszennyezettség csökkentésében, egészségmegőrzéshez: a kerékpáros, elektromos roller közlekedés úthálózatának és közlekedéskultúrájának a fejlesztése, a kerékpár mindennapi használati arányának a növelése indokolt.**

V. Oktatás-nevelés, ösztöndíjak

5.1. Óvodai ellátás 2020 -2021. év

Az Önkormányzat legfőbb feladatai közé tartozik az óvodai ellátás biztosítása, amely kötelezettségnek a legmagasabb színvonalon kíván eleget tenni.

A kerületben 12 óvoda működik az önkormányzat fenntartásában, összesen 1764 férőhelyet biztosítva, valamint 27 magán-, egyházi és alapítványi óvoda és bölcsőde biztosít ellátást összesen 1203 fő gyermek számára.

Az elmúlt évek fejlesztéseinek eredményeképpen az önkormányzati fenntartású óvodák tekintetében a szolgáltatás eljutott arra a szintre, hogy minden óvodai nevelésre kötelezett kisgyermek részére óvodai férőhely biztosítható. Az átlagos csoportlétszám 22 fő.

5.2. Iskolai ellátás

Az oktatás rendszere 2013. január 1-jétől jelentősen átalakult. A települési önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézmények az óvodák kivételével állami fenntartásba kerültek. A működtetésüket továbbra is a települési önkormányzat látta el, 2017. január 1-jétől azonban az iskolák működtetése is átkerült a fenntartói feladatokhoz. Az ingatlanok a területileg illetékes tankerületi központ ingyenes vagyoni kezelésébe kerültek.

Az Önkormányzat a fenntartói és működtetési megállapodás megkötésekor kötelezettséget vállalt arra, hogy a kerületben a tulajdonában lévő épületekben lévő, és az intézményekben megvalósuló speciális és a sokszínűséget biztosító programok fenntartását a jövőben anyagi erőforrásokkal támogatja, melynek összegét a mindenkori éves költségvetésében határozza meg.

Az intézmények az erdei iskolák, nyelvi táborok programjainak, művészeti, kulturális programok, rendezvények, valamint sport programokon való részvétel támogatására a szakmai bizottság által kiírt pályázatokon vehetnek részt.

Az általános iskolai és középiskolai létszámok alakulása az utóbbi 2 tanév adatai alapján:

2020-2021. tanévben: 341 osztályban 8354 fő

2021-2022. tanévben: 326 osztályban 8199 fő járt a Közép-Budai Tankerület fenntartásában működő intézményekbe.

Az óvodai és iskolai ellátáshoz szervesen kapcsolódó önkormányzati feladat a közétkeztetés feltételrendszerének biztosítása.

Az Önkormányzat és intézményei a szociálisan rászoruló gyermekek étkezését támogatja. A normatív vagy méltányosságból adható kedvezmények alapján étkezésben részesülő iskolás korú gyermekek 35%-a legalább 50%-os kedvezmény támogatást kap, 13% térítésmentesen étkezik. A bölcsődékbe és az óvodákba járó gyerekek esetében 36% a térítésmentesen étkezők létszáma.

5.3. Ösztöndíj pályázatok

Míg az óvodás, általános vagy középiskolás hátrányos helyzetű diákoknak számos kedvezmény áll a rendelkezésükre (étkeztetési vagy a gyermekek jogán igényelhető pénzbeli támogatások), addig a felsőoktatásban tanuló tehetséges gyermekek részére már kevesebb kerületi szintű támogatási lehetőség volt, ezért hiánypótló rendeletalkotásként a 2001. évben a felsőoktatásban továbbtanuló, vagy továbbtanulni kívánó, tehetséges gyermekek részére a kerületi **felsőoktatási ösztöndíj** rendszer került elfogadásra.

Az Önkormányzat 2019-ben **Hajós Alfréd Sport Ösztöndíjat** alapított a tanulmányi kötelezettségek teljesítése mellett, a kiemelkedő sporttevékenységet nyújtó tanulók elismerése és ösztönzése érdekében. Az ösztöndíj célja, hogy segítse a kerületben élő azon sportolók felkészülését és versenyeztetését, akik általános és középiskolában nappali tagozaton folytatják tanulmányaikat, és valamely olimpiai sportágban kiemelkedő eredményt értek el. Évi 12 fő kiemelkedő sport teljesítményt nyújtó diák részesülhet a díjban.

A helyi rendeletekkel alapított ösztöndíj támogatásokon túl az Önkormányzat 2001-ben csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat rendszerhez. Az ösztöndíjpályázatra azok a települési önkormányzat területén lakóhellyel rendelkező, hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók jelentkezhetnek, akik felsőoktatási intézményben teljes, osztatlan képzésben vagy felsőfokú, illetve felsőoktatási szakképzésben folytatják tanulmányaikat.

Ösztöndíjpályázatok a II. kerületben					
Támogatás jogcímei	Jogosultak /részesíthetők/ köre	2020. év nyertes pályázók/fő	2020. év összes támogatás/Ft	2021. év nyertes pályázók/fő	2021. év összes támogatás/Ft
Közoktatási Tanulmányi Ösztöndíj	II. kerületi állandó lakhellyel rendelkező, kiváló tanulmányi eredményt (4,7-től) elérő tanulók (7.- 13. évfolyam), illetve a nevelő otthonban élők (4,0 átlagtól) akik megfelelnek a pályázatban kiírt feltételeknek	18	1 800 e	15	1 500 e
Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj	II. kerületi állandó lakhellyel rendelkező, aki felsőoktatási intézmény hallgatója, és megfelel a pályázatban kiírt feltételeknek	43	4 300 e	34	3 400 e
BURSA Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj	II. kerületi állandó lakhellyel rendelkező, aki felsőoktatási intézmény hallgatója, és megfelel a pályázatban kiírt feltételeknek	33	1 650 e	39	1 950 e
Hajós Alfréd Sport Ösztöndíj	II. kerületi állandó lakhellyel rendelkező sportoló diák, aki 10-14 vagy 15-19 éves kor között van, és megfelel a pályázatban kiírt feltételeknek	12	1 200 e	12	2 400 e
ÖSSZESEN:	2021. ÉVBEN ÖSZTÖNDÍJ PÁLYÁZATBAN RÉSZESÜLT:	106	8 950 e	100	9 250 e

Forrás: Intézményirányítási Osztály

Évek óta tapasztalható tendencia volt, hogy a helyi rendeletek alapján adható tanulmányi ösztöndíjakra pályázatot benyújtók köre csökkent. Ennek oka lehet, hogy a rendeletek szerint az egy főre jutó jövedelem meghatározásának alapja a mindenkori minimál nyugdíj összegének meghatározott százaléka volt, amely összeg már több mint egy évtizede változatlan mértékű. A minimálbér emelkedése, a családi kedvezmények igénybevételének lehetősége, az egy főre jutó jövedelmek összegének emelkedését is jelentette, így azok a tehetséges fiatalok, akik az ösztöndíjra szociálisan rászorultak lennének, nem tudtak pályázni.

A legutóbbi koncepció felülvizsgálatakor a rövid távú célkitűzések között szerepelt az, hogy az önkormányzati hatáskörben nyújtható ösztöndíjak jövedelmi értékhatárait szükséges felülvizsgálni.

A képviselő-testület a módosító indítványokkal egyetértett, így 2022. április 1. napjától új ösztöndíj rendeletek léptek hatályba. A szociálisan rászorultság értékhatára a továbbiakban nem a mindenkori minimál nyugdíj összegéhez igazodik, hanem mindenkori bruttó minimálbér 60%-a lett a továbbiakban az egy főre eső havi nettó jövedelem felső határa. Ezzel egyidejűleg emelkedett az elnyerhető ösztöndíj összege is: a tanulmányi ösztöndíj támogatás havi összege 5 000 Ft-tól 15 000 Ft-ra, míg a felsőoktatási ösztöndíj támogatás összege 50 000 Ft-tól 150 000 Ft-ig/ tanév emelkedett.

Az új szabályozások várható hatásaként nőhet a pályázók száma.

Összegzés:

- **az óvodai férőhelyek száma jelenleg elegendő,**
- **az intézmények felújítása, korszerűsítése folyamatos,**
- **továbbra is fontos a Közép-Budai Tankerülettel való együttműködés,**
- **az ösztöndíj-rendszer fenntartása,**
- **azon ösztöndíjak jövedelmi értékhatárai, amelyeknek megállapítása önkormányzati hatáskörben vannak, felülvizsgálatra kerültek.**

VI. Gyermekjóléti ellátások

6.1. Gyermekek napközbeni ellátása

6.1.1. Bölcsődei ellátás

Az Önkormányzat a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 94. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt kötelezettségének eleget téve a kerületben Egyesített Bölcsődék intézményhálózatának fenntartásával biztosítja törvény által előírt feladatát: a családban nevelkedő 20 hetes - 3 éves korú gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását, nevelését, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítését és korszerű étkeztetését.

A bölcsődei férőhelyek száma: 444, melyből 390 gyermeket alapellátás, 54 gyermeket bölcsődei szolgáltatás (időszakos gyermekfelügyelet) keretén belül lát el.

Gyermeklétszám alakulása 2021/2022. évre vonatkozóan

Alapellátás: a 2021/2022. nevelési-gondozási évre jelentkezők száma: 297 fő, óvodába 197 fő gyermek ment, 188 fő gyermeknek sikerült a felvétel során férőhelyet biztosítani, az elutasítottak száma: 109 fő volt.

Erre a nevelési évre is jellemző volt a túljelentkezés, mely leginkább a Törökméz, Budagyöngye, Varsányi és a Hűvösvölgyi Bölcsődét érintette. A fentiek mellett – eltérően az előző évekhez - a jelentkezés során a Hidegkúti és a Hűvösvölgyi Bölcsőde népszerűsége növekedett.

A tavaszi gyermekfelvétel, valamint a fellebbezések során minden olyan kisgyermek helyet kapott a bölcsődékben, ahol a bírálatnál a törvényi elsőbbség, vagy a szülő munkába állása indokolta. A jogszabály értelmében a bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni:

- a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll,
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket,
- a védelembe vett gyermeket.

Bölcsőde szolgáltatásai

A családi nevelést támogató szolgáltatások a bölcsődei alapellátás prioritása mellett szervezhetők, ilyen szolgáltatás a kerületben a gyermekfelügyeleti csoport és a sószoba használata.

Gyermekfelügyeleti Csoport

A szolgáltatás a Budagyöngye és a Törökméz Bölcsődében működik. A csoportban a szülők elfoglaltsága idején biztosítják a játéklehetőséget a gyermekek számára. A szolgáltatást azon szülő vehetik igénybe, aki részmunkaidőben vagy alkalmasszerűen dolgozik, otthoni munkát vállal, iskolába jár vagy Gyed, Gyes mellett különféle továbbképzésen, tanfolyamon vesz részt, vagy csak szeretné, ha gyermeke hasonló korú gyermekek társaságában töltsön el 1-1 napot. Ez idő alatt a gyermekek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő foglalkozásban részesülnek. A csoport lehetővé teszi a testvérek együtt nevelkedését, elősegítheti a különböző korú gyermekek szocializációját, érzelmi és mentális fejlődését.

A két intézmény 34 férőhelyére is a túljelentkezés volt (75 fő) jellemző, így az igények itt meghaladták a felvehető létszámot.

Sószoba

Mind a hat tagintézményben megtalálható, a helyi tapasztalatok is alátámasztják a sószoba egészségre kedvező klímáját. Elsősorban a bölcsődébe járó gyermekek vehetik igénybe a szolgáltatást, de a Budagyöngye Bölcsődében használhatják a gyermekfelügyeletet igénylők is.

A bölcsőde helye, szerepe a gyermekvédelmi rendszerben, intézményi kapcsolatok

A bölcsődei gyermekvédelem fő feladata a prevenció, mely minden gyermekre és azok családjaira is kiterjed.

A veszélyeztetettségi okok között szerepelnek az egészségügyi (ételallergia, gyógyszerérzékenység, immunrendszeri gyengeség, megkésett beszédfejlődés), a családi helyzet (konfliktusok a családban, szülői elhanyagolás, nem megfelelő életvezetés) illetve az anyagi okok (alacsony jövedelem, nagycsaládosok, egyedülálló szülő) egyaránt. Bármely ok észlelésekor, fennállásakor a bölcsődei szakembereknek kötelességük a családoknak a megfelelő támogatást nyújtani. Amennyiben a családban olyan helyzet áll elő, hogy az adott bölcsődei szakember a kompetencia határon belül nem tud megfelelő segítséget nyújtani, vagy esetleg a szülő elutasítja azt, a Gyermekjóléti Szolgálat felé jelzéssel élhet az intézmény.

Sajnos évről-évre egyre több gyermek kap SNI státuszt, ők azok a gyerekek, akik az ép fejlődés ütemű gyerekeknél több figyelmet, törődést igényelnek, mely nagy terhet ró a velük foglalkozó szakemberekre. A legtöbb fejlesztésre szoruló gyermeket a Budagyöngye Bölcsőde fogadja, hiszen a gyógypedagógus szakemberek főként itt végzik fejlesztő tevékenységüket, de a Varsányi-és a Hidegkúti Bölcsődében is lehetőség van arra, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei helyben fejleszthessék a szakértői véleménnyel rendelkező gyermekeket.

Mindemellett olyan gyermekek is részesülhetnek a gyógypedagógus által helyben biztosítható preventív fejlesztésében - akik nem rendelkeznek szakértői véleménnyel -, de a szülővel történő egyeztetést követően szükséges, hogy korai fejlesztésben részesüljenek.

ALAPELLÁTÁS	Varsányi	Pasarét	Törökméz	Budagyöngye	Hidegkút	Húvösvölgy	Összesen
Férőhelyek száma	48	84	86	40	72	60	390
Óvodába menő gyerekek száma/fő:	24	44	57	17	35	25	202
Felvehető gyerekek száma/fő:	25	46	52	18	37	26	204
Jelentkezők száma	51	50	79	35	41	41	297
ebből felvéve/fő:	24	43	48	16	34	24	190
ebből elutasítva/fő	25	7	27	17	8	17	92

A szakmai munka eredményét tükrözi bölcsődék feltöltöttségi, illetve kihasználtsági mutatói is. Feltöltöttségi adataink évek óta kiemelkedően jók, hiszen nagyon sokan jelentkeznek az

intézményekbe, a kihasználtsági mutatók pedig tükrözik azt az elvet, hogy megelőzhető legyen a felsőlégúti és egyéb betegségek kialakulása.

Az alábbi két táblázatban látható a 2021.01.01. napjától 2021.12.31-ig (tárgyévra vetített adatok), illetve a 2020.09.01. napjától 2021.08.30. napjáig (2020/2021. nevelési évre vetített adatok) a bölcsődei egységek férőhely, ill. kihasználtsági adatait.

2021.01.01-től 2021.12.31-ig férőhely kihasználtsági adatok - 2021. tárgyév

Hónapok	Hidegkút			Varsányi			Pasarét			Törökméz			Budagyöngye			Hüvösvölgyi						
	férőhely	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %			
2021. január	72	88,33	76,11	48	47	78,90	95,30	84	76	73,93	88,99	86	80	70,11	89,82	40	77,38	92,13	60	56	70,08	87,92
2021. február	72	75,14	91,81	48	48	84,30	100,00	84	80	82,26	96,13	86	78	73,95	90,69	40	77,75	95,63	60	57	76,33	94,92
2021. március	72	46,21	91,98	48	48	58,40	100,00	84	81	56,87	97,84	86	81	39,87	93,16	40	45,23	97,50	60	57	48,33	95,00
2021. április	72	35,42	91,67	48	48	45,80	100,00	84	81	31,61	97,62	86	81	31,27	94,18	40	51,88	97,50	60	59	33,50	95,83
2021. május	72	60,75	92,71	48	47	74,06	98,00	84	81	80,54	97,62	86	84	79,22	96,22	40	78,75	97,50	60	59	72,58	98,33
2021. június	72	78,28	92,80	48	48	73,60	98,00	84	81	86,31	97,62	86	90	78,22	100,68	40	83,57	97,50	60	59	82,73	98,33
2021. július	72	65,52	85,54	48	47	68,10	98,70	84	80	60,24	95,71	86	79	64,09	97,81	40	55,50	102,50	60	55	55,67	90,67
2021. augusztus	72	25,69	30,56	48	23	43,73	47,91	84	58	66,16	93,93	86	30	27,90	34,88	40	25,76	64,05	60	47	61,51	90,24
2021. szeptember	72	39,27	44,76	48	37	48,67	65,34	84	72	60,17	76,24	86	51	40,59	48,78	40	54,09	79,55	60	46	52,27	73,26
2021. október	72	48,74	69,91	48	44	52,38	85,31	84	79	63,10	91,67	86	64	39,97	69,26	40	53,33	92,50	60	54	56,43	87,86
2021. november	72	52,51	80,82	48	44	57,73	91,76	84	80	69,44	95,24	86	73	48,22	82,61	40	66,67	96,90	60	58	65,48	97,14
2021. december	72	49,38	81,94	48	45	56,25	91,66	84	80	63,39	95,24	86	73	57,12	84,88	40	49,44	97,50	60	57	68,75	96,98
Összesen:	72	55,44	77,55	48	45,33	61,83	89,33	84	77,41	66,17	93,65	86	74,33	68,66	92,12	40	59,95	92,56	60	55,67	61,97	92,21

2020.09.01-től 2021.08.31-ig férőhely kihasználtsági adatok - 2020/2021. nevelési év

Hónapok	Hidegkút				Varsányi				Pasarét				Törökméz				Budagyöngye				Hüvösvölgyi			
	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %	férőhely	beírt gyermek kerületi	kihasználtság %	feltöltöttség %
2020.09.01	72	48	50,38	60,73	48	42	70,93	82,67	84	65	52,65	65,53	86	63	47,57	60,1	40	34	59,43	73,52	60	45	58,18	68,18
2020.10.01	72	54	60,91	70,97	48	44	74,11	89,88	84	69	69,27	80,44	86	73	62,29	80,79	40	38	71,67	92,74	60	52	59,6	83,57
2020.11.01	72	60	64,35	81,35	48	46	75,00	94,84	84	72	64,29	84,69	86	77	62,29	88,76	40	39	75,36	97,5	60	51	59,76	86,03
2020.12.01	72	60	54,54	83,33	48	46	41,18	97,92	84	71	57,86	85	86	77	50,07	89,53	40	39	55,29	97,5	60	51	40,67	85
2021.01.01	72	64	88,33	76,1	48	47	78,90	95,30	84	77	73,9	88,99	86	80	70,11	89,82	40	38	77,38	92,13	60	56	70,08	87,92
2021.02.01	72	67	75,14	91,81	48	48	84,30	100,00	84	81	82,26	96,13	86	78	73,95	90,69	40	39	77,75	95,63	60	57	76,94	94,92
2021.03.01	72	66	46,21	91,98	48	48	58,40	100,00	84	82	56,87	97,84	86	81	39,87	93,16	40	39	45,23	97,50	60	57	48,33	95,00
2021.04.01	72	66	35,42	91,67	48	48	45,80	100,00	84	82	31,61	97,62	86	81	31,27	94,18	40	39	51,88	97,50	60	59	33,50	95,83
2021.05.01	72	67	73,75	92,71	48	47	74,06	98,00	84	82	80,54	97,62	86	84	79,65	96,22	40	39	78,75	97,50	60	59	72,58	98,33
2021.06.01	72	68	78,28	92,80	48	48	73,60	98,00	84	82	86,31	97,62	86	92	78,22	100,68	40	39	83,75	97,50	60	59	82,73	98,33
2021.07.01	72	58	65,52	85,54	48	47	68,10	98,70	84	81	60,24	95,71	86	79	64,09	97,81	40	40	55,50	102,50	60	55	55,67	90,67
2021.08.01	72	22	25,69	30,56	48	23	43,73	47,91	84	59	66,2	93,93	86	30	27,9	34,88	40	28	64,05	98,33	60	47	61,51	90,24
Összesen:	72	59,8	59,9	79,1	48	44,5	65,68	83,78	84	78,3	65,2	90,09	86	75,6	57,27	84,72	40	37,6	66,34	94,99	60	56,1	59,96	89,50

Forrás: Egyesített Bölcsődék

A fenti táblázat adatai szerint a bölcsődék feltöltöttsége 2021-ben átlag 92,21-os, a kihasználtság pedig 62,33-os volt. Ez éves szinten átlag 368,13 fő beíratott gyermeket jelentett az alapellátási csoportjainkban, ami jónak mondható, hiszen a nevelési-gondozási év végén sok gyermek ment el óvodába, és a megüresedett férőhelyeinkre bekerülő gyermekek beszoktatása a szakmai szabályoknak megfelelően került megvalósításra, azaz fokozatosan. A gyermekek

beszoktatását nehezítette a Covid 19 járványhelyzet, így néhány család a beszoktatás megkezdését későbbi időpontra halasztotta, vagy az is előfordult, hogy visszavonták a férőhely iránti kérelmüket.

A megüresedett férőhelyek minél előbbi feltöltése érdekében elsősorban az elutasított, illetve a fellebbezett családokat keresték meg újra a bölcsődék.

2021 januártól 2021 augusztusig a feltöltöttség 89,50%-os, a kihasználtság pedig 59,96-os% volt, ami azt jelenti, hogy a beszoktatási idő lezárulta után a gondozási év második felében nőtt a feltöltöttségi és a kihasználtsági mutató is.

A bölcsődék kiemelt figyelmet fordítanak arra is, hogy egyetlen felvételt nyert gyermeket se érhessen hátrány, az esélyegyenlőségi szempontok érvényesülhessenek, ezért a szülők a térítési díjkedvezményeket vehetnek igénybe.

A normatív vagy méltányosságból adható kedvezmények alapján a hat tagbölcsődében összesen, a beíratott gyermekek számához viszonyítva, (368 fő) a családok 53%-a fizet teljes összegű étkezési díjat, a gyermekek 47 %-ának az alábbi jogosultságok alapján térítésmentes az ellátása: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján 1%, 3 vagy több gyermeket nevelő család esetében 23%; tartósan beteg vagy SNI gyermek jogán 8%; jövedelem alapján 14%; nevelésbe vett gyermekek alapján pedig 1 %.

A pandémiás időszak után különösen fontos cél a magyar anyanyelvű, valamint a két- vagy többnyelvű család esetében is a gyermekek nyelvi nevelésére, a gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, mely a versek, mesék, mondókák közvetítésével biztosítható.

A kerületben önkormányzati fenntartásban működő hat bölcsőde, valamint a magán-, egyházi és alapítványi intézmények együttesen nyújtott férőhelyeinek száma megfelel az Európai Unió azon elvárásának, miszerint a 0-3 éves korú lakónépesség 30%-ának kell napközbeni ellátási férőhelyet biztosítani.

Tapasztalatink azt mutatják, hogy ugyan a születések száma stagnál, de a bölcsődei igények száma nő, amíg a szülők éveken keresztül csak a második életévüket betöltött gyermekek elhelyezését igényelték, egy-két éve - éppen a nők munkába állásának elősegítésére bevezetett kedvezmények következtében - 1- ½ l éves gyermekek bölcsődei ellátását is kéri.

Az intézményrendszer azonban a kapacitásbővítés ellenére sem képes a bölcsődei igények teljes körű kielégítésére, így további beavatkozás, a férőhelyek bővítése szükséges.

2021 novemberében jelent meg a „Bölcsődei nevelés fejlesztése RRF-1.1.2-2021” pályázat, mely lehetővé teszi, hogy a települések pályázzanak új bölcsődei, mini bölcsődei férőhelyek létrehozására új ingatlan építésével, vagy meglévő ingatlan átalakításával, meglévő bölcsőde bővítésével. Az önkormányzat élve a pályázati lehetőséggel 2 helyszínen, 2 mini bölcsőde megvalósítására nyújtott be pályázatot.

Az egyik helyszín a Budapest, Jurányi u. 1-3. – Varsányi Irén u. 36. sz. alatti, a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő iskolaépület földszintjének egy részén kerülne kialakításra a mini bölcsőde 2 csoportszobával. A kialakítandó bölcsődei férőhelyek segítenék a vízivárosi bölcsődei igények teljesítését. A szomszédos Varsányi I. utcai bölcsődénk a legkisebb férőhellyel rendelkező intézmény, bővítésére nincs lehetőség. Az elutasított gyermek részére a Törökméz bölcsőde ajánlható fel. A bővítés megvalósulásával mind a Varsányi, mind pedig a Törökméz bölcsőde több gyermek elhelyezését tudná biztosítani.

A másik helyszín a Budapest, Völgy u. 31/b. Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő, jelenleg használaton kívül álló egykori lakóépület hasznosításával teremthető meg, egy 1 csoportszobás mini bölcsőde kialakításával. A kialakítandó intézmény az 56; 56/A; 61 jelű villamosok vonalán lévő Hűvösvölgyi út 12/b. alatt található Budagyöngye Bölcsődébe jelentkező és férőhely hiányában elutasításra kerülő gyermekek elhelyezésében is megoldást nyújthat, mivel ezen szülők gyermekei, ha meg tudták oldani, akkor a Hűvösvölgyi mobil bölcsődébe kerültek elhelyezésre.

6.1.2. Egyéb napközbeni ellátási formák

Jelenleg munkahelyi vagy mini bölcsőde nem működik a kerületben, 29 db működési engedéllyel rendelkező családi bölcsőde, magánbölcsőde szerepel az engedélyező hatóság nyilvántartásában, melyek kiegészítik az önkormányzati fenntartású ellátórendszert.

6.1.3. Napközbeni gyermekfelügyelet

(II. Kerületi Önkormányzat Család-és Gyermejjóléti Központja biztosítja)

A családok a szolgáltatásról általában a védőnőtől, családsegítőktől, esetmenedzsertől, internetről, háziorvostól, bölcsődétől, óvodától, iskolától, valamint az Otthon Segítünk Alapítványtól értesülnek.

Gyakran előfordul, hogy a szülő vagy a gyermek betegsége miatt kéri a segítséget, de gyakori az ikerszülések esete is. A szolgáltatásban részesülő családoknál egyéb problémák is felszínre kerülnek az igénybevétel során, pl.: anyagi, mentális, párkapcsolati, gyermeknevelési vagy jogi.

Jellemző, hogy a szolgáltatást a családok egy része, akár két-három évre is igénybe veszi, de vannak olyan családok, akiknek csak pár hónapra szükséges a szolgáltatást biztosítani, mert sikerül rendezni a család életét befolyásoló nehézségeket.

Év/fő	2019.	2020.	2021.
Napközbeni gyermekfelügyelők száma	8	9	6
Együttműködés/család	29	18	7
Havi szinten/család	14-21	3-8	4-6
Havi szinten gyerekek száma	24-28	10-13	10-12

Forrás: Család-és Gyermejjóléti Központ

A 2020 és 2021 évi adatok nem hasonlíthatók össze az előző évek statisztikai adataival, hiszen az adott járványügyi szabályozást figyelembe véve a napközbeni gyermekfelügyelők bizonyos időszakokban nem járhattak ki a családokhoz. A szülők nagy része otthonról dolgozhatott, így sokan meg tudták oldani a gyermekek felügyeletét.

Nehézséget jelent az, hogy a szolgáltatás népszerű a lakosság körében, további bővítésére is lenne igény, de nehéz munkaerőt, gyermekfelügyelőket találni a feladatra.

6.2. Átmeneti gondozás

A gyermekek és a családok átmeneti gondozását az önkormányzat ellátási szerződések megkötésével biztosítja a kerület lakosainak. Az átmeneti ellátást legfeljebb 12 + 6 hónapra vehetik igénybe a rászorulóknak.

A 0-12 éves korú gyermekek átmeneti ellátását a Fehér Kereszt Kiemelten Közhasznú Egyesület biztosítja a helyettes szülői hálózatán keresztül.

2014. június 1-jétől a Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzat fenntartásában működő Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Gyermek Átmeneti Otthona (1089 Budapest, Szentkirályi u. 15.) látja el a 0-18 éves korú gyermekek átmeneti ellátását.

Ellátási szerződés alapján a Magyar Protestáns Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthonban és a Jó Pásztor Nővérek Kongregációja által fenntartott Jó Pásztor Anyaotthonban van lehetőség átmeneti gondozást biztosítani a családok részére.

Az intézmények éves beszámolóí alapján az utóbbi években bekerülő családok jelentős része több problémával kénytelen szembe nézni, egyre nehezebb sorsú családok kerülnek az otthonba. Legfőbb probléma az anyagi erőforrások hiánya, de legalább ilyen nagyságrendű probléma a családi háttér, a természetes segítő kapcsolatok hiánya. (pl.: egyedül álló anya több gyermekkel, férj, élettárs, szülői háttér hiánya.), az albérletek megszűnésének legfőbb oka a családok fizetéképtelenné válása.

Már a felvétel időszakában látható, hogy a gondozási idő letelte utáni lakhatásuk biztosításához jelentős erőforrásokat kell/kellene mozgósítani.

Egyre nagyobb létszámban jelennek meg az intézményekben pszichiátriai beteg felnőttek, illetve középsúlyos fogyatékossggal élő szülők is, akiknek ellátása, a gyermekeik nevelésében való támogatás az intézmények munkatársaitól fokozott szakmai munkát igényel.

Jellemző az alacsony iskolai végzettség és a munkaerő piaci tapasztalat hiánya is.

A gyermekek átmeneti gondozása bizonyos esetekben kiváltható volt kollégiumi elhelyezéssel, elsősorban a Tapolcsányi és a Káldor Miklós Kollégiumban.

Összegzésként elmondható, hogy a gyermekek és a családok átmeneti ellátása a jogszabályi előírásoknak megfelelő, az igénybe vételek száma a családok átmeneti otthonaiban nem növekedett az előző évhez képest, viszont minden krízishelyzetbe került család ellátásban részesült, a kerületi szakemberek együttműködése a feladatok ellátását biztosító intézmények szakembereivel a szakmai kompetencia határok betartásával, jól működik. Az átmeneti ellátások biztosítása különösen fontos a hajléktalanná válás megelőzésében is.

Összegzés:

- **a gyermekek napközbeni ellátása teljes körű,**
- **a bölcsődei férőhelyek száma a benyújtott és nyertes pályázatok alapján nőni fog,**
- **az átmeneti ellátásnak biztosítása minden kérelem esetében teljesült,**
- **az átmeneti ellátások biztosítása különösen fontos a hajléktalanná válás megelőzése szempontjából,**
- **a kerületi lakhatási koncepció kidolgozása a hátrányos helyzetű, lakhatási krízisben lévő családoknak, egyéneknek.**

VII. Személyes gondoskodás

7.1. Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás

(A gyermekjóléti és gyermekvédelmi éves összegek: <https://masodikkerulet.hu/rendeletek-szabalyzatok/szabalyzatok>)

Helyzetkép

Kerületünkben a család- és gyermekjóléti szolgáltatást a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Család-és Gyermekjóléti Központja (1027 Budapest, Horvát utca 2-12.) biztosítja.

A szolgáltatások igénybevétele önkéntesen vagy a Szt., és Gyvt. által meghatározott észlelő-és jelzőrendszer tagjai által küldött jelzések alapján történik.

Az intézmény tevékenysége során három szolgáltatási elemet biztosít:

1. Család-és Gyermekjóléti Szolgálatot:
 - Általános személyes segítő szolgáltatás
 - Speciális szolgáltatások:
 - o hátralekkelési tanácsadás
 - o munkavállalási tanácsadás
 - Általános gyermekjóléti szolgáltatás
 - Veszélyeztetettséget észlelő-és jelzőrendszer működtetése

2. Család-és Gyermekjóléti Központot:
 - Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó feladatok
 - Tanácsadói tevékenységek
 - Speciális szolgáltatások:
 - o óvodai és iskolai szociális segítség
 - o kapcsolattartás biztosítása
 - o kórházi-egészségügyi szociális munka
 - o készenléti szolgáltatás
 - o utcai szociális munka

3. Napközbeni gyermekfelügyelet (Gyermekek napközbeni ellátása)

A szociális segítő munka a kapcsolatra, a bizalomra, a személyes jelenlétre épül, ezt a kommunikációt továbbra is akadályozta a járványhelyzet. Több család külön kérte az online vagy telefonos kapcsolattartási lehetőségek alkalmazását, kerülve a személyes találkozást.

A szakmai együttműködések, valamint egyéb szakmai programok szervezése sem a 2020. évben sem a 2021. évben nem az előre látható tervekről és kivitelezésükről szólt, hanem az aktuális járványügyi helyzetre való azonnali megoldásokról, reagálásokról.

A veszélyhelyzet alatt a szakmai munka a kiadott Útmutatók, illetve a járványügyi szabályok figyelembevétele mellett valósult meg, az év egy részében a személyes találkozások csökkenése volt a jellemző. Amennyiben indokolt és megoldható volt továbbra is az online formákat részesítették a szakemberek előnyben, akár az ügyfelekkel történő kapcsolattartásról, megbeszélésekről, akár szakmai találkozókról, szolgáltatások igénybeviteléről volt szó.

Akadályozta az esetkezelést az is, hogy a hivatali, így a gyámhivatali ügyintézés is lelassult, a gyámhivatal nem tartott tárgyalásokat. Ennek ellenére fontos volt, hogy a családokkal a kapcsolat megmaradjon, a segítő tevékenység folyamata ne szakadjon meg.

A legtöbb jelzés az elmúlt 3 évben a következő jelzőrendszeri tagoktól érkezett:

Darab	2019. év			
összes: 307 kiskorú: 242 nagykorú: 65	Rendőrségtől: 47	Köznevelési intézménytől: 71	Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társ. szerv: 27	Járási hivatal gyámhivatalától: 48
2020. év				
összes: 384 kiskorú: 283 nagykorú: 101	Rendőrségtől: 89	Köznevelési intézménytől: 44	Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társ. szerv.: 33	Járási hivatal gyámhivatalától: 86
2021. év				
összes: 423 kiskorú: 317 nagykorú: 106	Rendőrségtől: 107	Köznevelési intézménytől: 71	Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társ. szerv.: 33	Járási hivatal gyámhivatalától: 70

Forrás: Család-és Gyermekjóléti Központ

A legtöbb jelzés a rendőrségtől és a köznevelési intézményektől érkezett. Ennek egyik lehetséges oka az elhúzódó járványhelyzet.

Az igazolatlan hiányzások mellett sokszor a jelzés okaként a nagyon magas, de igazolt hiányzások száma került feltüntetésre; illetve a gyermekek (és szülők) pszichés állapotának romlása; valamint az együttműködési készségük hiánya. Az esetek többségében szinte mindig megjelent a családon belüli konfliktus, szülők vagy partnerkapcsolatban élő személyek, családtagok között.

A kerületben az elmúlt évek legfőbb gyermekvédelmi problémái:

Jelzett probléma szerinti bontás	ÖSSZ/db.	%
Életvitel	44	9,2
Családi-kapcsolati konfliktus	57	12
Családon belüli bántalmazás	125	26,3
Elhanyagolás	32	6,7
Oktatási, nevelési elhanyagolás	46	9,6
Elhanyagolás felnőttre vonatkozóan (családi, intézményi)	2	0,4
Gyermeknevelési	9	1,9
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	0	0
Magatartás, teljesítményzavar	20	4,2
Fogyatékoság, retardáció	0	0
Lelki-mentális, pszichiátriai betegség	47	9,9
Szenvedélybetegség	11	2,3
Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye	7	1,5
Foglalkoztatással kapcsolatos	0	0
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	6	1,3
Ügyintézésrel kapcsolatos	43	9,1
Információkérésrel kapcsolatos	11	2,3
Egyéb	15	3,2

Forrás: Család-és Gyermekjóléti Központ

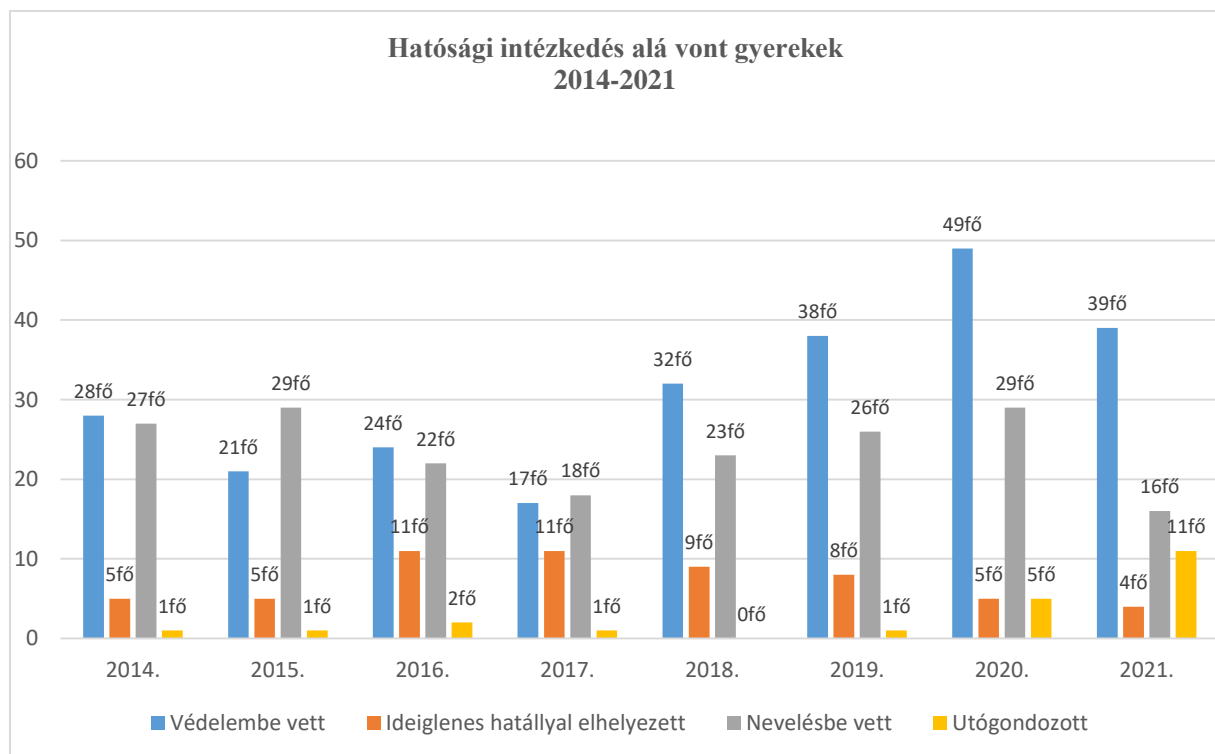
Látható, hogy a családi-kapcsolati konfliktus és a családon belüli bántalmazás száma a legmagasabb. A 423 jelzésből 182 érkezett családi problémákkal kapcsolatban, ez a jelzések 38,3%-a.

A családok tekintetében magas a lelki-mentális, pszichiátriai betegségek miatt érkezett jelzések száma: az összes jelzések 9,9%. Az oktatási, nevelési elhanyagolás miatti jelzések száma 9,6% - ez az óvodai, iskolai hiányzásokat mutatja.

A szociális szakemberek a speciális szolgáltatások felajánlásával, nyújtásával tudnak hatékony segítséget nyújtani (pl. mediáció, jogi tanácsadás, családterápia, pszichológiai segítségnyújtás, óvodai és iskolai szociális segítség). Közreműködésükkel pszichológusi tanácsadás, családterápiát/családi konzultáció, mediáció/közvetítői eljárás, autogén tréning, fejlesztés, napközbeni gyermek felügyelet, különböző prevenciós programok, speciális gyermekjóléti szolgáltatások biztosíthatók az igénybe vevők részére. Amennyiben a járványhelyzet indokolta, illetve, ha az ügyfél kérte, online formában biztosította a szolgáltatásokat az intézmény. A mentálhigiénés csoportban végzett munkára egyre nagyobb az igény.

Nehezíti a feladat ellátást a fogadószobák hiánya.

Az alábbi ábra a 2014-től – 2021-ig mutatja a hatósági intézkedés alá vont kiskorúak számát. Összességében azonban az látszik, hogy az évek során hasonló esetszámmal dolgoznak az esetmenedzserek.

Forrás: Család-és Gyermekjóléti Központ

Speciális szolgáltatások:

Kapcsolattartási Ügyelet

2020-ban a kialakult járványhelyzetre tekintettel a kapcsolattartási ügyelet biztosítása átkerült az Erőd utcába, azóta is ott folyik a szolgáltatás.

2021-ben a kapcsolattartások biztosítására vonatkozóan több megkeresés érkezett a hatóságoktól. Sajnálatos módon, a megkeresésekre adott kapcsolattartási időre tett ajánlatokra – elsősorban a bíróságtól érkezettekre – több hónapos várakozást követően születik szabályozás. Több esetben újra kellett időpontot egyeztetni, ami nehézséget jelent, az is gyakori; hogy bár a szabályozás megtörtént, a felek vagy az egyik fél nem jelent meg a kapcsolattartásokon.

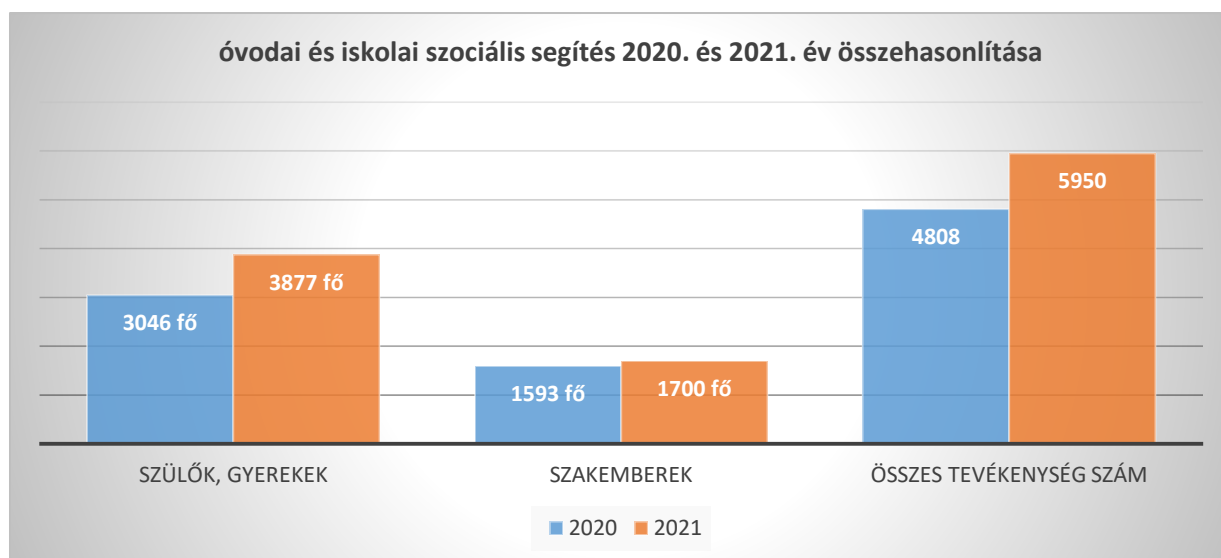
Óvodai- és iskolai szociális segítő tevékenység

Az óvodai- és iskolai szociális segítő tevékenység a kerületünkben minden óvodába, iskolába, kollégiumba járó gyermeket érint.

2021. évben az óvodai-és iskolai szociális segítő tevékenységet 15 fő végezte.

Összesen 87 intézmény és megközelítőleg 17 000 fő gyermek tartozik a kerületi ellátórendszerbe (fenntartótól függetlenül).

2021-ben a járvány miatt jelentősen növekedett az online térben végezhető tevékenységek száma. A tanév kezdetétől az intézmények ismét igényelték és lehetőség nyílt a személyes találkozásokra is. 2021-ben a tevékenység száma 5950 alkalom, és az összes elért szülő és gyermek 3877 fő volt.

Forrás: Család-és Gyermekjóléti Központ

A közoktatási intézményekben legjellemzőbb tevékenység 2021-ben is a konzultáció, a tanácsadás, az információnyújtás volt.

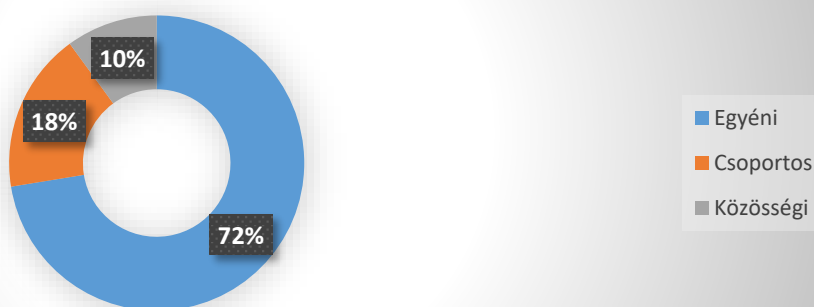
Egyéni munkaforma összesen 2139 alkalommal valósult meg.

A csoportfoglalkozások online térben és személyesen is történtek, összesen 512 alkalommal 118 csoportban, közösségi tevékenység 226 alkalommal történt.

Mentálhigiénés team-et összesen 296 alkalommal szerveztek a segítő szakemberek.

A megkeresések száma 70 volt.

Munkaformák aránya az óvodai és iskolai szociális segítség során 2021. évben

Forrás: Család-és Gyermekjóléti Központ

Legjellemzőbb problémátípusok ebben az évben: bullying, mentális nehézségek, beilleszkedési - magatartási problémák, elhanyagolás, bántalmazás, szülői konfliktusok, válás, fejlesztésre szoruló gyermekek szüleivel történő kommunikáció nehézségek, gyászfeldolgozás, részképesség zavar.

Az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is problémaként jelentkezett a családi-párkapcsolati konfliktus, kommunikációs nehézségek, elvált szülők közötti eltérő nevelési attitűdből származó feszültségek, gyermeknevelési kérdések, mentális zavar a családban, szülő – gyerek közötti konfliktus, érzelmek, szükségletek kifejezésének nehézsége, együttélési szabályok keretei, válás.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók körében a hatályos gyermekvédelmi jogszabályok alapján 2021. július 1-jével bevezetésre került a Gyermekünk védelmében elnevezésű informatikai rendszer (Továbbiakban: GYVR). Az alkalmazása kötelező a gyermekek veszélyeztetettségének kezelésére, megszüntetésére irányuló szociális segítő tevékenység végzésének dokumentálására.

A rendszer használatára való átállás is jelentős előkészületet kívánt az érintett munkatársak (családsegítő, esetenedzser, jelzőrendszeri felelős/tanácsadó, asszisztens, szakmai egységvezetők, intézményvezető) részéről, mivel a regisztráció ügyfélkapun keresztül zajlott. A GYVR használatát nehezíti, hogy a mai napig nem teljes és nem minden tevékenységre kompatibilis, számos rendszerhibát tartalmazó a program. Ugyanakkor minden gyermekveszélyeztetésről érkező jelzést, már a GYVR-ben kell rögzítenie a szolgálat családsegítő munkatársainak és minden feltárás során tett lépést, kapcsolatfelvételt, megszerzett információkat itt kell rögzítenie.

A GYVR alkalmazásának a megtanulása, a hibáiból adódó elakadások, a veszélyhelyzetből következő feszültségek együttesen nagymértékben megterhelték/megterhelik az esetvivő munkatársakat (családsegítő, esetenedzser).

Fejlesztési tervek

Továbbra is hiányként jelenik meg, hogy a Hűvösvölgy, Máriaremete, Pesthidegkúti részen lakó gyermekek és fiatalok számára nincs olyan közösségi tér, ahol szabadidejüket hasznosan tudnák eltölteni, így a Hűvösvölgyi villamos végállomás környékén csoportosulnak, és könnyebben vesznek fel deviáns viselkedési formákat. Ezt igazolják a rendőrségi jelzések és az utcai szociális munkát végzők felderítő tevékenysége során tapasztalt megfigyeléseik.

Összegzés:

- **Pesthidegkúton közösségi tér létrehozásának vizsgálata,**
- **prevenációs lehetőségek további fejlesztése az oktatási intézményekben,**
- **szakma –ágazatközi megbeszélések összegzésének fontossága.**

VIII. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

(étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali /demens ellátása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek átmeneti ellátása)

Az alapszolgáltatások megszervezése és biztosítása kiemelt feladata a településeknek, így e feladatok teljesítése hangsúlyozottan szerepel az ágazati jogszabályokban is. A szolgáltatásokkal biztosítható, hogy a szociálisan rászoruló személyek a saját otthonukban, lakókörnyezetükben kapjanak segítséget önálló életvitelük fenntartásához, egészségi és mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásához, elkerülve vagy késleltetve azt, hogy az intézményes bentlakásos ellátási formákat kelljen igénybe venni.

Országosan ismert tendencia a társadalom idősödése (az időskori életszakasz kitolódása, az igen idősek számarányának növekedése), az idősgondozás lehetséges ellátottjainak száma a kerületben is nő, így nemcsak a jelenlegi ellátások kapacitását szükséges növelni, hanem újabb ellátási formák bevezetésére is egyre nagyobb igény van.

Az Szt. 1993. évi hatályba lépése óta számos jogszabályi változás történt, de már régóta nem tudja követni a szociális ellátásokat igénylő, idős koruk, betegségük, fogyatékoságuk miatt segítségre szoruló személyek valós igényeit. A szociális ágazat sokféle elképzeléssel, koncepcióval fordult már a jogalkotókhoz, ez idáig kevés eredményt sikerült országosan elérni. A kerületi önkormányzat számos önként vállalt feladat biztosításával segíti az időseket, ezen túl az alábbiakban röviden felvázoljuk az elkövetkező évek alapszolgáltatásainak lehetséges fejlesztési irányait is.

Helyzetkép

A komplex gondozás érdekében az alapszolgáltatásokat és gondozóházi szakosított ellátást (2021. december 1-jéig) biztosító gondozási központok együttműködnek az ellátási területen lévő szociális, gyermekvédelmi, oktatási, egészségügyi, intézményekkel, munkaügyi, érdekvédelmi, civil és társadalmi szervezetekkel.

A kerületben továbbra is 3 önkormányzati fenntartású gondozási központ (az I., II., és III. Számú Gondozási Központ), valamint ellátási szerződés keretében egy egyházi fenntartású gondozási központ (Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány Gondviselés Háza Gondozási Központ és Idősek Klubja) látja el elsősorban az időseket, illetve az egészségi állapotuk vagy szociális nehézségeik miatt rászorultakat.

Az elmúlt két év értékelésénél nem hagyhatjuk figyelmen kívül az időseket leginkább veszélyeztető járványügyi helyzettel való megküzdéseket sem.

A pandémiás időszakban az ágazat valamennyi szereplője új, megoldandó feladatokkal szembesült.

Az első hetekben rendkívüli nehézséget okozott a védőeszközök, fertőtlenítőszeres beszerzése, az intézményekben néhány hétig rendelkezésre álltak a védőfelszerelések saját készletei, majd az eszközök, tisztítószeres fogyasztása után - „*piaci*” lehetőségek felkutatásával - mindent beszerztek az intézmények. Az Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona munkatársai textil maszkokat varrtak, ami a kezdeti időben nagy segítséget jelentett.

2020. áprilisától a védőfelszerelések megfelelő mennyiségben és minőségben rendelkezésükre álltak az intézményeknek, köszönhető ez főként a rendszeres önkormányzati beszerzésnek, illetve az intézmények 2020. novemberétől, időszakonként, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól is részesültek védőfelszerelésben.

A látogatások során tapasztalható volt a járványhelyzet negatív hatása. Az egyedül élő ellátottak körében még inkább felerősödött az elmagányosodás, a társadalmi elszigetelődés. A családtagok, közeli hozzátartozók látogatásának csökkenésével motiválatlanná, szorongóvá váltak, mentális és fizikai állapotuk jelentősen romlott. A fizikai jóllét romlása sok esetben az orvosi ellátás halogatásából is fakadt. A mentális hanyatlás hátterében a személyes kapcsolatok, megszokott társas rendezvények, programok elmaradása, illetve a hozzátartozókkal való személyes kapcsolat hiánya állt.

8.1. Az ellátást igénybe vevők számának alakulása

Az ellátást igénybe vevők számának alakulása											
Év	Intézmények	Étkezés (fő)	Házi segítségnyújtás (fő)	Nappali ellátás (fő)	Alapellátás Összesen (fő)	Gyógytorna Masszázs (fő)	Jelzőrendszer (fő)	Gondozóház (fő)	Demens nappali ellátás (fő)	Közösségi szolgáltatás (fő)	Megállapodás Összesen fő)
2020. év	I. sz. Gondozási	153	130	64	347	-----	96	11	-----	-----	454
	II. sz. Gondozási	112	120	67	299	-----	-----	-----	7	39	345
	III. sz. Gondozási	130	50	38	218	24	-----	-----	-----	-----	242
	Gondviselés Háza	214	120	67	401	-----	-----	-----	-----	-----	401
	2020. Összesen	609	420	236	1265	24	96	11	7	39	1442
2021. év	I. sz. Gondozási	119	123	52	294	-----	95	8	-----	-----	397
	II. sz. Gondozási	96	108	60	264	-----	-----	-----	9	41	314
	III. sz. Gondozási	121	59	40	220	27	-----	-----	-----	-----	247
	Gondviselés Háza	165	100	69	334	-----	-----	-----	-----	-----	334
	2021. Összesen	501	390	221	1112	27	95	8	9	41	1292

Forrás: Gondozási Központok

Az **étkeztetést** az igénylők „békeidőben” helyben fogyasztással, elvitellel vagy kiszállítással vehetik igénybe. A járvány időszakában – néhány hónap kivételével – erre csak kiszállítással volt mód. Az „első hullám” időszakában némileg növekedett az étkeztetést igénylők száma (100-120 fővel), de a járvány helyzet enyhülésével visszaállt az előző évi igénybe vételi szint.

A **házi segítségnyújtás** esetében az igénybe vételi számok nem növekedtek, ennek oka, hogy ahol a hozzátartozók otthon dolgoztak, el tudták látni az időseket, illetve sokan félték a vírustól, így egy ideig nem kérték az ellátás biztosítását.

A veszélyhelyzet ideje alatt a gondozási központok által nyújtott szolgáltatás során az idősek életének és egészségének védelme érdekében csak az önálló életvitel fenntartásához elengedhetetlen tevékenységek voltak elvégezhetőek, melyeket a lehető legkevesebb látogatási alkalomra és legrövidebb időtartamra kellett lecsökkenteni, a gondozási döntések az ellátottakkal, illetve a hozzátartozókkal egyeztetésre kerültek.

A házi segítségnyújtás biztosítása során, az országos tisztifőorvos által meghatározottak szerint volt kötelező a gondozóknak védőfelszerelés viselése és a fertőtlenítőszer használata.

A gyógyszerkiváltás folyamata a veszélyhelyzet kihirdetése miatt egyszerűbbé vált, a patikák a gyógyszer kiadását a „felhőben” megjelenő adatok alapján teljesítették.

A bevásárlásokat úgy szervezték a gondozók, hogy minél kevesebb helyről kerüljön sor a beszerzésre, csökkentve ezzel az érintkezések számát. Nehézséget okozott az intézményeknek az időseknek bevezetett vásárlási sáv, a gondozóknak a korlátozásokhoz alkalmazkodniuk

kellett, ezt rugalmas munkakezdéssel tudták ellensúlyozni. Speciális eljárásrendek kerültek kiadásra, amiben az ellátottak védelme éppúgy megjelent, mint a dolgozóké.

A lakossági (nem ellátotti) gyógyszerkiváltásokban minden szociális intézmény közreműködött, a vásárlási igényeket pedig a szociális intézmények összesítették, majd heti egy alkalommal a Klebelsberg Kultúrkúria munkatársai vásároltak, az intézmény újrainításával ezt a feladatot átvették a gondozási központok.

A Covid járvány miatti kórházi ágyak felszabadítása következtében a szolgáltatásokba felvételre kerülő személyek nagy hányada kórházi ellátást igénylő állapotban került az intézményekhez. Gondozásuk nemcsak fizikailag nagyon megterhelő - a családtagoknak és a gondozónőknek egyaránt- hanem lelkileg is. (Sokszor 1-2 nap vagy hét után kell szembesülni a gondozóknak azzal, hogy az ellátott elhunyt.)

A kórházból hazaküldött fekvő betegek házi segítségnyújtásban való ellátásával nem pótolható a 24 órás kórházi ellátás, így a gondoskodás egy részét a családnak kell megoldani vagy más szolgáltató segítségét is igénybe kell venniük. A rossz egészségi állapotú vagy végstádiumban lévő betegek ellátása során a gondozónők munkáját nehezíti az is, hogy ezeknek a személyeknek a gondozása már speciális eszközöket igényelne.

Idősek nappali ellátása

2020. március 16-tól az egész országot érintő COVID-19 járvány miatt az idősek klubjai is bezárásra kényszerültek.

Ebben a helyzetben elengedhetetlen volt a mentális gondozás. Telefonon, vagy e-mail-ben tartották a kapcsolatot az intézményi munkatársak valamennyi ellátottal, különösen nagy figyelmet fordítottak azokra a klubtagokra, akik egyedül élnek, nincs, vagy nagyon távol laknak családtagjaik. Ha szükségét érezték az ellátottak, személyesen is meglátogatták őket. Ez a fajta segítségnyújtás nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy megmaradjon kapcsolatuk a külvilággal és kevésbé érezzék az izolációt, a magány, az egyedüllét negatív hatásait.

A járványhelyzet új módszerek kidolgozását is életre hívta. A frissítő gyógytorna rendkívül népszerű szolgáltatási elem, így a II. sz. Gondozási Központ megszervezte az online formában nyújtott gyógytorna szolgáltatást, hisz egyre több azon idősek száma, akik gyakorlattan kezelik az infokommunikációs eszközöket, így nem jelent gondot, az alternatív módon szervezett klubfoglalkozás létrejötte. Az innovatív szolgáltatási elemről a „Budai Polgár” hasábjain is megjelent tudósítás http://budaipolgar.hu/data/cms184296/BP_2021_03.pdf

A nappali klubok újra nyitása után szembesültek a dolgozók azzal, hogy az idősek fizikai állapota sokat romlott a bezártság időszaka alatt, már egy kisebb séta is megterhelő volt számukra.

Demens személyek nappali ellátása

A 2021-es évet – hasonlóan az előzőhöz- jelentősen meghatározta, befolyásolta a COVID19-vírus okozta világméretű járványhelyzet. 2020. december 12-től 2021. június 6-ig szünetelt ez a nappali ellátási forma is.

A tavalyi év több hónapos vírushelyzet miatti zárva tartása a hozzátartozóinkat is jelentősen próbára tette, a júniusi nyitásig telefonon tartották a szakemberek a hozzátartozókkal a kapcsolatot, és bátorítást, tanácsokat vagy csupán meghallgatást biztosítottak számukra. Emellett, ha a család élethelyzete miatt elengedhetetlenül fontos volt, az intézmény megszervezte az otthoni pár órás felügyeletet és foglalkoztatását. 1 fő részére heti 2-szer, egy másik ellátott részére pedig naponta 3 órás felügyeletet és foglalkoztatást biztosítottak az ellátott otthonában, mely nagyon nagy segítséget jelentett e családokban.

A zárás alatt sajnos több ellátott állapota jelentősen romlott, illetve 3 személy elhunyt ezen időszak alatt. A júniusi nyitás után az alapoktól kellett újraépíteni az ellátást, kezdetben naponta csak 2-3 fő jelenlétével. A nappali ellátást segíti, hogy azok, akik nem tudják behozni a hozzátartozójukat, az intézmény által bérelt kisbusszal közlekedhetnek.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a II. kerület közigazgatási területén az I. Sz. Gondozási Központ látja el. (A magánszolgáltatók kerületi jelenlétéről nincsenek adataink.)

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást főleg egyedül élő időskorúak, idős házaspárok (akiknek egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását), mozgásfogyatékosággal élők veszik igénybe. A készülék kihelyezésének feltétele a szociális rászorultság vizsgálata, az együttműködési hajlandóság és a házi orvos javaslata.

2010. évtől nem kötelező önkormányzati feladat a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, de a feladatot a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézettel évente megkötendő szerződés útján továbbra is biztosítja az Önkormányzat. A szolgáltatást 2019. májusától az S.O.S. Központ Kft. diszpécseri szolgálati közreműködésével, új, az előző készülékekhez képest sokkal korszerűbb és modernebb eszközökkel nyújtja az intézmény.

Az ellátást igénylők számának növekedése miatt folyamatosan 20-30 fő szerepelt a várólistán, a bővítésnek határt szabott, hogy 80 db készülékre volt működési engedélye az intézménynek. Az ellátás bővítésének személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése után 2022. január 1-jétől az I. sz. Gondozási Központ megkapta a 120 db készülékre szóló engedélyt, ezzel sikerült felszámolni a várólistát.

Idősek átmeneti ellátása - gondozóház

Az intézmény évek óta fennálló infrastrukturális hiányosságai a veszélyhelyzet ideje alatt még hangsúlyosabbá váltak a gondozóházi részlegben. A gondozottak bezártság érzése – különösen látogatási és kijárási tilalom idején – fokozódott.

Az épület műszaki paraméterei nem tették lehetővé a bővítést, az átalakítást, vagy az akadálymentesítést, ezért a Képviselő-testület 2021 szeptemberében döntött arról, hogy az időskorúak gondozóházi ellátását 2021. november 1. napjával kezdődően, szerződés útján a XI. kerület Újbuda Önkormányzattal kötött megállapodással biztosítja. A szerződés kötésével az idősek átmeneti ellátásának megfelelő, szakmailag magas színvonalú, a gondozottak részére

előnyös feltételekkel történő szolgáltatást nyújt, ezzel párhuzamosan az I. sz. Gondozási Központban ez a szolgáltatás 2021. december 1. napjától megszüntetésre került.

A megállapodás értelmében az Újbudai Idősek Háza 4 férőhelyen biztosítja a II. kerületi lakóhellyel rendelkező ellátást igénylők részére az idősokorúak gondozóháza feladat ellátását.

8.2. Az ellátottak életkor és nem szerinti bemutatása

I. sz. Gondozási		Az ellátottak életkor és nem szerinti bemutatása					
II. sz. Gondozási							
III. sz. Gondozási							
Gondviselés Háza							
Nemek	Életkor	2020. év			2021. év		
		Étkeztetésben részesül (fő)	Házi segítségnyújtásban részesül (fő)	Nappali ellátás (fő)	Étkeztetésben részesül (fő)	Házi segítségnyújtásban részesül (fő)	Nappali ellátás (fő)
Férfi	0 – 5 éves	0	0	0	0	0	0
	6 – 13 éves	0	0	0	0	0	0
	14 – 17 éves	0	0	0	0	0	0
	18 – 39 éves	9	1	0	5	0	0
	40 – 59 éves	22	5	0	21	6	0
	60 – 64 éves	4	2	1	7	0	1
	65 – 69 éves	16	2	4	9	4	4
	70 – 74 éves	30	6	9	29	4	7
	75 – 79 éves	26	11	10	26	9	10
	80 – 89 éves	40	23	10	37	24	8
	90 – x éves	14	19	5	14	13	4
Férfi összesen		161	69	39	148	60	34
Nő	0 – 5 éves	0	0	0	0	0	0
	6 – 13 éves	0	0	0	0	0	0
	14 – 17 éves	0	0	0	0	0	0
	18 – 39 éves	5	1	0	5	1	0
	40 – 59 éves	19	6	1	20	6	1
	60 – 64 éves	10	1	4	9	3	4
	65 – 69 éves	29	6	11	28	10	8
	70 – 74 éves	35	15	35	32	11	29
	75 – 79 éves	53	35	41	51	39	48
	80 – 89 éves	87	126	64	83	115	62
	90 – x éves	37	73	15	35	69	14
Nő összesen		222	263	171	263	254	166
Férfi - Nő Összesen		383	332	210	411	314	200

Forrás: Gondozási Központok

A fenti táblázat életkori adataiból kiolvasható, hogy a szociális alapszolgáltatásokat főként az idős, a 80 év feletti női ellátottak kérelmezik. A két év adatainak összevetése alapján minden ellátás igénybe vételénél kétszeres, vagy akár három-négyszerese a női igénybe vevő (nappali ellátás), mint férfi.

Az adatok igazodnak ahhoz az országos és nemzetközi tendenciához is, hogy a nemek, korcsoportok szerinti megoszlását vizsgálva már a középgenerációtól kezdve jelentősen több a nők száma.

Az ellátottak magas életkorából adódóan egyre több a demencia kórképben szenvedő gondozott, akik ellátásához speciális ismeret és szakértelem szükséges az őket gondozó személyzet részéről.

Családi állapotuk szerint többnyire özvegyek, az ellátottak többsége magányosan élő idős ember, akiknek jelentős része a legalapvetőbb ügyintézésben is a gondozók segítségére szorul.

Gyakori, hogy az ellátott hozzátartozó hiányában a gondozót vagy a gondozási központot jelöli meg, mint hozzátartozót, a kórházba kerüléskor.

Az Idősek Klubját igénybe vevők között is évről évre gyarapszik a demencia kórkép előfordulása, ami miatt egyre inkább a gondozási, akár ápolási munka kerül előtérbe a klubban is. A klub programokat az ellátottak egészségi és mentális állapotához kell igazítani, egyénre szabottan az aktualitásokat is figyelembe véve kell szervezni a programokat. Ugyanakkor törekedni kell az egészségben eltöltött évek számának növelésére is, ezt szolgálhatják a klubok és az Idősügyi Tanács által szervezett „aktív időskort” elősegítő programok.

8.3. Az ellátást igénylők jövedelmi helyzetük alapján

Az ellátást igénylők jövedelmi helyzetük alapján															
Év	Jövedelmek	Étkezés (fő)				Házi segítségnyújtás (fő)				Alapellátás Összesen Intézmények (fő)	Jelzőrendszer (fő)	Gondozóház (fő)	Gyógytorna Masszázs (fő)	Demens nappali ellátás (fő)	Megállapodások összesen Intézmények (fő)
		I.sz. Gond. Közp.	II.sz. Gond. Közp.	III.sz. Gond. Közp.	Gondviselés háza Idősek Otthona	I.sz. Gond. Közp.	II.sz. Gond. Közp.	III.sz. Gond. Közp.	Gondviselés Háza						
2020. év	0-28 500	14	5	7	2	1	1	1	0	31	0	0	2	0	33
	28 501-57 000	10	9	12	13	0	2	1	0	47	0	0	1	0	48
	57 001-85 500	15	13	15	17	4	3	4	2	73	1	0	1	0	75
	85 501-114 000	16	23	23	18	6	4	5	1	96	6	0	4	2	108
	114 001-142 500	17	16	17	16	21	18	10	7	122	10	0	5	0	137
	142 501-	27	46	29	76	53	92	19	19	361	63	2	7	5	438
	Összesen 2020.	99	112	103	142	85	120	40	29	730	80	2	20	7	839
2021. év	0-28 500	15	3	7	2	1	0	1	0	29	0	0	3	0	32
	28 501-57 000	6	7	12	13	0	3	1	0	42	0	0	1	0	43
	57 001-85 500	10	14	17	17	2	4	4	3	71	2	0	1	0	74
	85 501-114 000	13	22	23	18	5	6	3	1	91	7	0	3	2	103
	114 001-142 500	12	16	20	16	16	15	12	9	116	8	1	0	3	128
	142 501-	24	34	35	76	55	80	19	29	352	63	2	11	4	432
		80	96	114	142	79	108	40	42	701	80	3	19	9	812

Forrás: Gondozási Központok

Az ellátottak jövedelménél csak a 2021. évben újonnan felvett ellátottak esetében állt rendelkezésre hiteles adat, a többi igénybe vevő esetében a 2020. évi jövedelmekkel számolhattunk, tekintettel a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges gazdasági intézkedésről szóló 603/2020. (XII. 18.) Korm. rendeletben megfogalmazottakra, miszerint a már megállapított térítési díjakat nem lehetett módosítani, új térítési díjakat bevezetni, így a személyi térítési díjak felülvizsgálatára sem kerülhetett sor.

8.4. Az ellátásba bekerültek és kikerültek számának alakulása

I. sz. Gondozási II. sz. Gondozási III. sz. Gondozási Gondviselés Háza		Az ellátásba bekerültek és kikerültek számának alakulása					
Év	Megnevezés	KIKERÜLÉS					BEKERÜLÉS
		Exit (fő)	Saját kérés (fő)	Bentlakásos intézménybe kerülés (fő)	Egyéb (fő)	Kikerülés Összesen (fő)	Bekerülés Összesen (fő)
2020. év	Házi segítségnyújtás	80	32	10	28	150	147
	Étkeztetés	50	118	16	120	304	277
	Nappali ellátás	5	17	2	12	36	16
	Gyógytorna, masszázs	2	0	0	2	4	2
	Jelzőrendszer	8	2	4	2	16	16
	Gondozóház	0	2	3	4	9	4
	Demens nappali ellátás	1	0	1	7	9	5
	Közösségi szolgáltatás	1	1	0	2	4	4
	2020. Összesen	147	172	36	177	532	471
2021. év	Házi segítségnyújtás	83	19	26	52	180	162
	Étkeztetés	69	30	21	45	165	113
	Nappali ellátás	8	8	8	7	31	21
	Gyógytorna, masszázs	4	0	0	4	8	7
	Jelzőrendszer	4	4	5	2	15	15
	Gondozóház	0	3	2	4	9	7
	Demens nappali ellátás	6	0	2	0	8	6
	Közösségi szolgáltatás	1	2	0	1	4	6
	2021. Összesen	175	66	64	115	420	337

Forrás: Intézményi (gondozási központok) adatok

A szolgáltatásból kikerülés okai között szerepel az elhalálozás, a bentlakásos intézménybe kerülés, illetve elköltözés vagy a nagyfokú egészségromlás miatt 24 órás segítő igénybe vétele miatti saját kérés.

Az elhalálozási adatokban a járványügyi helyzet miatt szerencsére nem következett be jelentős emelkedés, az elhalálozások okai között megemlítenő, hogy sajnos, sok esetben a nagyon idősök, vagy a súlyos végstádiumos betegek kerülnek be az ellátó rendszerbe.

2021. évben 64 fő kerülhetett be bentlakásos intézményekbe, mely az előző évben 36 fő volt. A fővárosi fenntartású tartós elhelyezést biztosító intézményekben a férőhelyek száma nem nő, ez a továbbiakban is a várólisták hosszának növekedését eredményezheti.

A koncepció elkészítéséhez adatokat szolgáltatott a Fővárosi Önkormányzat Pesti Úti Idősek Otthona Felvételt Előkészítő Csoportja.

Az általuk vezetett nyilvántartásban csak a fővárosi fenntartású idősök otthonaiba várakozókat tartják nyilván, a magán vagy egyházi intézmények várólistáiról nem rendelkezünk adatokkal.

Az alábbi várakozókat tartják nyilván a II. kerületi lakosok tekintetében:

A 2020. évben 1 évnél kevesebb ideje várakozók számát a nyilvántartás már nem tartalmazza.

Budapest II. kerületi - idősothtoni elhelyezésre várakozó - lakosok számának alakulása

Várakozási időszak	2020. év	2021. év
1 évnél kevesebb ideje várakozik	-	80
1 éve	20	51
2 éve	42	33
3 éve	7	4
4 éve	9	7
5 éve	16	9
Összes várakozó száma/fő	94	184

Forrás: Felvételt Előkészítő Csoport

A humán járvány megbetegedések miatt intézményenként eltérő mértékben, de 2020-ban és 2021 év egy részében nőtt a várakozási idő, mivel az intézményeknek külön férőhelyeket kellett fenntartaniuk az izoláció számára, ami azt jelentette, hogy az intézményekben élő lakók kórházból, illetőleg szabadságról való visszatérését követően biztosítani kellett az izolációs férőhelyen történő átmeneti elhelyezésüket, ezért az új lakók felvételének határt szabott az elkülönítés céljára rendelkezésre álló férőhelyek száma. Az új lakókat is átmenetileg izolálni kellett az osztályokon történő elhelyezés előtt, ezért is meghosszabbodott a várakozási idő.

Az, hogy melyik intézményben mennyi az átlagos várakozási idő, az függ attól is, hogy milyen típusú elhelyezést kért valaki, azt soron kívül kéri-e, milyen és mennyi üres férőhely áll rendelkezésre, van-e elegendő számú izolációs férőhely a várakozó által megjelölt intézményben, vagy telephelyen. A nagyobb férőhelyszámú otthonokban döntően gyorsabb az elhelyezés lehetősége, mint a kis létszámú otthonokban vagy telephelyeken. Ezekben az otthonokban előfordul, hogy akár egy hónapon belül is elhelyezést nyerhet a kérelmező, de fél vagy akár egy évet általában várni kell. Az átlagosnál magasabb ellátási színvonalat biztosító intézményekben a várakozási idő több év is lehet.

A bentlakásos idősellátás biztosítása nem önkormányzati feladat, ezért a férőhelyek alakulására kevés befolyása van a kerületnek. A fentiek miatt is fontos az – ami a szakmai irányelveket is követő – azon alapszolgáltatások fejlesztése, mely a valós, kerületi igényeken alapul.

8.5. Az elkövetkező 5 év időszakának fejlesztési tervei a II. kerületi idősök szociális alapszolgáltatásában:⁵

Szükséges lenne, hogy felszámolásra kerüljenek az ellátási hiányosságok, vagyis, hogy egy átlátható, színvonalasan működő, mindenki számára hozzáférhető szolgáltatási rendszer jöjjön létre, amely eredményesen tudja segíteni az idős és beteg emberek ellátását.

Az eredményességet a személyes gondoskodás területén a rendelkezésre álló erőforrások és kapacitások lehető legjobb kihasználásával, minőségi, hatékony és magas színvonalú munkavégzéssel, szükségletalapú ellátórendszer kialakításával lehet elérni.

Egy megfelelőbb szociális szolgáltatási rendszer kialakításának feltétele, hogy az ellátottak szükségleteinek felmérésére építve dolgozzuk ki a szolgáltatásfejlesztési koncepciókat, stratégiákat és ehhez igazítva tervezzük meg a szükséges infrastruktúrát és erőforrásokat.

Azt, hogy melyek is ezek a szükségletek, azt a valós igények feltárásával, azaz a célcsoport megkérdezésével határozhatjuk meg, hiszen ők a legkompetensebbek ebben a kérdésben, megadva nekik ezzel a lehetőséget arra is, hogy hozzájáruljanak saját jövőjük alakításához.

⁵ Bednárík Mónika intézményvezető - kézirat

A fentiek alapján készült egy felmérés, mely nem tekinthető ugyan reprezentatívnak, de a közös gondolkodást megalapozhatja.

A felmérésben 4 gondozási központból 208 fő házi segítségnyújtás ellátásban részesülő személy vett részt.

A választás azért esett a házi segítségnyújtásban részesülő ellátottakra, mert ők azok, akiknek élettere zömében az otthonukra korlátozódik, legtöbbjük nélkülözi a természetes támaszokat is. Nekik van a legnagyobb szükségük egy olyan magas színvonalú, a valós szükségletekre reagáló személyes gondoskodásra, amivel biztosítható, hogy minél tovább maradhassanak a saját otthonukban, megfelelő segítséget kaphassanak az önálló életvitelük fenntartásában, egészségi és mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A felmérés alapján a következő szolgáltatási fejlesztésekre teszünk javaslatokat:

- **Idősek szállítása/kísérés** szolgáltatást a II. kerületi idősek és betegek részére térítési díj ellenében.

A szolgáltatás célja az igénybe vevő eljuttatása egészségügyi szolgáltatóhoz, egészségügyi intézménybe, közszolgáltatások, szolgáltatások, közösségi programok helyszínére, ha mindezek más módon nem oldhatók meg, tömegközlekedést egészségi vagy fizikai állapota miatt nem tud igénybe venni az idős.

- **Otthoni gondozásra, ápolásra felkészítő program hozzátartozók részére és gyógyászati segédeszköz kölcsönzés, beszerzésben való segítségnyújtás**

Sok esetben szükség van a hozzátartozók aktív részvételére is az idős, beteg családtagról való gondoskodásban.

Azok a hozzátartozók azonban, akik aktívan rész kívánnak vállalni a feladatokból, gyakran azt tapasztalják, hogy minden igyekezetük ellenére, azért nem képesek azt a segítséget megadni szeretneinek, amire szükségük lenne, mert nem rendelkeznek az ehhez szükséges ismeretekkel, felszereltséggel, gyógyászati segédeszközzel.

Az otthoni gondozásra, ápolásra felkészítő programmal a gondozásban részt vevő hozzátartozóknak szeretnék segítséget nyújtani, hogy az idős, beteg családtagjaik minél tovább maradhassanak otthonukban, a lehető legmagasabb életminőségben.

A program célja, hogy az érintettek családtagjai felkészülhessenek szakszerű, de speciális kompetenciát és szaktudást nem igénylő ismeretekre, s ha szükséges, ápolási és gondozási segédeszközök, felszerelések elhelyezésére és használatuk betanítására is legyen lehetőség.

A gondozásban résztvevő hozzátartozók oktatása, felkészítése történhet a házi segítségnyújtást végző gondozó által, amennyiben ez az ismeretanyag nem lenne elegendő, úgy a további oktatást a Szent Ferenc Kórház végezheti. Az otthoni ápolási szakmai felkészítés során lehetőség nyílik a gondozott speciális, személyre szabott szükségleteire irányuló ellátásra való felkészítésre is.

- **Mentális gondozás/tanácsadás**

A mentális támogatás a házi segítségnyújtás egyik eleme, de a szolgáltatás nyújtása során ritkán van elegendő idejük erre a gondozóknak. Mentális gondozás alatt nem egy egyszerű „csevegést” értünk, hanem mély, felkavaró, érzelmeket is megmozgató beszélgetést, interjút, amihez szakember szükséges. A mentálhigiénés kolléga hivatott arra, hogy eldöntse,

szükséges-e további szakember bevonása a probléma kezeléséhez, vagy elegendő az ő szaktudása, illetve elegendő-e önkéntes bevonása, mert csak felolvasást, vagy baráti beszélgetést igényel a gondozott.

- **Információs pont működtetése**

Az információs pont segítségével az idősök segítséget, információt kapnának a kerületi szociális ellátórendszer működéséről, segítséget kaphatnak ahhoz, hogy milyen ügyben mely intézménytől kérhetnek segítséget.

- **Házi segítségnyújtás hét végére és munkaszüneti napokra való kiterjesztése**

Jelenleg a házi segítségnyújtást csak munkanapokon 8-16 óra között biztosítják az intézmények, ami az egyedül, természetes támaszok nélkül élő személyeknek nem elegendő. Ők általában rákényszerülnek arra, hogy „maszek” alapon is igénybe vegyék az ellátást. A házi segítségnyújtás ilyen irányú bővítését meg kellene előznie egy szükségletfelmérésnek, ezt követően lehetne a munkaszüneti napokon való ellátás biztosítását megtervezni. A felmérés kérdései kitérnének a segítségnyújtás részleteire is.

- **Felügyelet biztosítása a házi segítségnyújtás keretében**

A házi segítségnyújtás keretében gyakran nem is a konkrét gondozási tevékenységek elvégzését szeretnék igényelni a rászorultak hozzátartozói, hanem csak néhány óra felügyeletet szeretnének családtagjaik részére akiket, e nélkül, nem lehet magukra hagyni. Így a rászorult családtagok gondozását vállaló hozzátartozók is tudnának egyéb ügyeik intézésére időt szakítani, miközben biztonságban tudhatják szeretteiket.

A felügyelet célja: az igénybe vevő lakó- vagy tartózkodási helyén, illetve a szolgáltatásnyújtás helyszínén lelki és fizikai biztonságát szolgáló, személyes vagy technikai eszközzel biztosított kontroll.

- **Gyógypedikúr**

Az idősök életében már nagy gondot jelent a kéz és lábápolás, ami a legtöbb esetben szakember tudását igényli, ezért a gondozók csak az egyszerű körömvágást végezhetik el, mivel a nem megfelelő beavatkozás súlyos következményekkel járhat.

- **Fodrász szolgáltatás**

A szolgáltatás főként a lakásukat már elhagyni nem tudó idősök, betegek vehetnék igénybe, hisz a nappali ellátásban részt vevő idősök sokféle szolgáltatásban részesülnek, míg az otthonukat elhagyni nem tudók nem, így ők is igénybe vehetnék a szolgáltatást megfizethető áron.

- **Gyógytorna**

A II. kerületben két magánszolgáltató által működik az otthonápolás, de a tapasztalataink szerint nem tudják időben és az igényekhez igazodó időtartamban biztosítani a gyógytornát. A III. sz. Gondozási Központ gyógytorna szolgáltatása csak a területükön élőket tudja kiszolgálni, ezért mindenféleképpen szükség lenne a másik három gondozási központ területét ellátó gyógytornászra is.

- **Gyógymasszázs**

A gyógymasszázs szorosan illeszkedik a gyógytornához, hiszen ezek a szolgáltatások nagyban felerősítik egymás hatását, de a gondozási központokon belül biztosított gyógymasszázszt - hasonlóan a gyógytornához- csak azok tudják igénybe venni, akik még be tudnak járni a gondozási központba. Nagy szükség lenne erre a szolgáltatásra azoknak

is, akiknek az állapotuk miatt az életük az otthonukra korlátozódott, vagy ágyban fekvővé váltak. A hosszú ideje ágyban fekvő személyeknél az izomzat funkcióinak a rohamos hanyatlását gyakran már csak a gyógymasszázs tudja csökkenteni, a magánúton igénybe vehető szolgáltatást azonban nem tudja mindenki megfizetni.

- **Takarítás**

A házi segítségnyújtás feladat nevesíti a „takarítás” résztevékenységet, ez azonban csak az ellátottak közvetlen környezetére és az elengedhetetlenül szükséges feladatok elvégzésére korlátozódik.

A nagytakarítás (ablak, csempemosás, használaton kívüli szobák takarítása, stb.) valamint a nagyon időigényes feladatok, mint például a könyvszekrények, vagy a porcelánfigurákkal és egyéb dísz tárgyakkal teli szekrények portalanítása kimarad, melyhez takarítót kell alkalmazniuk az ellátottaknak, vagy ezek a takarítási feladatok egyszerűen elvégzetlenek maradnak.

Sokszor kérnek ajánlást az idősek ezekre a feladatokra, azonban az intézmények nem tudnak segítséget adni, ha azonban az Önkormányzat, vagy az Intézmény szerződést kötne ilyen szolgáltatást végző céggel, az már valamilyen szinten garantálná a megbízhatóságot.

Az alapszolgáltatási fejlesztéseket az I. sz. Gondozási Központ koordinálná.

Az idősek otthonában történő gondozásának prioritása csak úgy lesz innovatív, újszerű, ha ehhez az egészségügyi ellátórendszer is valós partnere a szociális ellátó rendszernek. Az idősek digitális tudásának hozadéka lehet, hogy számos olyan okos eszközzel, korszerű gyógyászati segédeszköz ismeretére, használatára meg lehet őket tanítani, mely az otthoni életvitelüket is segítheti.

Összegzés:

- a Covid-19 járvány leginkább az időseket érintette,
- az intézmények szolgáltatásainak megismertetése, információ nyújtása, a hozzáférhetőség biztosítása a területben élő időskorú lakosok számára,
- szociálpolitikán belüli területek, illetve a szociálpolitikához közeli ágazatok együttműködésének erősítése, fejlesztése,
- az alapszolgáltatások fejlesztésének 5 éves ütemezése,
- esélyegyenlőségi cél: az otthonukat elhagyni nem tudók alapellátásainak fejlesztése.

IX. Fogyatékkal élők ellátása

Az Országgyűlés 15/2015.(IV7.) OGY határozatával elfogadta az Országos Fogyatékosügyi Programot (2015–2025.).

A program 3. alapelve szerint: *„Teljes és hatékony társadalmi részvétel a fogyatékos személyeket érintő valamennyi államigazgatási intézkedés alapvető értéke és célja kell, hogy legyen annak biztosítása, hogy a fogyatékos emberek életútjuk minden szakaszában és minden területén másokkal azonos alapon élhessenek politikai, gazdasági és szociális jogaikkal a többség által igénybevett intézmények, szolgáltatások és ellátások által, közösségeik aktív, látható polgáraiként.”*

HELYZETKÉP

9.1. Fogyatékkal élő személyek statisztikai adatai a kerületben

Országos szinten is igaz az, hogy a fogyatékkal élő emberek számáról, szükségleteiről nem rendelkezünk pontos információkról, hiszen utoljára a 2011. évi népszámlálás, illetve a 2016. évi mikrocenzus adatai állnak rendelkezésre. Az adatok hiánya megnehezíti a célcsoportra szabott intézkedések, ágazati kezdeményezések tervezését, megvalósítását. Ugyancsak nehezíti a statisztikai adatokon alapuló tervezést az a szubjektív tény, hogy valaki a célcsoportba tartozónak vallja-e magát. Van olyan személy, aki az orvosi diagnózisa alapján is azt nyilatkozhatja magáról, hogy a diagnózisa nem akadályozza a mindennapi életben vagy munkavégzésében, míg mások, diagnózis nélkül is e csoporthoz tartozónak sorolják be magukat, a nyilatkozatuk alapján.

A KSH 2016-os mikrocenzusban⁶ megkérdezettek nyilatkozatai alapján a fogyatékkal élő személyek száma mintegy 80 ezer fővel, 408 ezerre csökkent az előző népszámláláshoz képest. 2011-ben a népesség 6,2%-a, 2016-ban 4,3%-a tartozott a fogyatékosakkal élő lakossághoz. A csökkenés okai között feltételezhetően meghatározó szerepet játszik az, hogy az egészségi állapothoz kapcsolódó szociális ellátások rendszere a vizsgált időszakban jelentős mértékben átalakult, megszűnt a rokkantsági nyugdíj, felülvizsgálták az érintettek munkaerőpiaci lehetőségeit, az idősebbek ellátását öregségi nyugdíjra váltották, valamint átalakultak az ellátórendszer jogosultsági feltételei. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság nyilvántartásában 2011-ről 2012-re közel 70 ezer fővel csökkent az egészségi állapottal összefüggő juttatásban részesülők száma.

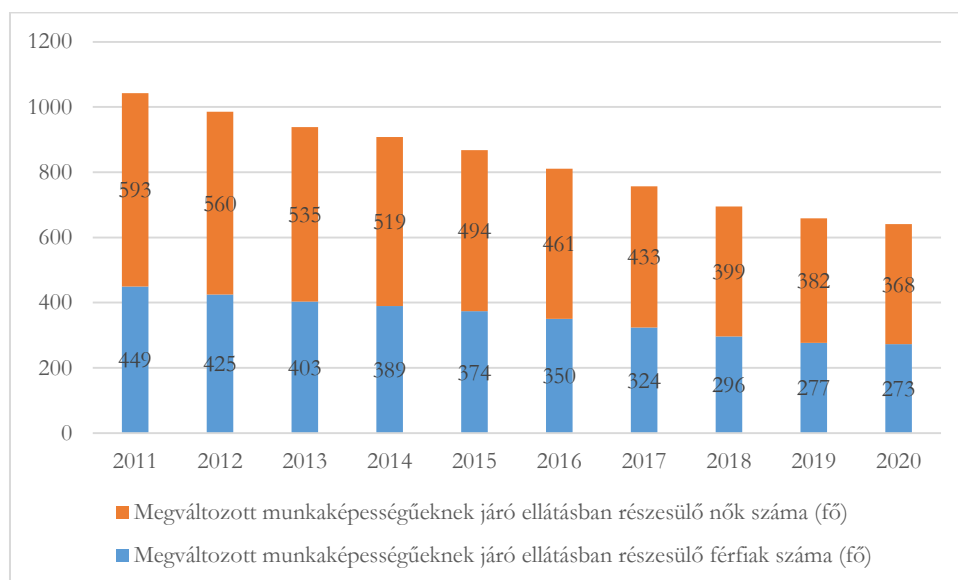
A mikrocenzus adatai alapján országos szinten 2016-ban a fogyatékos népesség legnagyobb hányadát, csaknem felét a mozgássérültek tették ki. Itt is megfigyelhető azonban a változás, 2011-hez képest 16 százalékkal, több mint 30 ezer fővel csökkent a létszámuk. A gyengénlátók, a nagyothallók, a mentálisan sérültek, illetve a súlyos belszervi fogyatékosok csoportjai egyenként 34–67 ezer fős sokaságot alkotnak, akiknek a száma 13-17 százalékkal csökkent 2011-hez képest. Az értelmi fogyatékosok csoportja 25 százalékkal nőtt, 2016-ra meghaladta az 50 ezer főt. Dinamikája szerint az autisták esetében történt a legnagyobb növekedés, 2016-ban közel 9 ezer fő tartozott ehhez a csoporthoz, a 2011-ben nyilvántartottak közel duplája.

⁶ [Mikrocenzus 2016 - A fogyatékos és az egészségi ok miatt korlátozott népesség jellemzői \(ksh.hu\)](http://ksh.hu)

A továbbiakban hiányoznak azok a nagyobb létszámú csoportok tagjai a statisztikai adatokból, akik az ágazati jogszabályi módosítások után kerültek be a fogyatékkal élők csoportjának definíciójába, pl.: a pszichoszociális fogyatékossgal vagy a ritka betegséggel élő személyek. A fogyatékossgal élők körében összességében a teljes népességhez hasonló módon kissé többségben vannak a nők, arányuk mindkét adatfelvételkor 53 százalék volt. Életkor alapján elmondható, hogy a fiatalabb korcsoportokban a férfiak, az idősebbekben a nők vannak többségben, ami szintén megegyezik a nemek korcsoportok szerinti megoszlásával a teljes népességben belül.

A fogyatékossgal élő lakosság 13 százaléka élt Budapesten, és itt következett be a legnagyobb, 27 százalékos csökkenés is a számokban.

A Magyar Államkincstár adatai szerint Budapesten 2020-ban összesen 29 139 fő részesült megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, közülük 12948 fő nő és 16191 fő férfi. A II. kerületben ugyanezen adatok alapján összesen 641 fő, 263 férfi és 368 nő részesült az ellátásban.

Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásban részesülő férfiak és nők száma (fő), II. kerület, 2011-2020. Forrás: KSH.

A 2011. évi népszámlálás szerint a II. kerületi statisztikai adatok azt mutatják, hogy a lakosság 4,2 %-a vallotta magát fogyatékossgal élőnek, ami magasabb a budapesti 3,8 %-os átlagnál.

A fogyatékossgal élők nagyobb kerületi jelenlétének okai lehetnek a lakosság magas életkora, miután a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, demográfiai összetételükre jellemző az időskorúak magas száma, másrészt több, a kerületben lévő fogyatékossgal élőket ellátó bentlakásos intézmény jelenléte (MEREK, Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat).

9.2. Az Önkormányzat ellátási kötelezettségének teljesítése

Az Szt. 86. § (2) bekezdése c) pontja alapján **a fogyatékos személyek nappali ellátása** kötelező önkormányzati feladat.

Az uniós irányelveknek megfelelően szerencsésen egybeesik az a kerületi törekvés is, mely szerint a fogyatékosokkal élők esetében megfigyelhető, hogy a családok nem támogatják rászoruló hozzátartozójuk bentlakásos elhelyezését, hanem elsősorban otthon gondozzák őket. E cél megvalósításához működik a kerületben olyan szociális szolgáltató hálózat, amely segítséget tud nyújtani a családoknak, hogy a szakellátásba való bekerülés időszakában minél inkább kitolódjon.

Az ágazati jogszabályok szerint a fogyatékosokkal élők ellátását vállaló nappali intézmények a szakmai programjukban meghatározhatják azt, hogy mely ellátotti csoportot tudnak ellátni, így a kerületben működő Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthonának főként az enyhe, a középsúlyos és autista ellátottak a célcsoportja.

Az önkormányzat ellátási kötelezettsége azonban kiterjed mind a gyermekkorú, mind a halmozottan, súlyosan fogyatékos személyekre is, ezért a XI. Kerület Újbuda Önkormányzat fenntartásában működő Újbudai Szociális Szolgálattal történt szerződéskötés azt a célt szolgálja, hogy a 6-18 éves korú gyermekek, illetve azok az érintettek se kerüljenek hátrányba, akiket a kerületi intézmény nem tud ellátni.

A Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat **Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona** (1028 Budapest, Hidegkúti út. 158.) jelenleg 19 főt lát el.

Az ellátottak életkori megoszlásuk alapján: 11 fő 18- 39 év közötti, 6 fő 40- 59 év közötti, 1 fő 60 éves, 1 fő 65-69 éves. Nemek szerinti megoszlásban: 8 fő nő, 11 fő férfi.

BNO-kód szerinti besorolásuk a következő:

- Down szindrómával élő személy	6 fő
- Fragilis X szindróma	2 fő
- Mentális retardációval élő személy	7 fő
- autista	4 fő
Ebből:	
- enyhe fokban értelmi fogyatékos személy	7 fő
- Középsúlyos fokban értelmi fogyatékos személy	6 fő
- súlyos fokban értelmi fogyatékos személy	6 fő

Az ellátást igénybe vevők számára szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt, a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak.

Az ellátottak képviselői helyi, országos és nemzetközi szinten részt vesznek az önérvényesítő és közösségi érdekképviseleti munkákban. Az ellátást igénybe vevők számára egyéni fejlesztő programokra épülő gyógypedagógiai foglalkozást szerveznek.

A foglalkozásokon mindenkinek saját eszközhasználatot biztosítanak pl. laptopot, munkakönyveket, fejlesztő füzeteket, hangszereket, a kézműves, kreatív és művészeti foglalkozásokhoz adekvát anyag és eszköz használatot, - kiemelten figyelve az újrahasznosításra, környezetvédelemre.

A kerületi lakcímmel rendelkező 18 év alatti gyermekek vagy önellátásra nem képes (halmozottan fogyatékos) felnőtt korú fogyatékkal élők nappali ellátását a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat fenntartásában működő **Újbudai Szociális Szolgálat** (1119 Budapest, Keveháza u. 6.) telephelyeként működő Kelenföldi Szociális Ház (1119 Budapest, Fejér Lipót utca 59.) intézménye biztosítja. Jelenleg 4 fő súlyos fokban értelmi fogyatékos kerületi ellátott van az intézményben.

A kerületben működő **Civitan Club Budapest-Help Egyesület** (1025 Budapest, Görgényi út 16.) szintén nappali ellátást, valamint lakóotthont működtet a kerületben, melyhez az önkormányzat az éves költségvetési rendeletében meghatározott támogatást biztosít.

Az Egyesület egész napos hasznos elfoglaltságot nyújt, védett munkahelyet biztosít a fiataloknak, valamennyi ellátott részmunkaidőben virágtermesztéssel, kertkarbantartással és kertépítéssel foglalkozik.

Az intézményi 24 fő ellátott közül 14 fő II. kerületi lakos. Súlyos értelmi fogyatékos 9 fő, enyhe fokban értelmi fogyatékos 5 fő. A Civitan kertészetben négy órás munkaviszonyban foglalkoztatott 12 fő, öt órás munkaviszonyban foglalkoztatott 2 fő.

A Civitan Club Budapest-Help Egyesület működteti a Civitan Lakóotthont (1028 Budapest, Gazda u. 86.) ahol jelenleg 7 fő értelmi sérült lakik.

Az ellátórendszer hiánya, hogy sok esetben információ hiánnyal küzdenek a hozzátartozók. A korai fejlesztéshez viszont mielőbbi orvosi diagnózis szükséges.

Pesthidegkúton található az ország egyetlen, 80-as években épült mozgássérült lakótelepe, amely hamarosan elveszítheti eredeti funkcióját. Az ötvenhárom lakásból kezdetben ötvenkettőben mozgássérültek éltek. Jelenleg ez a szám egyre csökkenő tendenciát mutat, mivel egy-egy mozgássérült lakó kényszerű intézetbe költözése vagy halála után nem fogyatékos személyek tulajdonába kerülnek a teljesen akadálymentes, de magántulajdonban lévő lakások. A lakótelepen működik és segíti, illetve foglalkoztatja mozgássérülteket, az Egalitás Alapítvány, de az alapítványnak nincs tőkéje ahhoz, hogy a környék ingatlanáraihoz igazodva kivásároljanak egy-egy eladó lakást.

9.3. KERÜLETI JÓ PÉLDÁK a fogyatékossgal élők és családjainak segítésére

- **korai fejlesztés**

- Az Önkormányzat által fenntartott intézményekbe (bölcsőde, óvoda) a szakértői bizottság kijelölésével kerülnek felvételre a korai fejlesztést igénylő gyermekek. A bölcsődében a korai fejlesztés, óvodák közül három intézmény alapító okiratában is szerepel, hogy elláthatnak integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket (autizmus spektrumzavar, SNI-s gyerekeket). A gyermekek a szakértői véleményben előírtak szerint részesülnek fejlesztésben, ezt elsősorban a kerületi gyógypedagógiai hálózat munkatársai, vagy az utazó gyógypedagógiai hálózat segítségével végzik.
- Az Önkormányzat 2021. júliusában pályázatot írt ki azon sajátos nevelési igényű gyermekek támogatására, akik különleges bánásmódot (nevelés-oktatást, fejlesztést) igényelnek. A pályázat célja szerint a támogatás a szakértői bizottság véleményében javasolt fejlesztést, különleges gondozás keretében történő nevelési intézményen kívül történő ellátás biztosítását, a nevelési intézményben biztosított ellátás kiegészítését, bővítését célzó fejlesztő foglalkozások, terápiák költségére, a szükséges fejlesztő eszközök vásárlására, vagy a szükséges diagnosztikai vizsgálatokra fordítható. Az elnyerhető támogatási összeg pályázatonként maximum bruttó 100.000,-Ft vissza nem térítendő támogatás volt. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az SNI-s gyermeket nevelő családoknak leginkább a fejlesztő foglalkozások és terápiák költsége jelenti a legnagyobb terhet.

- **támogató szolgálat működésének segítése**

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A szolgáltatások biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodnak.

- 2009. január 1. napjától a támogató szolgáltatás biztosítása is kikerült a kötelezően ellátandó feladatok közül, de a „Szociálpolitikai keret” pályázati támogatás lehetővé teszi azt, hogy az Egalitas Alapítvány a Pesthidegkúti Mozgássérültek Lakótelepen (1028 Budapest, Len utca 17/a) az esti, kora reggeli és hétfégi időpontokban is személyi segítséget nyújtson az ott élő 28 fő fogyatékossgal élő, illetve megváltozott munkaképességű embernek. A tapasztalatok szerint folyamatosan növekvő igény van ezekben az időpontban az ellátásra, a magukat korábban még ellátni tudó embereknek, a fogyatékossgukból és életkorukból adódó fizikai állapotromlásuk miatt egyre több segítségre van szükségük ahhoz, hogy otthonaikban önállóan tudjanak élni. Szabad kapacitásuk erejéig akadálymentes szállítással segítik a második kerületben élő klienskörükön kívüli mozgásukban akadályozott embereket, amelyet a Városrészi Önkormányzat támogatásával tudnak megvalósítani.
- A 2020. évi Szociálpolitikai Keret pályázati időszak tematikája két új lehetőséggel bővült: a *fogyatékkal élők kommunikációját segítő programmal* valamint a *fogyatékkal élők mentálhigiénés segítése program* felhívással. A felhívás megjelent az Egységes Fogyatékossgügyi Információs Portálon is:

<https://www.efiportal.hu/hir/palyazati-felhivas-budapest-ii-keruletben-elok-szamara-biztosított-szociális-gyermekjoleti-es-gyermekvedelmi-ellátásokhoz-kapcsolódó-programok-tam>

A pályázati felhívásra a Kézen Fogva Alapítvány nyújtott be programot, a pályázati időszakban 5 családnak nyújtott hiánypótló, térítésmentes család-és párterápiát, konzultációt.

- Az építményadóról és a magánszemélyek kommunális adójáról szóló 57/1996.(XII.23.) önkormányzati rendelet számos kedvezményt és mentességet nyújt a fogyatékkal élő adóalanyok részére.
- **társadalmi érzékenyítés**
- az iskolai osztályfőnöki órákon több civil szervezet (Mozgássérült Emberek Önálló Élet Egyesülete, Mozgássérült Célok Thetisz Megoldásban Alapítvány, Egalitas Alapítvány) tart beszélgetést, találkozót a gyermekeknek, hogy szándékaik szerint ezzel segítsék a kölcsönös toleranciát, megbecsülést, nyitottságot a mozgássérült emberek iránt, hiszen ezek nélkül a sérült emberek integrációja elképzelhetetlen.
- az Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthon ellátottjai rendszeresen részt vesznek az idősekkel együtt a „Kortalanul kreatív” évente megrendezésre kerülő képzőművészeti kiállításon, ahol a nagyközönségnek is bemutatják művészeti alkotásaikat.
- A II. Kerületi Városfejlesztő Zrt. (továbbiakban: Zrt.) ügyfélszolgálati irodája rendszeresen kitelepül tízezres látogatószámú kerületi rendezvényekre (Kerület Napja, Föld Napja, Sportágválasztó, Hidegkúti Fesztivál, Családi Piknik).

- **Sport, kultúra, turizmus**

- Cél, hogy a kerületben megrendezésre kerülő sporteseményeken részt vehessenek a fogyatékossgal élők is, így például a Kerületi Kaptatón – kerekesszékes futam is van. Ezen nyilvános rendezvényeken való részvétel nem csak eszköze az egészségmegőrzésnek, hanem az aktív pihenés és a társadalomba hatékony betagozódás egyik formája lehet, ezen kívül számos esetben rehabilitációs célokat is szolgálhat. (lsd. még 4.3. fejezet)
- A Szociálpolitikai Keret pályázat résztvevői közül többen pályáznak kulturális programokon való részvételekre, kirándulásokra vagy akár néhány napos nyaralásra is. A pályázat segítségével valósul meg olyan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek és családok nyári táboroztatása is, akiknek erre forráshiány miatt nem lenne lehetősége.

További hozadéka a pályázatoknak, hogy sikerült jó együttműködést kialakítani a pályázó civil szervezetekkel (Vass Miklós Egyesülettel, Egalitas Alapítvánnyal, Munkakör Alapítvány a Hallássérültekért, Mozgássérült Célok Thetisz Megoldásban Alapítvánnyal, Mozgássérült Emberek Önálló Élet Egyesületével, akik bekapcsolódtak a fogyatékkal élők munkacsoport megbeszéléseihez és értékes fejlesztési javaslatokkal éltek.

- **Foglalkoztatás**

- A Zrt. 2010. óta foglalkoztatási programot hozott létre és működtet, korábban a Mozgássérült Emberek Rehabilitációs Központjával (továbbiakban: MEREK) együttműködésben, azt követően önállóan, melynek köszönhetően több fogyatékos- és megváltozott munkaképességű embernek sikerült elhelyezkednie a nyílt munkaerőpiacon.

A program folyamatos, egymásra épülő fejlesztésekkel érte el jelenlegi formáját 2010-től. Kezdetben a Bel-Buda Városközpont Funkcióbővítő beruházás fejlesztéseit bemutató információs pontokkal indult, később pedig a II. Kerület Kártya kedvezményrendszer kártyakiadó pontjainak működtetésével folytatódott.

2011 áprilisában a mozgáskorlátozottak bevonásával megtervezett és kivitelezett átalakítás eredményeként nyílt meg az ügyfélszolgálati iroda, ahonnan több tízezer kerületi polgár számára nyújt önkormányzati ügyfélszolgálati feladatokat (kerületi kedvezményrendszer működtetése, közterületi bejelentő rendszer diszpécserközpontja és más, összetett ügyfélszolgálati munkával járó önkormányzati lakossági szolgáltatások feladatai).

Az ügyfélszolgálaton 2011-től a program keretében időről időre megújuló személyi összetétellel és cserélődő beosztásban 2 – 5 fő mozgáskorlátozott munkatárs vett részt a rehabilitációs programban, munkájukkal minőségi szolgáltatásokat nyújtva a II. kerület polgárai számára a lakossági ügyfélszolgálati feladatok ellátása során.

A program egyik célja, hogy a benne részt vevő dolgozók a rehabilitációs folyamat utolsó állomásaként olyan munkatapasztalatokat szerezzenek, melyek hozzásegítik őket a sikeres elhelyezkedéshez a nyílt munkaerőpiacon.

A Zrt. kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a programot mind a közvélemény, mind a potenciális munkáltatók minél szélesebb körben megismerhessék.

Stratégiai cél továbbá a több éves ügyfélszolgálati tapasztalattal rendelkező munkatársak hosszú távú megtartása, emellett pedig esetlegesen olyan, mentorált átmeneti munkavállalók foglalkoztatása, akiknél a cél a munkatárs nyílt munkaerő-piaci továbblépésének segítése.

Fentiek mellett a Zrt. részt vesz a megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci beilleszkedését kitűző, más szervezetek által működtetett programokban is, így helyt ad a „Kézen Fogva Alapítvány” által a fogyatékkal élő fiatalok számára szervezett pályaorientációs nyílt napoknak is, melyen az érdeklődő fiatalok próbamunka során ismerkedhetnek meg az egyes munkakörök kompetenciáival és a munka világával.

➤ **Foglalkoztatás a Polgármesteri Hivatal Központi Iktatójában**

3 fő hallássérült munkatárs dolgozik 2013. év szeptemberétől, akik a hivatalba érkező levelek feldolgozását végzik. A feladat és problémamegoldó képességük, nyitottságuk révén rövid időn belül beilleszkedtek a közösségbe. Az egészséges munkatársak megtanulták, hogyan lehet kommunikálni és együtt dolgozni a hallássérült munkatársakkal, a hallássérült dolgozóknak szintén sokat fejlődött a beszédképességük.

• **Információk átadása**

A “fogyatékos ügy” országos szakmacsoportot a kerületi Mozgássérült Emberek Rehabilitációs Központja (továbbiakban: MEREK) irányítja. A munkacsoport alap,- és szakellátásra tagolódik. Az intézmény vezetője a kerületi munkacsoportnak is tagja. A szakmai találkozók általános tapasztalata az, hogy - Budapesten nem olyan aktívak az intézmények, - a szervezetek nem ismerik egymást, - nehézkes a fogyatékkal élő embereknek az egészségügyi ellátáshoz jutása (pl. az egészségügyi intézményekben nincs megfelelő infrastruktúra, nem tudják ellátni ambulánsan őket stb.)

A nappali ellátás nehezen fogadja a halmozottan súlyosan fogyatékos személyeket.

Az országos szakmai, módszertani munkacsoport készít egy olyan kiadványt, melyben azokat az egészségügyi szolgáltatókat mutatják be, melyek fel vannak készülve fogyatékkal élő emberek ellátására, valamint bemutatják a szolgáltató rendszert.

A munkacsoport létrehoz egy levelező listát is és hírleveleket, információkat, pályázati lehetőségeket fog továbbítani az érintetteknek.

A kerületi munkacsoport ülésén megfogalmazódott az a hiány, hogy a fogyatékkal élő családok kevés ismerettel rendelkeznek arról, hogy milyen lehetőségeik vannak akkor, ha idős korukban már nem tudják ellátni a háztartásukban élő fogyatékosággal élő gyermeküket, hozzátartozójukat.

Összegzés:

- a jövőben megvizsgálandó a Zrt. szolgáltatási körének bővítése kerületi vonatkozású kiadványok és ajándéktárgyak árusításának feladataival, így a program társadalmi érzékenyítő funkciója a kerületi polgárok még szélesebb körében érheti el a célját,
- a fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, ezért ágazatközi együttműködések útján szükséges

áttekinteni az időskorú fogyatékossgal élő személyek ápolásával, gondozásával kapcsolatos stratégiai feladatokat,

- cél az elkövetkező években olyan kulturális és sport programok megszervezése, lebonyolítása, valamint a programokon való részvétel, amely elősegítheti az ép és fogyatékossgal élők találkozásáról, az elfogadó, segítő szemlélet kialakítását,
- a kerületi intézmények és utak akadálymentesítésnek folytatása „tapasztalati szakértők” bevonásával,
- a kerületi intézmények, szervezetek közötti információ és tapasztalatcsere, munkacsoport folytatása, mely a családok mindennapjait segítheti (szociális, egészségügyi ellátásokról, szabadidős tevékenységekről).

X. Szenvedélybetegek ellátása

10.1. Prevenció

Mindenki előtt ismert tény, hogy a szenvedélybetegségek gyógyítása hosszadalmas, költséges és sokszor csak átmeneti eredményekhez vezet. A laikus közönség előtt is ismert, hogy a legfontosabb a megelőzés, a gyermekkori prevenció, egy olyan koncepció megvalósítása, amely elsősorban az iskolás - 6-18 éves - korosztály intézményes keretek közötti sikeres életvitel-alakítását támogatja, célja, hogy az iskolai környezet minél inkább az egészséges élet támogatóvá váljék.

A II. Kerületi Rendőrkapitányság tapasztalatok alapján a fiatal korosztály bűnelkövetésének hátterében a legtöbb esetben a rendezetlen családi háttér, a rossz szociális körülmények állnak, de megjelenik az okok között a motiválatlanság és a pszichés probléma is, s a fiatalok viszonylag korán kialakuló szenvedélyfüggősége is, melyek megfelelő kontroll és családi háttér hiányában súlyos devianciaként a bűnözői életmód kialakulásához vezethetnek.

A BRFK II. kerületi Rendőrkapitányság 2020. és 2021. évben végzett bűnprevenziós programját alapvetően meghatározta a koronavírus okozta járványhelyzet, tekintettel arra, hogy a gyermek- és fiatalkorú korosztállyal szemben bevezetett fokozott biztonsági intézkedések miatt az év nagy részében sem személyes, sem online módon nem kerülhetett sor bűnprevenziós előadás megtartására. A személyes jelenlétű bűnprevenziós munkát, a 2021. év második felében lehetett végezni.

A járványügyi helyzetnek megfelelően:

- Kábítószer prevenziós előadás volt a Pitypang Utcai Általános Iskolában, a Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnáziumban, valamint a Csik Ferenc Általános Iskola és Gimnáziumban mind a szülők, mind a pedagógusok számára.
- Sor kerülhetett a gyerekek, és a pedagógusok részére elkészített „*A szer, ami megváltoztat*” című kisfilm bemutatására az oktatási intézményekben.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (továbbiakban: KEF) működésében a Család- és Gyermekjóléti Központ aktív szerepet tölt be, titkári posztját az intézmény munkatársa látja el. A szervezet hitvallása megegyezik az előzőekben ismertetett tézissel, miszerint a drogprobléma megelőzésénél a prevenció a legfontosabb. Egy egészséges jövőkép kialakítása érdekében különös figyelmet kell fordítani a fiatalok lelki egészségének fejlesztésére, mely jelentősen csökkentheti a szerhasználat kockázatát. A személyes lelki egészség fejlesztése mellett a kortárs segítség módszerével hangsúlyozható az egyéni és közösségi felelősségvállalás.

2021-ben kerületi összefogást igénylő probléma volt a Széll Kapu környékén kialakult kamaszok bandázása. A KEF online ülést hívott össze, az ülésen az állandó tagjain kívül új civil és for-profit szervezetek is részt vettek, mint a Millenáris Park üzemeltetője és a Világszép Alapítvány, valamint társkerületként bekapcsolódott a közös gondolkodásba a XII. Kerületi Önkormányzat Család- és Gyermekjóléti Központ közösségi tere is.

A sűrűbb és megerősített rendőri jelenlét, a park biztonsági szolgálatának szigorúbb fellépése, valamint a sétáló utcarész kamerával felszerelése segített a probléma megoldásában.

A KEF évi második ülésének témája volt a pandémia okozta mentális zavarok a fiatalok körében. Az ülésen résztvevők valamennyien megtapasztalták, hogy a fiatalok számára nehéz időszak volt a SARS-19 vírusjárvány, egyrészt az online tanulás újszerűsége, másrészt a szociális kapcsolatok beszűkülése miatt.

A KEF tervei között szerepel, hogy egy, a középiskolások körében végzett kutatás segítené a szakemberek munkáját, árnyaltabb képet adna a kerületben tanuló fiatalok szerhasználati szokásairól, véleményéről, kortársi kapcsolataikról. Az elmúlt időszakban az elkészült kérdőív kisebb módosításokon, változtatásokon ment keresztül, hogy kitöltése érthetőbb és egyszerűbb legyen a fiatalok számára.

10.2. Szenvedélybetegek közösségi és nappali ellátása

Hasonlóan a pszichiátriai betegek közösségi és nappali ellátáshoz a szenvedélybetegek ellátásának hatékonysága is csak komplex, integrált módon, az ellátott családjának és környezetének bevonásával lehet eredményes.

A települési önkormányzat 2008. december 31. napjáig köteles volt a szenvedélybetegek közösségi ellátását biztosítani. A feladatot 2006. január 1. napjától ellátási szerződés keretében a Magyarországi Református Egyház Válaszút Misszió Drogkonzultációs Iroda (1122 Budapest, Krisztina krt. 5.) (továbbiakban: Válaszút Misszió) nyújtotta. 2009. január 1-jétől ezen szociális alapellátás biztosítása kikerült az önkormányzati kötelezettségek közül, viszont a szerződés a kerületi érintettek miatt nem került megszüntetésre.

Az intézmény a szenvedélybetegek komplex ellátását és rehabilitációját nyújtja. Szolgáltatásai közé tartozik az alacsonyküszöbű ellátás, az előgondozás, a pár- és családterápia, az elterelés és a támogatott lakhatás biztosítása is.

Az intézmény a II. és a XII. kerület határán található (1122 Budapest, Krisztina krt.5.), így kiemelt fontosságú számukra a II. kerületi érintett lakosság ellátása is. Az elmúlt évben átlagosan évi 5 fő második kerületi lakost láttak el, az érintettek köre ennél lényegesen nagyobb szám.

A Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2019. évi felülvizsgálatában megfogalmazott rövid távú fejlesztési tervek egyike volt, hogy a szenvedélybetegek nappali ellátását az Önkormányzat ellátási szerződés megkötésével biztosíthatja. 2020. április 1. napjától a feladatot ellátó intézmény fenntartójával - a Magyarországi Református Egyház Diakóniai Irodával - határozatlan idejű szerződés jött létre a feladat biztosítására.

Az intézmény szolgáltatásait a II. kerületi lakcímmel rendelkező szenvedélybetegek az alábbiak szerint vették igénybe: közösségi ellátásban 2020-ban 2 fő, 2021-ben 2 fő, nappali ellátásban 2020-ban 7 fő, 2021-ben 4 fő vett részt. Elterelésben 2020-ban 29 fő, 2021-ben 32 fő részesült. A vírushelyzet ellenére is sokan keresték az intézményt, az ellátások az óvintézkedések és bizonyos korlátozó intézkedés mellett folyamatosan működtek.

A Válaszút Missziót a 2021. évben, a szerhasználatot figyelembe véve, legfőképpen cannabis, alkohol, egyéb stimulánsok, valamint nyugtatók és altatók használata által okozott egyéb mentális zavarokkal keresték fel a kliensek. Ez a teljes kliensszám 60%-at jelenti.

A közösségi programban részt vesznek olyan drogproblémás kliensek is, akik nem terápiás otthoni, illetve nem elhelyezési szándékkal érkeznek. Ők többnyire egyéni konzultációk keretében kérnek és kapnak segítséget ahhoz, hogy rendezni tudják az életüket.

Összegzés:

- **kiemelt feladat a prevenció sokszínűségének megőrzése a továbbiakban is,**
- **a szenvedélybetegek nappali ellátása 2020. év áprilisától biztosításra került,**
- **KEF működtetésének kiterjesztése, pályázatokon való részvétel, kapcsolódás a fővárosi KEF működéshez,**
- **kutatásokban való részvétel, kérdőíves felmérés készítése a kerületi iskolákban.**

XI. Pszichiátriai betegek ellátása

11.1. Közösségi Pszichiátriai Ellátás

Az Önkormányzat továbbra is fontosnak tartotta, hogy a speciális ellátotti csoportok, mint a pszichiátriai betegséggel élők ne kerüljenek kiszolgáltatott helyzetbe, ezért a meglévő – 2009. év óta nem kötelező- önkormányzati feladatot továbbra is biztosítani kívánta.

Az egymásra épülő pszichiátriai ellátások fontos szerepét különösen alátámasztják az elmúlt 2 év COVID – 19 világjárvány eseményei, utóhatásai.

A közelmúltban több felmérést is végeztek (pl. Magyar Pszichiátriai Társaság), melyek kutatják a pandémia okozta munkahely elvesztéseket, online oktatás hatékonyságát, de a lakosság körében megjelenő stressz faktorok növekedését, az életviteli problémák megjelenését is. A járvány lecsengése után a szakemberek egy úgynevezett „pszichopandémiára” számítanak, vagyis arra, hogy megnő azoknak a száma, akiknek a jövőben pszichiátriai ellátásra lesz szükségük. Miközben a pszichiáter szakorvosok száma hazánkban felére csökkent, a magán egészségügyi, terápiás lehetőségeket pedig kevesen tudják igénybe venni.

A Közösségi Pszichiátriai Ellátás (továbbiakban Ellátás) célja, hogy a II. kerületi pszichoszociális fogyatékkal élők saját lakókörnyezetükben olyan komplex segítséget kapjanak, mellyel be tudnak illeszkedni saját családjuk, lakókörnyezetük életébe, ezáltal csökkentve kirekesztettségüket a társadalomból. A mentális gondozás tartalmát és menetét a kliens egyéni szükségleteiből kiindulva, betegségének mértékétől függően határozzák meg, minden esetben az érintett aktív és felelős részvételével. Amennyiben vannak bevonható családtagok, ők is kapnak érzelmi támaszt, konfliktuskezelésben tanácsadást, felvilágosítást a betegségről és annak várható alakulásáról.

Az Ellátásban általában egyszerre 40-45 fő részesül, őket a két közösségi gondozó és a koordináló-terápiás munkatárs látja el. Az Ellátás szakmai munkáját a kerületi Menta-Pszichiátriai Gondozó-és Mentálhigiénés Központ (továbbiakban: Menta) munkatársaival szakmai együttműködésben végzi.

A világjárvány mentális hatásait alátámasztja az alábbi betegforgalmi statisztikai táblázat is:

Év	Betegek száma/fő
2017	10328
2018	10745
2020	10995
2021	11633

Forrás: Menta Pszichiátriai Gondozó-és Mentálhigiénés Központ

A közösségi ellátásban részesülők statisztikai adatai

Nemek szerint/fő	2020. év	2021. év
Nő	26 60%	27 60 %
Férfi	17 40%	18 40%
összesen	43	45

Életkor szerint	2020. év	2021. év
18-35 év	3 fő 7%	3 fő 7%
36-60 év	24 fő 56%	24 fő 53 %
60 + év	16 fő 37%	18 fő 40 %
összesen/fő	43	45

Mentális problémák szerint/fő	2020. év	2021. év
skizofrénia és paranoid rendellenességek (F20-29)	31 72%	33 73 %
bipoláris affektív zavarok /depresszió s epizód (F31-32)	8 19%	8 18%

Forrás: Közösségi pszichiátriai ellátás

Ami az elmúlt 2 évben készített statisztikai adatai alapján az ellátottak jellemzői:

- általában több nő kér segítséget, mint férfi (ez más szociális ellátásokra is igaz)
- kiemelkedő a magas iskolai végzettségűek aránya (gondjaik kevésbé szociális jellegűek; segítséget az elmagányosodás, a meg nem értettség, a betegséggel járó leépülés nehézségeinek csökkentése érdekében kérnek)
- sok az idős, nyugdíjas, krónikus mentális (és egyéb szervi) betegséggel élő ellátott (szeretnék a fiatalabb, aktív korosztályt elérni)
- a munkaképességet vizsgált ellátottak egészségi állapotmaradványa egyre alacsonyabb, azaz sajnos már egyre rosszabb állapotban kerülnek az ellátásba
- az egyedül élők és az idős szülővel/felnőtt gyerekkel élők száma magas (ennek okai nem feltétlenül anyagi háttérűek, inkább az önálló életvitelhez szükséges képességek hiánya)
- megjelenik a gyámhivatali támogató segítő, mint szükség esetén igénybe vehető szolgáltatási elem
- a mentális problémák kategorizálása valójában több okból is indifferens mutató:
 - egy beteg egy adott időpontban több klinikai kórképpel is rendelkezhet,
 - a kórképek élethelyzettel, idővel változnak (javulhatnak, krónikussá válhatnak),
 - a közösségi pszichiátriai ellátások szakmai ajánlása eleve meghatározza a szolgáltatást igénybevevők körét.

Az Ellátás 2020- 2021. évi tevékenységét meghatározóan a COVID vírus okozta világvárvány, illetve az ezzel kapcsolatban életbe léptetett változó szigorítások és eljárásrendek szabták át.

2021-ben is, akárcsak a járvány első évében az ellátottak legfőbb panaszai a szorongás, a pánik, a bizonytalanság, az elmagányosodás voltak, mindezeket az Ellátás naprakész információk átadásával, folyamatos tájékoztatással, stressz kezeléssel próbált enyhíteni.

Ami általánosan elmondható az ellátottak állapotáról:

- gyakrabban kerültek pszichiátriai és egyéb fekvőbeteg szakellátásba (6 alkalommal pszichiátriai gyógykezelést, 4 alkalommal egyéb szakellátást vettek igénybe)
- a nyugtatók és antidepresszánsok szedése tovább emelkedett (forrás: Menta)
- nőtt a segítő/támogató beszélgetések iránti igényük.

Elmondható, hogy a már Ellátásba tartozó vagy az Ellátásba javasolt betegek közös és legfőbb jellemzője az elmagányosodás, életterük beszűkülése, érdeklődésük elvesztése. Nagy részük egyedül, család nélkül él, esetleg idős szülővel. Társas kapcsolataik nincsenek vagy elégtelenek, a fiatalokra a virtuális életbe való menekülés jellemző. Szoronganak, ha emberek közé kell menniük, félnek a megaláztatástól, a kirekesztéstől, sokan közülük hangokkal küzdenek. A nem létező vagy felszínes kapcsolatok egyáltalán nem elégítik ki az egyén természetes vágyát az intimitás iránt.

Fenti okok könnyen a már meglévő pszichés betegségek krónikussá válásához, még több egészségügyi probléma kialakulásához vezethetnek, amelyek kezelése- akár a fekvőbeteg ellátást, akár a rehabilitációs osztályokat terhelik, ezen ellátások mindegyike magasabb finanszírozási igénnyel járnak.

Annak ellenére, hogy az Ellátás gondozói az egyéni esetmunkában maguk is ezeken a problémákon dolgoznak a klienseikkel, egy nappali ellátási forma, ami az öntevékenységre, az önszolgálatra építve biztosíthatná az ellátottak igénye alapján a kulturális, szabadidős,

tájékoztató, lakossági és családi programok lebonyolítását vitathatatlanul hozzájárulna a betegek hatékonyabb rehabilitációjához.

11.2. Pszichiátriai betegek nappali ellátása

A kötelező önkormányzati feladatot ellátási szerződéssel a Soteria Alapítvány „Kilátó” Klubház (1035 Budapest, Szentendrei út 36.) biztosítja.

A „Kilátó” Klubház szakmai programjában megfogalmazott szakmai cél a szolgáltatást igénybevevők, klubtagok komplex pszicho-szociális rehabilitációjának a társadalomba és a korábbi vagy új közösségekbe történő visszailleszkedésének, új kapcsolatrendszerek kialakításának, az elvesztett készségek és képességek visszaszerzésének az elősegítése, a klubtagok életminőségének megtartása és javítása. Ennek érdekében a klubtagok részére – szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő – napi életritmust biztosító, közösségi szolgáltatásokat szervez és személyre szabott rehabilitációs programokat biztosít.

A közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet módosításával elvesztették a kedvezményes utazási lehetőségüket (azaz akiknek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 30%-osnál nagyobb, nem állnak gondnokság alatt, illetve egyéb módon nem jogosultak kedvezményes utazásra Budapest közigazgatási határain belül), így az ellátás évek óta jó példája, hogy a pszicho-szociális rehabilitációs szolgáltatások igénybevételéhez, re-integrációhoz ingyenes bérletet kaphatnak a programban résztvevők.

A bérletet igénylőknek megállapodást kell kötniük, mely az egyéni szükségletekhez igazodik. (A feltétel legalább heti 2 ajánlott programon való részvétel: munkába állási konzultáció, számítógépes tanfolyam vagy bármely más program a klubház aktuális programjai közül.)

Az elmúlt 2 év nappali ellátását nagyban befolyásolta, hogy a jogszabályi előírásokat követve többször is zárva volt a klub, csak info-kommunikációs eszközökkel lehetett a szolgáltatást biztosítani. A Palackposta Műhely Facebook oldalán rendszeresen osztottak meg cikkeket, videókat a járvánnyal kapcsolatosan; játékfilmeket és ismeretterjesztő filmeket, amelyeket korábban filmklubon vagy ismeretterjesztő filmklubokon nézhettek meg; illetve hangoskönyveket és e-könyveket a klubház e-könyvtárából; híreket online filmfesztiválokról; virtuális múzeumi sétákról és egyéb kulturális lehetőségekről.

Az elmúlt 2 évben 8 fő kerületi ellátott vette igénybe az ellátást.

Fejlesztési irányok:

Az Ellátásnak évek óta tervezi létrehozni egy állandó bázist, klubbot, ahol a pszichiátriai problémában érintett, elmagányosodott, társaságra vagy tartalmas tevékenységre vágyó emberek naponta összegyűlhetnek. Hasonló létjogosultsága van, mint az idősek nappali- vagy a fogyatékkal élők nappali ellátásának. Az érintettek nagy részének ez az egyetlen lehetősége lenne a kimozdulásra, a társasági életre.

Az érvelést az is alátámasztja, hogy az elmúlt években az ellátás munkatársai több olyan esettel is találkoztak, amikor az ellátásba javasolt potenciális kliens végül azért nem kérte a felvételét az ellátásba, mert nem kifejezetten egyéni, személyes mentális gondozásra, hanem inkább közösségre, napi szintű elfoglaltságra lett volna szüksége, ahol megismerkedhet a kerületben élő, hasonló problémákkal küzdő, pszichés érintettséggel élő társaival. A különböző nappali programok hatékonysága a közösség gyógyító erejében rejlik.

Ezért az ellátás fő célja az integrált szolgáltatás (Közösségi Pszichiátriai Ellátás és Pszichiátriai Betegek Nappali Klubja) gondolatának előterjesztésével az, hogy a pszichiátriai beteg ember és az őt támogató környezet, család életminősége javuljon, az ártalmak csökkenjenek, társadalmi befogadásuk erősödni tudjon.

Annak ellenére, hogy a III. kerületi Soteria Alapítvány Kilátó klubház – a korábban megkötött együttműködési megállapodás alapján biztosítja II. kerületi pszichiátriai betegek nappali ellátását, a tapasztalatok szerint, a kerületi ellátottak körében csökkent az érdeklődés, leginkább a távolság és a bizalomhiány okán. A pszichiátriai betegek érdekérvényesítő képessége köztudottan nem túl jó, bizalmukat nehezen lehet elnyerni.

A már ellátásba „szokott, szoktatott” kliensek esetében gyakran merül fel az újabb idegen helytől, emberektől való félelem.

Az Ellátás jelenlegi telephelye (Fillér utca 50/b, II. számú Gondozási Központ épülete), sajnálatosan nem ad lehetőséget a bővítésre. Mindez azt jelenti, hogy új telephelyre lenne szüksége a felvázolt integrált szolgáltatásnak, amely nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működne, a II. Számú Gondozási Központ külső telephelyeként.

A hajléktalanná válás egyik gyakori „összetevője” a pszichés állapot megromlása, mely karöltve jár a munkaképesség elvesztésével, elszegényedéssel, lakásvesztéssel, utcára kerüléssel. Az Ellátás a nappali klub prevenciós szerepével fel tudná fogni ezeket a szociális hálón esetleg kicsúszó, mentális és szociális problémával küzdő embereket.

Összegzés:

- **cél a szakmai kapcsolatok, együttműködések „jó gyakorlatának” megőrzése, fejlesztése,**
- **a Soteria Alapítvány, a közösségi ellátás és a Menta Pszichiátriai Gondozó-és Mentálhigiénés Központ együttműködésben az ellátottak „kézből-kézbe” adása,**
- **a működő szolgáltatások szakmai színvonalának megtartása,**
- **vizsgálendő a kerületi pszichiátriai betegek nappali ellátásának létrehozása.**

XII. Hajléktalan ellátás

12.1. Helyzetkép

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében a települési önkormányzat feladata a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása. A jogszabálynak való megfelelés jelentős kihívások elé állítja az önkormányzatokat.

Az Szt. 86. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat köteles biztosítani a hajléktalan személyek nappali ellátását. 2012. január 1-jétől az utcai szociális munka nem kötelező feladata a települési önkormányzatnak, de az ellátás továbbra is biztosított a kerületben.

Az utcai szociális munkát és hajléktalan emberek nappali ellátását ellátási szerződés megkötésével 2007. november 1-jétől a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (1125 Budapest, Szarvas Gábor u. 58-60.) (továbbiakban: Máltai Szeretetszolgálat) biztosítja.

Az elmúlt évtizedben jelentős változások történtek a hajléktalan emberek társadalmi és demográfiai összetételében, valamint azokban a társadalompolitikai, munkaerő-piaci és lakáspiaci feltételekben is, amelyek hatással vannak a hajléktalanná válás veszélyére és a hajléktalanságból való kikerülés lehetőségeire.

A korábban hajléktalanságba került emberek megöregedtek, meghaltak, új pszichoaktív szerek jelentek meg, kiépült a szociális intézményrendszer, a kistépelülések elszegényedő rétegei a jobb ellátás, élet reményében a nagyvárosokba, elsődlegesen a fővárosba települtek be.

A Máltai Szeretetszolgálat II. kerületi Utcai Gondozó Szolgálat ellátási körzete változatos földrajzi területen helyezkedik el. Vannak nehezen megközelíthető területek: erdők, hegyek, de megtalálhatók a forgalmasabb területek is: csomópontok, bevásárlóközpontok környéke. A kerület határos az I., XII. és III. kerülettel, valamint az agglomerációs településekkel is: Budakeszi, Remeteszőlős, Nagykovácsi és Solymár településekkel.

A hajléktalan emberek általában nagyon eltérő okok miatt választanak egy területet, ahol napjaikat, esetleg éjszakáikat töltik. Lehetséges, hogy a hajléktalanná válásukat megelőzően már kötődtek a környékhez, itt születtek, laktak, éltek, de legtöbb esetben a mindennapi életvitelükhöz találnak megfelelő feltételeket, helyszíneket, körülményeket. Ez lehet egy forgalmas téren való koldulás, a „Fedél-Nélkül” újság árusítása, vagy magánszemélyek által biztosított alkalmi munkalehetőség, de éppúgy lehet egy romos ház, egy erdő, egy társasház lépcsőháza, ahol viszonylag békességben, rövid vagy hosszabb ideig meg lehet húzódni.

A terület adottságai miatt a hajléktalan emberek tartózkodásának főbb helyszíneit is könnyen elkülöníthetjük a (1) könnyen megközelíthető, forgalmi csomópontok adta lehetőségekre és a (2) erdő mélyén megbúvó sátras, kalyibás helyszínekre.

(1) A legnagyobb csomópontok és ez által a legnagyobb ügyfélszámot is magához vonzó területek a Széll Kálmán tér, Margit híd aluljáró és a hozzá tartozó Elvis Presley park, valamint a Hűvösvölgy BKK végállomása. Ezen területek legtöbbszörre jellemző az „átjárás”, amely legtöbb esetben a jövedelemszerzésre irányul, de egyben a találkozások csomópontja is. Ebből fakad, hogy nem kifejezetten a II. kerületben élő hajléktalanokkal találkozhatunk a területen, hanem a szomszédos kerületek, vagy a pesti oldalról érkező hajléktalan emberek is gyakran megfordulnak itt. Jellemző, hogy leginkább a nappalokat töltik e területeken, de estére már nem tartózkodnak pl. a Széll Kálmán téren.

(2) Az erdős területek közt számos természetvédelmi területeken is védelmet keresnek a hajléktalan emberek. Közülük egyik, a már évek óta ismert helyszín a Balogh Ádám szikla, de több hajléktalannak nyújt menedéket a Görgényi pihenőparkot körülvevő erdő, a Szépvölgyi dűlő, vagy a Nagyrét és az azt körülvevő erdő is.

Az erdőben élő hajléktalanok általában elhagyott régi, félig-meddig romos házakban, vagy jobb állapotú faházban élnek. Nagyságrendileg több gondozott él az erdők mélyén, sokszor nehezen megközelíthető helyeken, sátorban, maguk építette faházakban, mint a forgalmas belvárosi részeken. A forgalmasabb részekhez közelebb élők a kerülettel határos nappali melegedők és éjjeli menedékhelyek ellátását gyakrabban igénybe veszik, mint az erdőkben élő társaik, akik sok esetben saját „háztartást” vezetnek.

A hajléktalanok a nehezebben megközelíthető erdőkben, hegyekben állítanak sátrat, vagy építik fel kunyhóikat, ahol zavartalanul élhetnek, ugyanakkor igyekeznek a lakott övezettől megközelíthető távolságban letelepedni, hiszen a forgalmas csomópontok, bevásárlóközpontok, és a jobb módú háztartások mind-mind jövedelemszerzési lehetőséget jelentenek számukra. Az Utcai Gondozó Szolgálat 22 aktív helyszínt jegyez.

A Máltai Szeretetszolgálat által készített felmérésben arra a kérdésre, hogy hol töltik az éjszakáikat, a válaszadók, 25%- a azt mondta, hogy az utcán, 25% válaszolta azt, hogy foglalt házban, és szintén 25% volt azoknak a válaszadóknak az aránya, akik erdőben, kunyhóban élnek. A válaszolók 15%-a valamilyen szálláson éjszakázik, 10%-a szívdességi lakáshasználó.

„Budapest II. kerületében szervezetünkkel kapcsolatot tartva hozzávetőlegesen 50 hajléktalan ember él, elszórtan, különböző helyszíneken és módokon (erdőkben, kalyibákban, köztereken, parkokban, romos házakban, stb.). Bár a hajléktalanok száma (az utcán és az intézményekben egyaránt) az elmúlt években csökkent, minden egyes ember, aki a hajléktalanság élethelyzetébe sodródik, segítségre és támogatásra szorul.

A rendszerváltozást követően kialakult a hajléktalan ellátás intézményrendszere, szolgáltatási formái, amiben országosan és a fővárosban is jelentős számú hajléktalan kap segítséget, sok ember különböző okból az utcai életformát választja, vagy ebbe kényszerül. Általánosságban elmondható, hogy az utcán élő hajléktalanok sok olyan problémát, betegséget, nehézséget hordoznak, amire a hajléktalan ellátás nem tud választ nyújtani, egyszerűen abból az okból, hogy nincs meg hozzá a megfelelő szaktudása. Ezek a problémák (tartós betegség, pszichiátriai és mentális problémák, szerfüggőség, alkoholizmus, traumatizáltság, viselkedési zavarok) hatékonyan azokban a rendszerekben (egészségügy, tartós bentlakás stb.) lennének kezelhetőek, ahová ezek az emberek valamilyen okból nem jutnak be.

A hajléktalan ellátás mai (szakmai, jogi, finanszírozási okok miatt) formájában a lakhatást, segítséget, támogatást leginkább intézményes keretek között képes biztosítani.

Sok kritika éri ezért a hajléktalan ellátás mai rendszerét, általában az utcán élő hajléktalanság okán, azonban, ha csak az ellátottak arányszámát nézzük, az országban és a fővárosban egyaránt jelentősen több ember él valamilyen hajléktalan intézményben, mint az utcán. Akik ma a hajléktalan ellátó rendszerrel szembeni kritikákat megfogalmazzák, az ellátásból kiszoruló, bizalmatlan emberek problémáit is többnyire lakhatási problémaként azonosítják és kezelik, miközben általában ennél összetettebb okok játszanak szerepet.

Az elmúlt évek csökkenő számú hajléktalanságának egyik fő oka, hogy a munkaerőpiac (korábban a közmunka program, jelenleg leginkább az építőipar) ma szinte minden, akár csak részben munkaképes embert képes foglalkoztatni, kiutat biztosítani a hajléktalanságból. Ez egyrészt pozitív irányú változás, de azok, akik ma az utcán (és az intézményekben egyaránt) vannak, leginkább abból a rétegből kerülnek ki, akik idős koruk miatt (a kutatások szerint egyre magasabb a hajléktalanok átlagéletkora), betegségből, egyéb okból kényszerülnek az utcán élni. A hajléktalan ellátás kritikái között gyakran elhangzik, hogy túlságosan merev, az egyéni problémákra kevésbé nyitott (az egyéni szempontokat nehéz is ott figyelembe venni, ahol sokszor tömeg jelenik meg), azonban ezzel szemben szakmailag és jogilag meghatározott, kiszámítható és világos szabályozások mentén működő, finanszírozott ellátási forma.”

„Számos, leginkább jogi szigorítás történt az elmúlt időszakban az utcán élő hajléktalanok számának csökkentése céljából, azonban ezek nem hozták meg a várt eredményt, csak hosszú távú szakmai, társadalmi folyamatok, eszközök, változások révén mérsékelhető (a felszámolásához a hajléktalanná válás egyéni és társadalmi okait is meg kellene szüntetni) az utcán élő hajléktalanok száma.”⁷

A Máltai Szeretetszolgálat a tanulmányában leírta, hogy külön önállóan a kerület területén nincs hajléktalan intézmény (nappali melegedő, éjjeli menedékhely), de létrehozását nem is teszi indokolttá a kerületben élő hajléktalanok száma, s a nagyon különböző helyszíneken való megjelenésük sem. A Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott nappali melegedők és éjjeli menedékhelyek elégséges helyet tudnak biztosítani (Miklós utcai melegedő, Széll Kálmán tér nappali melegedő, Feszty Árpád utca – nappali melegedő, éjjeli menedékhely.) A felsorolt helyek nincsenek nagy földrajzi távolságban a kerulettől, a Feszty utca Hajléktalan Centrum kb. 15 perc gyalogosan a Széll Kálmán tértől, ahol komplex segítséget kaphat az igénybe vevő.

A II. kerület a főváros része, sok tekintetben korlátozott mozgástérrel rendelkezik, a területén élő hajléktalan emberek problémáit kerületi szinten nem fogja tudni megszüntetni, azonban a hajléktalanná válás megelőzésében, a társadalmi összefogások támogatásában, a helyi jótékonyági erőforrások koordinálásában fontos szereplő lehet.

Melyek azok a kerületi intézkedések „jó gyakorlatok”, melyek segíthetik a társadalmi összefogást, érzékenyítést?

- Kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a családokra, egyénekre, akiknek a lakhatása veszélyeztetett, akár anyagi, akár családi problémák állnak a háttérben. Ebben kiemelt szerepe van a Család-és Gyermekjóléti Központ szociális munkatársainak, akik a jelzőrendszer tagjaival együtt időben segítséget nyújthatnak, illetve egyéb szakemberek bevonásával pénzügyi, természetbeni, vagy a személyes gondoskodás különböző formáit nyújthatják a családoknak. Akik segítségért fordulnak a szociális ellátó rendszerhez, számukra megtalálható az egyénre szabott segítség lehetősége is, a leginkább veszélyeztetettek azok a „rejtőzködők”, akiről esetleg a közvetlen környezetük sem tudja, hogy olyan helyzetbe kerültek, hogy akár a lakhatásukat is elveszíthetik.

7

https://masodikkerulet.hu/sites/default/files/attachments/files/masodikkerulethu/2022_04/budapest_fovaros_ii_kerulet_kozigazgatasi_teruleten_elo_hajlektalan_szemelyek_helyzetenek_elemezese.pdf 70., 73. oldal

- Az Önkormányzat azokat az anyákat, gyermekeket és családokat, akik lakhatási vagy családi problémák miatt otthontalanná váltak - kérelem esetén - családok átmeneti otthonában elhelyezheti, s ezzel együtt pénzübeli, természetbeni támogatásokkal segítheti az anyagi nehézségekkel küzdőket (hátralekkezelés, védendő fogyasztói státusz, települési támogatások, személyes gondoskodás - családsegítés).
- A 2015. évtől kezdődően a Máltai Szeretetszolgálat a téli krízis időszakra való felkészülést egyezteteti a kerületi ellátórendszer egyéb szereplőivel is, beszámol az elmúlt évről, illetve ismerteti a tárgyévi jogszabályi változásokat és fejlesztési irányokat. A tanácskozáson minden olyan kerületi szereplő részt vesz, akinek kapcsolata lehet a hajléktalan ellátórendszerrel (BRFK II. Kerületi Rendőrkapitányság, Fővárosi Kormányhivatal Népegészségügyi Osztálya, Észak-budai Katasztrófavédelmi Hatóság, közbiztonsági referens, Család-és Gyermejjóléti Központ, Polgármesteri Hivatal munkatársai, közterület felügyelet.)
- A tanácskozás tematikájához tartozik – ami nem feltétlenül a hajléktalanság kialakulásának megelőzéséhez - inkább az utcán élők, valamint a lakásban élő, főként egyedülálló, idős veszélyeztetett emberek kihülésének megelőzésének megszervezése, média kampánya. A tragédiák megelőzésében nemcsak az ellátórendszernek, hanem a lakossági egymásra figyelésnek is fontos szerepe van.
- A hajléktalanná vált személyek ellátását az önkormányzat esetenkénti civil és önkormányzati akciókkal, támogatásokkal, adományokkal, civil és egyházi fenntartású pályázók kerületi pályázati rendszerében való részvételi lehetőséggel biztosítja. (Szociálpolitikai Keret pályázat, pl.: az Újlak Caritas Alapítvány *“Hajléktalan ellátására irányuló tevékenységek/Kolosy tér környéke, élelmiszer és gyógyszer számlák támogatása”* címmel nyújtott be pályázatot.)

A Máltai Szeretetszolgálat tanulmánya is rávilágít arra, hogy meg kell különböztetni akció, kampányszerű ellátásokat, eseményeket, és hosszú távú elkötelezettséget igénylő terveket, szociális segítőmunkát a hajléktalanság megelőzése, ellátása vagy rehabilitációja kapcsán. A két féle típusú segítségnyújtás egymás kiegészítése lehet.

A lakosság valós érzékenyítését szolgálhatja egy-egy akció, kampány, média megjelenés, melynek számos hozadéka lehet, nemcsak a hajléktalanság tekintetében, hanem a kerületi közösséget, egymásra figyelést is erősítheti. A közösségi élmény, támogatás, megerősítés, aktivitás ugyan olyan fontos, motiváló tényező, mint a fizikai szükségletek folyamatos kielégítésére való törekvés. A végrehajtáshoz számos szervezetnek, közösségnek van gyakorlata és programja. Az Önkormányzat betölthet közvetítő szerepet, a hajléktalanok segítésére nyitott erőforrásokat összefoghatja, támogathatja, hogy szemléletet formáljon.

Egy-egy adott esetben az a támogató megoldás javasolt, mely az egyéni igényeket és erőforrásokat felmérve tud leginkább segítséget nyújtani.

Jelenleg kidolgozás alatt áll a kerületi bérlakás koncepció felülvizsgálata, ami már egy hosszú távú, előremutató szociális folyamat része, hisz a fentebb leírtak szerint a megfizethető lakhatás biztosítása lehet a hajléktalanná válás megelőzésének legfőbb eszköze. A bérlakások igénylésének pályáztatási rendszerébe bekerülhet az, hogy mely csoportok, személyek lehetnek különösen kiemelt alanyai a bérlakáshoz jutásnak vagy

szóba jöhet egy-egy civil szervezet által kidolgozott alternatíva is (pl.: elsőként lakhatás modell kidolgozása, stb.)

Összegzés:

- az Önkormányzat a települési önkormányzat számára az Szt.-ben és a Gyvt.-ben előírt kötelező és önként vállalt feladatokat teljesíti,
- a kerületi szakmai együttműködés a szakmai protokolloknak és ajánlásoknak megfelelő,
- kerületi bérlakás koncepció kidolgozása,
- az önként vállalt önkormányzati feladat hosszú távú fenntartása,
- egyénre szabott, komplex szociális szolgáltatások biztosítása, jövedelemszegénység kialakulásának megakadályozása,
- akciók a lakosság érzékenyítésére,
- a jótékonyági erőforrások koordinálása,
- pályázati lehetőségek fenntartása,
- rendszeres információ csere,
- fővárosi együttműködés,
- felkészülés a téli krízisellátásra,
- lakosság információval való ellátása (diszpécierszolgálat száma) valamennyi média felületen,
- esélyegyenlőségi szempontok figyelembe vétele: sérülékeny csoportok lakhatási feltételeinek kidolgozása,
- a jövőbeni tervek csak a fővárossal együtt értelmezhetőek, hatékonyak, szükség lenne a szociális szakemberek e speciális részterületen való szakmai képzésükre, s természetesen szakmai és anyagi megbecsülésükre.

XIII. A pénzbeli és természetbeni ellátások alakulása

Az Szt. és a Gyvt. a szociális biztonság megteremtése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, jogosultsági feltételeit.

Az állam által nyújtandó ellátásokat a kormányhivatalok állapítják meg, az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek alapján települési támogatást nyújt.

Annak ellenére, hogy bizonyos adatok (pl. munkanélküliségi ráta, magasabb összegű nyugdíjak) kedvezőbbek a budapesti átlagnál, a kerületben is találkozhatunk minimális jövedelmekből élő vagy jelentős hátralékokat felhalmozó lakosokkal.

Jellemző, hogy a szociális ellátások, támogatások a család rendszeres „jövedelmét” képezik, s hosszú évek alatt sem javul a helyzetük. Ezek a családok vagy egyedül élő személyek gyakran sokféle – mentális, szenvedélybetegség, fogyatékoság - problémával érintettek.

13.1. A kormányhivatalok hatáskörébe tartozó ellátások:

- az aktív korúak ellátása
- közgyógyellátás
- időskorúak járadéka
- ápolási díj
- hadigondozottak ellátása
- gyermekek otthongondozási díja (2019. január 1-jétől)
- tartós ápolást végzők időskori támogatása (2018. január 1-jétől)

Az aktív korúak ellátásán belül kétféle támogatást különböztet meg az Szt.: a foglalkoztatást helyettesítő támogatást (a lenti táblázatban: FHT) és az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást (lenti táblázatban: EGYT).

Aktív korúak ellátása

ÉV	2020.			2021.		
	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Ellátás összege (Ft/hó/fő)	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Ellátás összege (Ft/hó/fő)
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT)	98	66	22 800	88	52	22 800
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (EGYT)	46	38	A családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi jövedelmének különbözete. Egyedülálló esetén 2021. évben 27 075 Ft.	45	36	A családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi jövedelmének különbözete. Egyedülálló esetén 2021. évben 27 075 Ft.

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala

A 2 év adatait összevetve látható, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő ellátások száma csak kis mértékben csökkent 2021. év végéig, melynek oka a járványügyi

veszélyhelyzet miatt továbbra is fennálló korlátozások. Az EGYT ellátásban részesülők száma lényegében nem változott.

A megszünt ellátások okai: az ügyfél keresőtevékenységet folytat, a felülvizsgálatnak nem tett eleget, nem működött együtt, az álláskereső nyilvántartásából törölték, 30 napos aktivitási kötelezettségének nem tett eleget, kérte a megszüntetést, elköltözött, álláskereső ellátásra szerzett jogosultságot, felajánlott munkalehetőséget nem fogadta el, GYES-ben részesül, más jogcímen szerzett jogosultságot, elhalálozott.

Az elutasított kérelmek okai között szerepelt a jogosultsági feltételek hiánya (jövedelmi, vagyoni helyzet, együttműködés hiánya).

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

Közgyógyellátás

ÉV	2020		2021	
Közgyógyellátás	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)
Alanyi (Szt. 50. § (1) bekezdés)	2001	1298	1 595	1 110
Normatív (Szt. 50. § (2) bekezdés)	55	25	32	32

*Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala
(Alanyi jogcímen két évre kerül megállapításra a jogosultság)*

Időskorúak járadéka

ÉV	2020			2021		
Időskorúak járadéka	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Az ellátás összege (Ft/hó/fő)	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Az ellátás összege (Ft/hó/fő)
Nem egyedülálló, Szt. 32/B. § (1) bekezdés a) pont	34	2	26 350	30	3	27 145
75 év alatti, egyedülálló, Szt. 32/B. § (1) bekezdés b) pont		21	30 995		20	31 925
75 év feletti egyedülálló, Szt. 32/B. § (1) bekezdés c) pont		6	41 840		5	43 100

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala

Az időskorúak járadéka azoknak az idős személyeknek a részére biztosít ellátást, akik a nyugdíjkorhatáruk betöltése után a szükséges szolgálati idő (résznyugdíjhoz: legalább 15 év, teljes nyugdíjhoz: legalább 20 év) hiányában saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, valamint

jövedelemmel egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben rendelkeznek. A támogatásnak ezen fajtája továbbra is kevés főt érint a kerületben.

Ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosít anyagi hozzájárulást.

ÉV		2020				2021			
Ellátás megnevezése		Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Bruttó összeg (Ft/hó/fő)	Nettó összeg (Ft/hó/fő)	Ellátásban részesülők az év folyamán (fő)	Ellátottak 12.31-én (fő)	Bruttó összeg (Ft/hó/fő)	Nettó összeg (Ft/hó/fő)
Ápolási díj	alap összegű (Szt. 41. §)	34	15	39 365	35 430	17	11	41 335	37 205
	emelt (Szt. 43/A. §)	66	57	59 050	53 145	76	59	62 005	55 805
	kiemelt (Szt. 43. §)	38	33	70 860	63 775	40	33	74 405	66 965
Gyermekek otthongondozás díja (Szt. 38. §)	Szt. 39/A. § (3) bekezdés - REHAB ellátással csökkentett	94	1	34 340	30 910	107	1	53 950	48 555
	Szt. 39/A. § (3) bekezdés - GYES-sel csökkentett		15	95 410	85 870		14	118 815	106 935
	Szt. 39/A. § (1) bekezdés, 2019. évi LXXI. törvény 64. § (2) bekezdés a) pont		71	123 910	111 520		80	147 315	132 858
	Szt. 39/A. § (2) bekezdés – több gyerekről gondoskodó szülő		2	185 865	167 280		3	220 975	198 880

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala

Az elmúlt két évben nem változott jelentősen az ápolási díjban és a gyermekek otthon gondozási díjában (továbbiakban: GYOD) részesülők száma. A két ellátást alapvetően az különbözteti meg egymástól, hogy GYOD-ban az önellátásra képtelen gyermekek szülői részesülhetnek, valamint ezen ellátással egyidejűleg más rendszeres pénzellátás is igénybe vehető (pl. GYES), a GYOD összegének arányos csökkentésével.

A kerületben magas az idős lakosság száma, akik már nem tudnak önálló életvitelt fenntartani, vagy a fogyatékos gyermeket nevelő szülő nem tudja más módon megoldani gyermeke ellátását. Az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan, továbbra is a támogatás igénylésekor szempont lehet, hogy, aki bármely okból nem tud munkaviszonyt létesíteni, annak az ápolási díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosítja az ápolót.

Az ellátás megszűnésének legfőbb okaiként szerepelnek az elmúlt években a következők: a jogosultság feltételei már nem állnak fenn, meghalt az ápoló, felülvizsgálatnak nem tett eleget, elköltözött, kérte az ellátás megszüntetését, tanulmányokat folytat, jogosultságot szerzett más

jogcímen, keresőtevékenységet folytat, az ápolási kötelezettségének nem tett eleget vagy rendszeres pénzellátásban részesül a kérelmező.

Az elutasítás legfőbb indokai között szerepelt, hogy a jogosultsági feltételeknek nem felelt meg a kérelmező: pl. nem minősül közeli hozzátartozónak, rendszeres pénzellátásban részesül, melynek összege meghaladja az ápolási díj összegét, fokozott ápolási igény nem áll fenn.

13.2. Települési Önkormányzat hatáskörébe tartozó ellátások

Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény szerint a központi költségvetés csak a 32 000 Ft egy lakosra jutó iparüzési adóerő-képesség alatti települési önkormányzatok Mötv. 13. §-ban meghatározott kötelező feladataihoz járul hozzá, ezért kerületünk saját erőből finanszírozza az R-ben meghatározott települési támogatásokat.

Az Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a kerületben élő polgárok, valamint gyermeket nevelő családok segítségét.

Az R. 2015. évben történt megalkotásakor a cél az volt, hogy a nyújtott támogatások köre lehetőleg ne változzon, az eljárások egyszerűsödjenek és a jövedelmekkel arányos támogatási mértékek kerüljenek meghatározásra.

A helyi szociális pénzbeli és természetbeni juttatások rendszerét az Önkormányzat időről időre felülvizsgálja, és a napi ügyintézés tapasztalatait alapul véve módosítja, illetve kiegészíti.

A pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekvédelmi ellátások esetében a legfőbb cél, hogy az ellátás:

- igazodjon a lakosság szükségleteihez,
- kövesse azokat az igényeket, amelyek a változó társadalmi környezetből adódóan megjelennek,
- minden rászoruló számára hozzáférhető legyen.

A pénzbeli és természetbeni támogatásokról szóló döntést a Humánszolgáltatási Igazgatóság Ellátási Osztálya (továbbiakban: Ellátási Osztály) készíti elő.

Általánosságban az ellátások tekintetében elmondható, hogy a létfenntartási támogatást, a gyógyszertámogatást, az eseti gyermekvédelmi támogatást és a lakhatási támogatást veszik igénybe a legtöbben.

2020-ban a helyi szociális rendelet módosításra került márciusban, valamint novemberben is. Emellett a veszélyhelyzetre tekintettel, átmeneti jelleggel három új szociális tárgyú rendelet is hatályba lépett 2020-ban (veszélyhelyzeti támogatásokról szóló, rendkívüli eseti támogatásról szóló valamint a felnőttek tüdőgyulladás elleni védőoltás támogatásáról szóló rendelet).

2021-ben decemberben került sor a helyi szociális rendelet módosítására.

Az Ellátási Osztály adatai:

A települési támogatások és az önként vállalt feladatként nyújtott egyéb támogatások kizárólag önkormányzati költségvetési forrásból nyújthatóak, az Önkormányzat biztosítani tudja a támogatások költségvetési hátterét.

A veszélyhelyzettel kapcsolatos átmeneti rendelkezések:

A járványhelyzetre tekintettel az alábbi támogatások kerültek bevezetésre átmeneti jelleggel:

Veszélyhelyzeti albérleti díj támogatás, Veszélyhelyzeti bérpótló támogatás és Veszélyhelyzeti gondozási támogatás, mely ellátások 2020.04.30 és 2020.08.31. között voltak hatályban. Felnőttek tüdőgyulladás elleni védőoltás támogatása 2020.09.29 és 2020. 12.21. között, a Rendkívüli eseti támogatás pedig 2020.11.01 és 2021.03.31 között volt hatályos.

Veszélyhelyzeti bérpótló támogatás

A járványhelyzet kezdeti időszakában a munkáltatók egy része elbocsátotta munkavállalóit, vagy csökkentették munkaidejüket, valamint voltak olyan vállalkozások is, melyeknek a tevékenységüket fel kellett függeszteniük.

Ennek következtében számos család, vagy egyedül élő személy élete vált nehezebbé, megélhetésük veszélybe került.

A jövedelmi helyzethez igazodó bérpótló támogatás olyan családok, személyek részére volt nyújtható, akiknek a munkaviszonya igazolhatóan 2020. március 11-ét követően a veszélyhelyzet időszakában szűnt meg, vagy a kérelmező egyéb kereső tevékenysége a veszélyhelyzet miatt hozott korlátozó intézkedések miatt lehetetlenült el. A kérelmező nem részesült táppénzben valamint családjában az egy főre számított havi nettó jövedelem nem haladta meg a 75 ezer forintot, egyedül élő, vagy gyermekét egyedül nevelő szülő esetén pedig a 85 ezer forintot. Maximális összege havi 85 ezer forint volt 3 hónapon keresztül.

Veszélyhelyzeti albérleti díj támogatás

A lakhatáshoz nyújtott támogatás azok számára volt biztosítható, akik a veszélyhelyzethez köthető jövedelem kiesés miatt nem tudták az albérleti díjukat fizetni, illetve 2020. március 11-ét követően megszűnt a munkaviszonyuk, vagy egyéb kereső tevékenységük a veszélyhelyzet miatt hozott intézkedések miatt ellehetetlenült.

Feltétel volt még a veszélyhelyzet kihirdetése előtt létesített II. kerületi lakcím és bérleti szerződés, valamint az, hogy a családban az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladhatta meg a 85 ezer forintot, egyedül élő esetén a 100 ezer forintot. A támogatás havi összege 30 ezer forint volt, és háztartásonként csak egy jogosultnak volt megállapítható.

Veszélyhelyzeti gondozási támogatás

A járványhelyzet első időszakában a kórházakból is hazakerültek olyan betegek, akik még gondozásra szorultak, mely a családokat is komoly kihívás elé állította.

Ez a támogatási forma azoknak a II. kerületben lakcímmel rendelkező, nagykorú személyeknek volt nyújtható, akik esetében a II. kerületben élő közeli hozzátartozó kórházi kezelését a járványügyi helyzet miatt szüntették meg, azonban az állapota miatt otthonában továbbra is gondozásra, felügyeletre szorul, az ellátásáról pedig a kérelmező, illetve családja maga gondoskodik.

A gondozási támogatás havi összege 50 ezer forint volt.

Felnőttek tüdőgyulladás elleni védőoltás támogatása

Az önkormányzat a pneumococcus baktérium okozta tüdőgyulladás megbetegedési veszély csökkentése céljából a térítésköteles védőoltás költségéhez egyszeri támogatást nyújtott azon – koruk miatt - veszélyeztetetebb időszerű II. kerületi lakcímmel rendelkező lakosok számára, akik ezt jövedelmi helyzetük miatt nem tudták volna vállalni. A támogatásra azok a 65 év feletti személyek voltak jogosultak, akiknek egy havi nettó jövedelme nem haladta meg a 140 000 forintot, a Pneumococcus elleni oltóanyag megvásárlását, annak költségét gyógyszerári bizonylattal igazolta, a házi orvos pedig az oltóanyag beadásának megtörténtét igazolta.

A védőoltási támogatás összege a megvásárolt oltóanyag igazolt költsége volt.

Rendkívüli eseti támogatás

Az önkormányzat rendkívüli eseti támogatás nyújtásával azoknak a kerületi családoknak kívánt plusz segítséget nyújtani, akiknek a kialakult járványhelyzet továbbra is anyagi próbatételt jelentett, legyen szó munkahely elvesztéséről, kényszerű fizetés nélküli szabadságról, csökkentett munkaidőről, vagy arról, hogy gyermekeikkel a megszokottnál gyakrabban és hosszabb ideig kell táppénzes állományba menniük.

Felváltva a fentebb részletezett veszélyhelyzeti támogatásokat, ez a támogatás eseti jellegű volt, és jogalapját, a 2020. szeptember 1-jét követően bekövetkezett munkahely elvesztése, keresőtevékenység megszűnése, bérek jelentős csökkenése, illetve a gyermekekkel való táppénzes állományok megnövekedett időtartama és természetesen ennek következményeként a jövedelem csökkenése adta.

A rendkívüli eseti támogatás egyszeri összege 50 ezer forint volt.

A járványhelyzettel összefüggő átmeneti támogatások esetében összesen **374 megállapító határozat** született.

Az R. által nyújtott főbb támogatások:

Lakhatási támogatás

Sok esetben a lakhatási költségek jelentik a legnagyobb nehézséget az alacsonyabb jövedelmű családoknál, a támogatási összegek havi összegei az egy főre jutó jövedelemtől függően 9 000 Ft, 7 000 Ft, valamint 6 000 Ft lehet.

A támogatás elsősorban a közüzemi szolgáltatókhoz kerül utalásra, a szolgáltató az érintett közüzemi számlán a támogatást jóváírja ezzel csökkentve a rezsiköltséget.

Lakhatási támogatás	2020. év	2021. év
Jogosultak száma	153 fő	124 fő

Gyógyszertámogatás

A gyógyszer-támogatás az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó személyes gyógyszer-szükséglet költségének csökkentése céljából biztosított támogatás azok részére, akik alanyi vagy normatív jogcímen nem jogosultak közgyógyellátásra.

Az eseti gyógyszer-támogatásra való jogosultság feltétele 2020. évben változott, megállapítható azon személyek részére, akik az R. szerinti bármely havi rendszerességgel nyújtott támogatásban részesülnek és az eljárásrend is egyszerűsödött. Az eseti gyógyszer-támogatás összege éves szinten 15.000,-Ft-ban, oltóanyag megvásárlásához nyújtott eseti gyógyszer-támogatás esetében pedig 30.000,-Ft a maximális támogatási összeg.

Év	2020	2021
Gyógyszertámogatás	Jogosultak száma	Jogosultak száma
Rendszeres	261 fő	224 fő
Eseti	5 fő	15 fő

Betegápolási támogatás

A betegápolási támogatás az ápolásra szoruló, 18. életévet betöltött, tartósan beteg személy otthoni ápolását, gondozását ellátó, II. kerületi lakcímmel rendelkező és életvitelszerűen ott tartózkodó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Az önkormányzat kiemelten fontosnak tartja a tartósan beteg hozzátartozójuk otthon ápolását, gondozását végző személyek anyagi támogatását, ezért a betegápolási támogatást igénylő, ápolást végző személyre vonatkozó jövedelem értékhatár emelésére került sor a 2020. évben.

Az R. szerint a betegápolási támogatáson túl kiegészítő támogatás kerül megállapításra azon esetekben, mikor az ápolott személy fokozott ápolást igényel, illetve aki esetében a demencia olyan mértékű, hogy állandó felügyeletre szorul. Ezt a speciális jogosulti kört szélesítette ki a 2020. évi rendeletmódosítás azzal, hogy új néven, betegápolási plusz támogatás néven a fenti személyeken túl igényelhetik azok a II. kerületi lakosok is, akik részére a BFKH II. Kerületi Hivatala kiemelt ápolási díjat állapított meg. Mindemellett a betegápolási plusz támogatás havi összege 25.000,-Ft-ra emelkedett.

A betegápolási támogatás havi összege a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszeg 90 %-a.

Év	2020	2021
Betegápolási támogatás	Jogosultak száma	Jogosultak száma
Betegápolási támogatás	17 fő	14 fő
Betegápolási támogatás plusz	3 fő	4 fő

Létfenntartási támogatás

Létfenntartási támogatás nyújtható annak a személynek, akinek a létfenntartása tartósan veszélyeztetett, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások miatt létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a mindennapi, rendszeres kiadásokon felül az alkalmanként jelentkező többletkiadások egyre jobban megterhelik a családokat, köztük azokat is, amelyek magasabb jövedelemmel rendelkeznek, így indokolt volt 2020-ban a jövedelemhatárok emelése.

Az éves adható keret – a rászoruló személy a keret erejéig egy évben többször is benyújthatja kérelmét - is emelkedett a jövedelemhatáron belül alacsonyabb jövedelműek esetén 160.000,-Ft-ra, magasabb jövedelműek esetében pedig 130.000,-Ft-ra.

Az eseti létfenntartási támogatás egyszeri összege 75.000,-Ft-ra emelkedett, az éves keret figyelembe vételével. Az emelés a támogatás hatékonyságát javítja, azáltal, hogy különös méltánylást érdemlő esetben komolyabb összeggel tudja támogatni a rászorulót az önkormányzat.

A szilárd tüzelőanyagra nyújtott létfenntartási támogatás tárgyéven belüli maximális összege 50.000,-Ft-ra emelkedett (korábbi 35.000,-Ft), tekintettel arra, hogy a tapasztalatok azt mutatják, hogy az egy télre szükséges tüzelőanyagok megvásárlása a jelenlegi összegből nem biztosítható. Az igénylők, akik gáz vagy egyéb fűtéssel nem rendelkező háztartásokban laknak, többnyire alacsonyabb jövedelmű idős személyek, akiknek problémát jelent a támogatás kipótlása is. Fenti támogatások elszámolási kötelezettség mellett, és az éves kereten kívül nyújthatóak.

Év	2020	2021
Létfenntartási támogatás	Jogosultak száma	Jogosultak száma
Rendszeres	321 fő	305 fő

Év	2020	2021
Létfenntartási támogatás/ megállapított eseti segélyek száma	269 db	245 db
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	9 567 000 Ft	8 098 000 Ft

Forrás: Ellátási Osztály

Évente legfeljebb két alkalommal a Bizottság annak a személynek is megállapíthat létfenntartási támogatást, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 550%-át és a kérelmező életvitelében jelentősen akadályozó vagy hátrányt okozó, váratlan esemény - különösen: elemi kár, kilakoltatás, keresőképtelenséggel járó betegség, gyógyászati segédeszköz szükséglet, lakhatást veszélyeztető körülmény - miatt létfenntartást veszélyeztető élethelyzetbe került.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kérelmezők a fenti felsorolásból gyógyászati segédeszközre, nagy értékű - azonban a rendes életvitel szempontjából fontos- háztartási cikk pótlása továbbá közüzemi hátralék rendezése miatt kérik a támogatást.

Eseti gyermekvédelmi támogatás

2021-ben 113 gyermek családjának, 3 750 000 Ft összegben állapítottunk meg eseti gyermekvédelmi támogatást. Az igénybevevők száma és a kifizetett támogatás összege csökkent a korábbi évhez viszonyítva, amikor a járványhelyzet miatt kimagaslóan megemelkedett a támogatást igénylők száma.

2019. július 1. óta az önkormányzat a gyermek születéséhez megkülönböztetett módon, – de továbbra is a család jövedelmi helyzetét figyelembe véve, ám magasabb jövedelem értékhatár mellett – nyújt eseti gyermekvédelmi támogatást. Ez az ellátás egyszeri, gyermekenként 50 000 Ft.

Keresetpótló támogatás

Azon nyugdíjkorhatárt be nem töltött, keresőtevékenységet nem végző személy részére nyújtható rendszeres támogatás, akinek munkavállalási lehetősége krónikus betegsége miatt akadályozott, folyamatos orvosi kezelés alatt áll, családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 22 800 Ft-ot, és rendszeres pénzellátásban nem részesül. A havi támogatási összeg 28 500 Ft.

A Gyermekjóléti Központ a keresetpótló támogatásban részesített személy részére a nyilvántartásba vételtől számított 30 napon belül az egyéni élethelyzethez igazodó beilleszkedést, életvezetést segítő re-integrációs programot dolgoz ki, melyről a támogatásban részesülő személlyel írásbeli megállapodást köt.

ÉV	2020	2021
Keresetpótló támogatás	Jogosultak száma	Jogosultak száma
	8 fő	9 fő

Forrás: Ellátási Osztály

Gyermeknevelési támogatás

Az R. előírása szerint azon gyermekek részére nyújtható rendszeres gyermeknevelési támogatás, akik esetében a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kétszeresét, azaz az 57 000 Ft-ot. A támogatás 1 évre kerül megállapításra. Gyermeknevelési támogatásban részesülők száma a tavalyi évben emelkedett, 93 fő gyermekre tekintettel 5 081 400 Ft összeg került kifizetésre a 2021. évben.

Térítésmentes védőoltás

2020-tól a Rota vírus elleni védőoltás támogatása mellett a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult 2 év alatti gyermek részére Meningococcus B elleni védőoltás is térítésmentesen nyújtható.

Az eljárásrend azonos a Rotavírus és a Meningococcus B elleni védőoltás támogatás esetében, a felírt oltóanyagot az Egészségügyi Szolgálat szerzi be, és fizeti ki a megállapító határozat bemutatása után, így nem kell a jogosultnak megelőlegezni az oltóanyag költségét.

A Gyvt. által szabályozott támogatás:

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Megfigyelhető, hogy évek óta csökken a kedvezményben részesülők száma a jövedelemhatár 2018. január 1-jén hatályba lépett kisebb emelése ellenére is. Többnyire az egyszülős, GYES-en lévő szülők, illetve az álláskeresők férnek bele a támogatásba. Azok a családok, ahol három gyermeket nevelnek, vagy nem jár még intézménybe a gyermek, illetve felsőfokú tanulmányokat folytat, kevésbé tudják hasznosítani a kedvezményt.

A kedvezményben részesülők esetében augusztus és november hónapban eseti támogatás keretében gyermekenként 6 000 Ft értékű támogatás kerül folyósításra, melyet pénzbeli támogatásként kapnak az érintettek.

Hivatalból megállapított támogatások:

Karácsonyi támogatás

Az R. előírása szerint karácsonyi támogatásban részesülnek a tárgyév november 1-jén rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, gyermeknevelési támogatásra, rendszeres létfenntartási támogatásra és lakhatási támogatásra jogosultak. A támogatás összege, 2020-ban és 2021-ben is 30 000 Ft/család, egyedül élő jogosult esetén pedig 35 000 Ft volt.

Az egyszeri karácsonyi támogatásban részesíthetők körére az Önkormányzat által fenntartott vagy az Önkormányzattal szerződéses jogviszonyban álló szociális intézmények vezetői is tehetnek javaslatokat.

A 100. életévüket betöltött személyek egyszeri támogatása

A II. kerületben életvitelszerűen tartózkodó, lakcímmel rendelkező személyt 100. életévének betöltésekor az Önkormányzat egyszeri, 100 000 forint összegű juttatásban részesíti. 2020. évben 12, a 2021. évben 22 fő részesült e támogatási formában.

Támogatás az Idősek Világnapja alkalmából

2015. októberében bevezetésre került az Idősek Világnapja alkalmából nyújtott egyszeri támogatás. Az Önkormányzat azokat a II. kerületi lakosokat részesíti egyszeri támogatásban október hónapban, akik tárgyévben október 31-ig 65. életévüket betöltik és részükre tárgyév január 1- október 31. közötti időszakban a települési támogatások valamelyike megállapításra került. A támogatás összege jogosultanként 10 000 Ft, mely pénzbeli juttatásként kerül kiutalásra az érintettek részére.

Egyéb önkormányzati támogatás

Sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása – pályázat

Az Önkormányzat 2021. júliusában pályázatot írt ki azon sajátos nevelési igényű gyermekek támogatására, akik különleges bánásmódot (nevelés-oktatást, fejlesztést) igényelnek. A pályázat célja szerint a támogatás a szakértői bizottság véleményében javasolt fejlesztést, különleges gondozás keretében történő nevelési intézményen kívül történő ellátás biztosítását, a nevelési intézményben biztosított ellátás kiegészítését, bővítését célzó fejlesztő foglalkozások, terápiák költségére, a szükséges fejlesztő eszközök vásárlására, vagy a szükséges diagnosztikai vizsgálatokra fordítható.

Az elnyerhető támogatási összeg pályázonként maximum bruttó 100.000,-Ft vissza nem térítendő támogatás volt.

Az SNI pályázat benyújtásának határideje 2021. szeptember 30. napja volt, 30 sikeres pályázó részére összesen 2 850 000 Ft támogatás került kifizetésre.

A nyertes pályázóknak névre szóló számlával az elnyert összegről el kell számolniuk.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják hogy az SNI-s gyermeket nevelő családoknak leginkább a fejlesztő foglalkozások és terápiák költsége jelenti a legnagyobb terhet, mert a benyújtott pályázatok 90%-a erre a célra irányult.

Összegzés:

- **egyéni élethelyzeteket figyelembe vevő komplex szociális szolgáltatások nyújtása,**
- **szükséges a lakosság folyamatos tájékoztatása az ellátórendszert érintő változásokról, ebben előremutató lenne a lakossági tájékoztató kiadvány új, friss adattartalommal való kiadása.**

XIV. A szociális ellátórendszer fenntartásához szükséges költségek

A kerületi önkormányzatnak is arra kell törekednie, hogy a rendelkezésére álló saját forrásait egyre hatékonyabban tudja felhasználni, valamint egyre inkább képessé tegye a településen élő lakosságot is arra, hogy a problémái megoldásában hatékonyan részt vegyen.

A szociális szolgáltatások szempontjából meghatározó a finanszírozás éves alakulása.

A működtetési források alakulása az alábbiak szerint tevődik össze:

- a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott központi támogatás,
- feladat-finanszírozás,
- térítési díj bevételek,
- fenntartói hozzájárulás,
- önként vállalt szolgáltatások esetében a működési támogatások (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás).

Jogsabályi változásokat követően a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozása 2014. január 1-jétől módosult. A feladat ellátása állami feladat lett, a kötelezettség a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, majd a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet feladat és hatáskörébe került. Az Önkormányzat évenként feladat-ellátási szerződést köt az állami intézménnyel.

A központi költségvetési források sem a kötelező, sem az önként vállalt feladatok esetében nem fedezik a szolgáltatásokra fordított kiadásokat, így a fenntartónak minden egyes ellátáshoz saját hozzájárulást kell hozzátennie. 2015 márciusától megszűntek az eddigi „vegyes” finanszírozások, a továbbiakban vagy állami, vagy önkormányzati támogatásból nyújtható egy-egy ellátás.

A települési támogatások viszont a kerületben kizárólag önkormányzati költségvetési forrásból nyújthatóak. A jogsabályi változásokat követően is a kerület biztosítani tudja a támogatások költségvetési háttérét.

A költségvetési lehetőségek figyelembe vételével az R. már több ízben módosult 2015. óta, a rendelet megalkotása után célkitűzés volt az új rendelet folyamatos vizsgálata, elemzése, esetleges korrigálása, illetve a Covid-19 világjárvány idején a veszélyhelyzettel kapcsolatos átmeneti rendelkezések, támogatások bevezetésére is szükség volt.

Az éves költségvetésben biztosított forrás lehetőséget adott arra, hogy a pénzbeli támogatások kedvezően változzanak.

A szociális szolgáltatások normatív hozzájárulási összegei a mindenkori költségvetési törvényben foglaltak alapján kerülnek megállapításra.

A 2019. évtől kezdődően a hatályos költségvetési törvény a házi segítségnyújtásra kettő, különböző összegű fajlagos támogatási összeget határoz meg: szociális segítség jogosultság esetén az összeg: 25 000 Ft/fő, ami kizárólag a szociális segítségre megállapodást kötött ellátottak után vehető igénybe, az összeg 2019. év óta változatlan.

A személyi gondozás jogosultsága esetén a fajlagos összeg 210 000 Ft/fő volt a 2019 évben, amely jelenleg 378 110 Ft/fő, ami kizárólag személyi gondozásra megállapodást kötött ellátottak után jár, a fentiek alapján a normatív támogatás elismeri a nehezebb ápolási szükségletű gondozást.

A veszélyhelyzet idején jogsabályi könnyítés volt az, hogy a házi segítségnyújtást igénylő ellátottak esetében nem kellett elvégezni a gondozási szükséglet vizsgálatot, így minden kérelmező megállapodását személyes gondozásra lehetett megkötni, mely után a magasabb összegű normatív támogatás volt igényelhető.

A nappali ellátás, különösen a fogyatékos személyek nappali ellátásának támogatása az uniós elvekkel megegyező, deklaráltan támogatott ellátási forma. A hazai és nemzetközi szakirodalom is a nappali ellátások prevenció jellegét hangsúlyozza a bentlakásos ellátásokkal szemben. 2017 márciusától a demens személyek nappali ellátását is biztosítja az Önkormányzat, így erre az ellátási formára is igényelhető a támogatás.

Az átmeneti ellátások esetében (szerződésekkel biztosítja az Önkormányzat a feladat ellátást) a központi költségvetés 2013. évtől az idősek átmeneti gondozása, a 2015. évtől gyermekek átmeneti ellátása esetében is már nem az ellátottak száma, hanem a feladat-ellátás működési költségei alapján nyújt támogatást.

Normatíva változások 2020-2021. év

Megnevezés	2020. év	2021. év	2021. év / 2020. év
	(Ft)	(Ft)	(%)
Szociális étkeztetés (Ft/fő)	65 360	67 570	3,4
Házi segítségnyújtás (Ft/fő)			
Szociális segítség (Ft/fő)	25 000	25 000	0
Személyi gondozás (Ft/fő)	330 000	378 110	14,6
Időskorúak nappali intézményi ellátása (Ft/ellátott)	190 000	224 190	18
Fogyatékos személyek nappali intézményi ellátása (Ft/ellátott)	689 000	755 880	9,7
Demens személyek nappali intézményi ellátása (Ft/ellátott)	689 000	746 546	8,4
Család - és gyermekjóléti Szolgálat/számított létszám/év	3 780 000	4 256 200	12,6
Család - és gyermekjóléti Központ/számított létszám/év	3 300 000	3 828 555	16

Forrás: Gazdasági Igazgatóság

A 2020. évet alapul véve - a szociális segítség kivételével - változtak a normatív támogatások összegei, a növekedése nem egységes, bizonyos preferált szolgáltatásoknál jelentősebbnek mondható.

Az emelések jelentős része alapvetően az elmúlt években fellépő költségnövekedést kompenzálja, néhány kivételtől eltekintve nem jelent érdemi pénzügyi mozgástér-bővülést.

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazat finanszírozási rendszerében nincs egységes alapelv, szolgáltatásonként eltérő elvek alapján történik, így önmagában a finanszírozási összegek összehasonlítása nem nyújt elég információt a rendszerről.

Vannak olyan támogatások, melyek a települési lakosságszámot veszik alapul (pl.: gyermekvédelmi normatív támogatások), bizonyos támogatások a valós ellátotti létszámokat veszi alapul (pl.: nappali ellátások), vagy az osztott szakmai létszám és dologi finanszírozásából számított támogatás alapján vehető igénybe normatív támogatás a bentlakásos intézményeknél, s még számos egyéb indikátoron alapul egy-egy normatív támogatás.

A normatív támogatások rendszerében való eligazodást nehezíti, hogy fenntartótól függően, (lsd. egyházi vagy önkormányzati) azonos szolgáltatások nyújtásakor is eltérő a központi finanszírozás.

Az ágazatban folyamatosan jelennek meg új szakmai és nem szakmai jellegű többletfeladatok melyekhez nem járul finanszírozási többlet juttatás (pl.: adatvédelmi feladatok ellátása).

Szerződéssel ellátott feladatok pénzügyi mutatói 2016-2021. év

Jogcím	Kiadás					
	(e Ft)					
ÉV	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Magyarországi Református Egyház Diakóniai Iroda (szenvedélybetegek nappali közösségi ellátása)	----	-----	----	----	1 500	1 500
Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány-(idősek nappali ellátása)	9 000	10 000	10 000	10 000	8 627	8 627
Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány-(étkeztetés)	7 500	10 000	10 000	10 000	7 581	7 500
Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány-(házi segítségnyújtás)	18 428	19 030	19 030	19 030	18 083	20 795
Jó Pásztor Nővérek Kongregációja (anyaotthon)	2 273	2 136	2 217	2 217	1 000	1 030
SUPPORT Alapítvány/ Magyar Protestáns Segélyszervezet (családok átmeneti otthona)	3 289	3 319	3 419	3 512	3 515	3 620
Soteria Alapítvány (pszich. betegek nappali ellátása)	5 513	5 563	5 730	5 885	6 050	3 116
Józsefvárosi Önk./gyermek átmenei gondozása	629	629	633	1 850	1 100	1 100
Újbuda Önk./fogyatékos személyek nappali ell.	250	250	250	5 387	1 283	1 796
Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelt KHT. helyettes szülői szolgáltatás	906	818	847	642	344	355
Magyar Máltai Szeretetszolgálat - hajléktalan ell.- Nappali melegedő	2 055	2 073	2 135	2 193	2 255	2 323
Magyar Máltai Szeretetszolgálat - hajléktalan ell.- Utcai szoc.munka	2 055	2 073	2 135	2 193	2 255	2 323
Civitan Club Budapest – Help Egyesület	6 000	6 000	7 000	7 000	8 000	8 000

Forrás: Intézményirányítási Osztály

Az utcai szociális munka és a Civitan Club Budapest-Help Egyesület támogatása kivételével a táblázat adatai a kötelező önkormányzati feladatok pénzügyi mutatóit (a kifizetett éves költségvetési támogatásokat) tartalmazza.

Az ellátottak köre, a speciális feltételek és szakértelem miatt költséghatékonyabb ellátási szerződésekkel biztosítani a kötelező feladatok egy részét.

A szerződések a jogszabályokban előírt kötelező tartalmi elemeken kívül a két szerződő partner megállapodásán alapul, ezért a feladatok finanszírozása különböző pénzügyi konstrukciók alapján történik, bizonyos szerződések esetén az összeg az éves infláció mértékével növekszik (*Soteria Alapítvány, Magyar Protestáns Segélyszervezet, Máltai Szeretetszolgálat*).

A Civitan Club Budapest-HELP Egyesület támogatása nem ellátási szerződés keretében, hanem a Képviselő-testület által, az adott tárgyévre elfogadott működési támogatás keretében történik.

A kiskorú fogyatékkal élő személyek nappali ellátását biztosító Újbuda Szociális Szolgálat az ellátási szerződésben foglaltak szerint 1 fő ellátását vállalta. A 2013 -2014. évben nem volt kerületi gondozott az intézményben, 2015. év júniusától egy kerületi kiskorú gyermek ellátását biztosította az intézmény, viszont - a beérkezett kérelmekre tekintettel - 2017. évtől kezdődően

a szerződés többször módosult – jelenleg 4 fő kerületi ellátott finanszírozását biztosítja az Önkormányzat.

Az elmúlt 2 évben nem volt szükség arra, hogy a gyermekek vagy a családok átmeneti ellátását kerületi család igénybe vegye, ennek oka lehet akár a vírushelyzet miatti bezártság, illetve az, hogy a családsegítő szakemberek azoknál a gyermekeknél, ahol a család élethelyzete még lehetővé teszi, inkább a kollégiumi elhelyezéseket javasolják az átmeneti ellátások helyett.

A hiányzó kötelező feladat – szenvedélybetegek nappali ellátása 2020. év áprilisától megvalósult.

Az intézményeket a megfontolt és körültekintő gazdálkodás jellemezte, úgy is, hogy a világhárvány költségvetési kiadásai nem voltak tervezhetőek.

2012. évtől a szociális intézmények egy országos internet alapú felületen (*Tevékenység Adminisztrációs Rendszer és Központi Elektronikus Nyilvántartás*) jelentik az alapellátások igénybe vételét, mely a központi költségvetési támogatások alapját is képezi.

Az R. határozza meg a személyes gondoskodásért fizetendő személyi térítési díjakat, mely térítési díjak 2016. június 1. napja óta változatlanok.

Az eltelt hat évben oly mértékben változtak az ellátást igénybe vevők jövedelmei, a szolgáltatások biztosítására fordított költségek, valamint a gazdasági helyzet, mely indokoltá teszi a személyi térítési díj táblázatok felülvizsgálatát.

A veszélyhelyzet miatt 2020. és 2021. évben nem kerülhetett sor a térítési díjak felülvizsgálatra, jövedelemvizsgálatra sem.

Összegzés:

- **a költségvetési források figyelembe vételével az Önkormányzat továbbra is biztosítja a kötelező és önként vállalt feladatait,**
- **a pénzbeli és természetbeni támogatások rendszerének költségvetési támogatásának változása után is a rászoruló családok számíthatnak a támogatásokra, a jelentkező többlet igények forrása biztosított volt,**
- **az ellátási igények folyamatos monitorozása szükséges.**

XV. „Jó példák” gyakorlata a szociális ellátórendszerben

A jó példák, gyakorlatok hosszabb kifejtésére, bemutatására az egyes fejezetekben is kitér a koncepció, ezen részben néhány olyan további jó gyakorlatokat mutatunk be, melyek nem szerepelnek a fejezeti leírásoknál:

15.1. Szolgáltatások, kedvezmények

- **Gyógytorna és masszázs** a III. Sz. Gondozási Központban. Feladata a rehabilitáció, prevenció, egészségmegőrzés, továbbá segítséget nyújtani ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő személy saját környezetében, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, a meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosítható legyen az önálló képesség megtartása, elkerülhető a fekvőbeteg intézetbe való bekerülés. A szolgáltatásokat igénybe vehetik a nappali klubtagok, valamint otthonukban a házi segítségnyújtásban részesülők.

- **Személyes gondoskodás ellátásáért fizetendő térítési díj**

A szociális helyzet függvényében az intézményvezető által – az R. alapján - megállapított térítési díjat a szakbizottság egyedi esetben csökkentheti vagy elengedheti.

- **Térítésmentes védőoltás**

ROTA vírus elleni, Meningococcus B elleni védőoltás oltóanyag térítésmentesen biztosítható azon gyermekek részére, akik családja az Önkormányzattól gyermeknevelési támogatásban, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, keresetpótló támogatásban, betegápolási támogatásban vagy az Szt. szerinti aktív korúak ellátásában részesül.

- **Kerület Kártya család**

- **Kerület Kártya**

2010. év májusától a II. Kerület Kártya egy folyamatosan bővülő kedvezményrendszer igénybe vételét lehetővé tevő, több funkcióval ellátott, korszerű, érintésmentes chipkártya, amely kedvezményes lehetőséget biztosít a rendszerhez csatlakozott partnerek elfogadóhelyein. A kártya használat elkötelezettséget jelent a helyi vállalkozók sikere és fejlesztése mellett, ugyanakkor használatával számos szolgáltatás igénybe vételekor – százalékos kedvezményt kap a kártya tulajdonosa, többek között kulturális, egészségmegőrző, gyógyászati ellátások igénybe vételekor, s nem utolsósorban a helyi közösség is épül a használatával.

- **Ifjúsági II. Kerület Kártya**

A 2018-ban kibővült Kerület Kártya család a kerületi iskolásokat megcélzó Ifjúsági Kerület Kártyával, melynek célja az önkormányzati szolgáltatások körének kibővítése.

- **Adókedvezmények**

Az építményadóról és a magánszemélyek kommunális adójáról szóló 57/1996.(XII.23.) önkormányzati rendelet számos kedvezményt és mentességet nyújt a fogyatékkal élő, a hadigondozottak, bizonyos pénzbeli szociális ellátásban részesülő, illetve a 65. életévet betöltött adóalanyok részére.

- **Gyógyfürdő belépő**

Kedvezményes gyógyfürdőbelépőt vehetnek igénybe a kerületi nyugdíjasok a Lukács Gyógyfürdőben, így ők 1000 forintért látogathatják a Lukács Gyógyfürdő és Uszodát. A

kedvezményes lehetőség célja az idősök aktivitásának és egészségük megőrzésében az úszás sporttal.

- **Köszöntések**

A kerület polgármestere minden évben köszönti az év első újszülöttjét, valamint azon 100 éves személyeket, akik kérik a személyes köszöntést.

- **Pályázatok**

A szociális, gyermekjóléti szolgáltatásokban résztvevő önkormányzati, nem állami és egyházi intézményeknek, szolgáltatóknak. A támogatás lehetővé teszi, hogy nemcsak az önkormányzati fenntartású intézményekben működő programok, hanem a kerület életét színessé, változatossá tevő, értékes civil programok, kezdeményezések is megvalósulhassanak.

Egyéb pályázatok: lsd. 3.1. fejezet

- **Veszélyes hulladék begyűjtése**

Az évenkénti lakossági veszélyes hulladék begyűjtése alkalmából az Önkormányzat a veszélyes hulladékokat az otthonukból szállítja el azon idősektől, akik mozgásukban korlátozottak.

15.2. Közösségteremtés, élethosszig való tanulás lehetősége

- **Közösségi szolgálati tevékenység**

A Család- és Gyermekjóléti Központ Erő(d)Tér Közösségi terében (1027 Budapest, Erőd u. 11.), a Than Károly Ókoiskola és a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium diákjai közül 40-50 fő teljesítette közösségi szolgálati gyakorlatát, mely tevékenység az iskolákkal kötött szerződés keretében történt. A fiatalokat bevonták az intézmény dolgozói a szabadidős programok tervezésébe és lebonyolításába. A közösségi szolgálatot teljesítők jellemzően 11. évfolyamos tanulók, ők segítettek az általános iskolás gyermekeknek a leckeírásban, tanulásban és egyéb szabadidős programok lebonyolításában.

Ugyancsak a közösségi szolgálat keretében a „generációk közötti együttműködés” jó példája a diákok és a III. sz. Gondozási Központ együttműködése. A diákok az idősök nappali ellátása keretében találkoznak az idősekkel, s bekapcsolódnak a klub életébe.

- **Internet kortalanul**

2005. óta tartanak a tanfolyamok, cél volt az idősebb korosztály számára lehetőséget teremteni az új információszerzési, tájékozódási és kommunikációs lehetőség elsajátításához.

A tanfolyamokat a Marczibányi téri Művelődési Központ koordinálja, mind kezdő, mind haladó kurzusokat indít.

- **Könyvet házhoz szolgáltatás**

2020 óta működik ez a kulturális szolgáltatás, melyet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Török utcai Könyvtára koordinál. Könyveket, folyóiratokat, CD-ket, igény esetén lejátszó eszközöket is kölcsönöznek idős, mozgásukban korlátozott személyeknek.

- **Idősügyi Tanács működése**

Feladatai:

- A kerületben élő idősök információval való ellátása, az érintettek közötti kommunikáció elősegítése.
- Közreműködés az időseket érintő programok, rendezvények, események megszervezésében.

15.3. Adományozás, felajánlások

- Ötszáz gyermek karácsonyát tette szebbé az önkormányzat támogatók segítségével.
- A Család-és Gyermekjóléti Központ munkatársai az év folyamán különböző szervezetek, egyesületek, pályázatot szponzorok segítségével– 21 alkalommal, 174 család, 148 személy részére nyújtottak különböző összegekben ajándékokat, tárgyi adományokat. A Magyar Vöröskereszt, a Katolikus Karitás, a Nemo Fish&Chips&Salad Bar immár több alkalommal segített élelmiszerekkel, tisztasági csomaggal, meleg étellel, ruhaneművel. A karácsonyi ajándékozáskor komoly segítség volt a családoknak a Kétker Közösségi Alapítvány és egy névtelen kerületi lakos támogatása, tanszer és illatszer adományok is.
- **”Vedd és Vidd,** adománybolt működik a Szilágyi Erzsébet fasorban. Az üzletben lehetőség van jó minőségű ruhák, eszközök leadására adományként, melyet töredék áron lehet megvásárolni. Az áruk „körforgása” segítség lehet a nehezebb anyagi helyzetben lévőknek, valamint a lakosság szerepet vállalhat a környezeti fenntarthatóságban.

XVI. Összegzés

A jelenleg működő ellátórendszer összefoglalása

16.1. Önkormányzati és civil szociális szolgáltató szervezetek munkamegosztása alapján a partnerek a következők:

Szolgáltatás megnevezése	Ellátást biztosító megnevezése	Ellátási szerződés éve
Pszichiátriai betegek nappali ellátása	Soteria Alapítvány	2007.
Nappali melegedő	Magyar Máltai Szeretetszolgálat	2007.
Utcai szociális munka	Magyar Máltai Szeretetszolgálat	2007.
Helyettes szülői szolgáltatás	Fehérkereszt Egyesület	2007.
Gyermekek átmeneti ellátása	Józsefvárosi Önkormányzat	2014.
Családok átmeneti ellátása	Magyar Protestáns Egyesület	2007.
Családok átmeneti ellátása	Jó Pásztor Nővérek Kongregációja	2003.
Fogyatékos gyermekek nappali ell.	XI. kerület Újbuda Szociális Szolgálat	2004.
Étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás	Ferences Rendtartomány Gondviselés Háza	2007.
Szenvedélybetegek nappali, közösségi, alacsonyküszöbű ellátása	Magyarországi Református Egyház Diakóniai Iroda	2020.
Időskorúak átmeneti ellátása	Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata	2021.

Forrás: Intézményirányítási Osztály

Elsődlegesen a nagy anyagi ráfordítással működtethető és a lakosság körében kisebb létszámú ellátotti csoportot érintő ellátási formák pl. a fogyatékos gyermekek nappali ellátása, valamint a speciális szaktudást igénylő ellátások kerültek kiszervezésre, ilyen a pszichiátria és a szenvedélybetegek nappali ellátása, a Ferences Rendtartománnyal pedig a kerület földrajzi kiterjedése miatt került sor a szerződéskötésre.

A Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2019. évi felülvizsgálatában megfogalmazott rövid távú fejlesztési tervek egyike volt, hogy a szenvedélybetegek nappali ellátását az önkormányzat ellátási szerződés megkötésével biztosítani tudja, a szerződés 2020. év április 1-jétől hatályos.

Az I. sz. Gondozási Központ infrastrukturális hiányosságai miatt a képviselő-testület arról döntött, hogy az idősek átmeneti ellátásának kötelező önkormányzati feladatát a továbbiakban ellátási szerződés keretében biztosítja. 2021. november 1. napjától megállapodás jött létre a Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzatával 4 fő II. kerületi lakcímmel rendelkező idős ellátására.

A szakbizottság évente értékeli a szerződött partnerek munkáját, áttekinti szakmai tevékenységüket, valamint az önkormányzati forrás felhasználását, az éves beszámolókat a szakbizottság elfogadta.

A 2022. évben a szerződéses partnerek részt vettek a szociálpolitikai munkacsoportok munkájában is.

16.2. A kerületi szolgáltatások nyilvántartásának táblázata

Szolgáltató megnevezése	Szolgáltatás típusa	Címe
Család- és Gyermekjóléti Központ	családsegítő és gyermekjóléti alapszolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátása	1027 Bp., Horvát u. 2.-12. 1027 Bp., Erőd utca 11. 1028 Bp., Rezeda u. 10.
I. Sz. Gondozási Központ	szociális alapszolgáltatások/étkeztetés házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	1027 Bp., Bem tér 2.
II. Sz. Gondozási központ	szociális alapszolgáltatás/étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek-demens személyek nappali ellátása, közösségi pszichiátriai ellátás	1022 Bp., Fillér u. 50/b
III. Sz. Gondozási Központ	szociális alapszolgáltatás/étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, gyógytorna/masszázs	1028 Bp., Kazinczy u. 47.
Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona	szociális alapszolgáltatás/fogyatékosok nappali ellátása	1028 Bp., Hidegkúti u. 158.

Forrás: Intézményirányítási Osztály

Az alapszolgáltatásokat végző gondozási központok területi felosztás alapján látják el a feladatukat. Az I. sz. Gondozási Központ szolgáltatásai közül 2021. év decemberétől megszűnt az idősek átmeneti ellátása szakterület.

Az intézmények saját honlappal rendelkeznek, a honlapokat folyamatosan karbantartják, aktualizálják. <https://masodikkerulet.hu/node/41895>

A honlapon kívül tájékoztató anyagokat, szórólapokat juttatnak el a helyi lakossághoz, akik ily módon naprakész információhoz juthatnak az intézmények feladatairól és az általuk nyújtott szolgáltatásokról.

16.3. Intézményi akadálymentesítés

Intézmények (épület)	Össz.db	Akadálymentes	Nem akadálymentes	Részlegesen
Bölcsődék	6	3	3	0
Óvodák	21	4	17	0
Ált.iskola	7	0	7	0
Ált.Isk. és gimn.	6	3	3	0
Gimnázium	2	1	1	0
Egyéb int.	2	1	1	0
Közművelődési int.	2	2	0	0
Szociális intézmények	5	4	1	0
Egészségügyi int.	21	16	2	3
Összesen	72	34	35	3

Forrás: II. kerületi Polgármesteri Hivatal

A táblázat adataiból kiolvasható, hogy a teljes akadálymentesítése az intézményeknek még nem valósult meg, a régebben épült közfeladatot ellátó intézményeknél az akadálymentesítés műszaki megoldása nem, vagy nehezen kivitelezhető.

16.4. Az önkormányzati fenntartású intézmények tárgyi feltételei, beruházások, felújítások a 2020-2021. évben

A szociális intézményeink az előírt tárgyi és működési feltételeknek - az I. sz. Gondozási Központ kivételével – megfelelnek, karbantartásuk, felújításuk ütemezve történik.

A költségvetés a zavartalan és magas színvonalú szakmai munka feltételeinek biztosítása mellett a tervezett karbantartási munkák elvégzését lehetővé tette.

Néhány jelentősebb beruházás, felújítás:

Évszám	Intézmények	Munka leírása	Költség (bruttó)
	Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona	1028 Bp. Hidegkúti út 158.	
2020.	Tornaterem ajtó csere	A tornaterem ajtaja rossz állapotú, szigetelése nem megfelelő	500 000 Ft
		Összesen	500 000 Ft
	III. Gondozási Központ	1028 Bp. Kazinczy u. 47.	
2021.	Kazán csere	Felső terasz burkolat cseréje, vízvető kialakítása	9 000 000 Ft
		Összesen	9 000 000 Ft

Forrás: Intézményeket Működtető Központ

16.5. Humán erőforrás alakulása

Az óvodai ellátásnál a 2019/2020. nevelési évtől a beiratkozások alkalmával tapasztalható volt, hogy a gyermeklétszám számottevően csökkent.

A tervezetthez képest 2019/2020-ban 3, a 2020/2021 nevelési évben pedig 8 csoporttal csökkent az óvodai csoportok száma.

A csoportcsökkenéssel együtt járó humán erőforrást is csökkenteni kellett, a jogszabályban előírt csoportonkénti 2 óvónő és egy dajka státusszal. A létszámcsökkenés következtében azonban elbocsátásokra nem került sor, mert nyugdíjazással, illetve a nyugdíjas szövetkezet segítségével foglalkoztatott nyugdíjas munkatársak továbbfoglalkoztatásának megszüntetésével tudták az intézményvezetők ezt végrehajtani.

Szolgáltató megnevezése	2020. év			2021. év		
	Engedélyezett státusz (fő)	Szakképzett munkaerő (fő)	Betöltetlen státusz (fő)	Engedélyezett státusz (fő)	Szakképzett munkaerő (fő)	Betöltetlen státusz (fő)
Egyesített Bölcsődék	150,5	93	5	150,5	92	3
Család- és Gyermekjóléti Központ	47	47	1	48	48	4
I. Sz. Gondozási Központ	29	28	0	29	29	0
II. Sz. Gondozási központ	29	25	0,5 (technikai)	29	25	0,5 (technikai)
III. Sz. Gondozási Központ	16	11	1	16	11	1
Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona	11	11	0	11	11	0
Gondviselés Háza Gondozási Központ	22	18	3	22	17	5

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

A kerületi intézmények szakképzett munkaerővel való ellátottsága közelíti a 100%-ot. A humán erőforrás gazdálkodás fontos eleme a méltányos bérezés és az erkölcsi elismerés.

A közalkalmazotti bértáblákat összehasonlítva, továbbra is a szociális ágazatban dolgozók keresnek a legkevesebbet, a 20 %-os ágazati béremelés jelentős részét a minimálbér és bérminimum emelése tette ki. A jelentős bérfeszültség már nem csak a közszféra és a versenyszféra között áll fenn, hanem a közszféra más ágazatai (pedagógus, egészségügyi) között is, sőt, ezen túl a szociális szféra egyes területei között is jelentős bérkülönbségek vannak.

A megüresedett gondozói, valamint a családsegítő álláshelyeket egyre nehezebb jó szakemberrel betölteni, viszont a dolgozóknak egyre időigényesebb, fizikailag/mentálisan nehéz esetekkel kell szembesülniük.

A szakemberek közül sokan a piaci szférában vagy külföldön helyezkednek el, a családsegítő munkatársak közül pedig többen más szakmai képesítést szereztek. A meghirdetett gondozói álláshelyekre sokkal kevesebben jelentkeznek, az újonnan jelentkezők zöme pedig "kényszerből" elvégezte a gondozói tanfolyamot, ám a segítő szakmában elvárt attitűddel, személyiséggel a legtöbb jelentkező nem rendelkezik.

Szociális munkás, szociálpedagógus szakemberek képzésében is lényegesen kevesebben vesznek részt, így a családsegítő álláshelyre is kevesebb a jelentkező. Az alacsony bérszínvonal miatt sokan kényszerűen másod- és harmad állást vállalnak, a túlterheltség veszélyeztetheti a megbízhatóan magas színvonalon működő szociális szolgáltatások biztosítását.

A bérproblémát kormányzati szinten kellene rendezni, de a kerület - a költségvetési lehetősége függvényében - mindent megtesz azért, hogy az ágazat munkatársai a kerületben maradjanak. A meglévő szakemberek megtartásának, illetve az üres álláshelyek betöltésének továbbra is fontos eszköze az 5 éve bevezetésre került helyi bérpótlék, s ezt szolgálja a kiváló munkát végzők osztályvezetői és polgármesteri dicsérete is.

A szociális ágazat bértkiegészítése a 2020. évtől kezdődően az alábbi pénzügyi konstrukció alapján került meghatározásra: havi 25 000 Ft/hó kiegészítést kap minden dolgozó, további

25 000 Ft/hó-ról pedig az intézményvezetőnek van lehetősége differenciáltan dönteni, azaz mindösszesen havi 50 000 Ft bérkiegészítésben részesülhetnek a munkatársak.

Az 5 szociális intézmény vezetőjének bérkiegészítéséhez az 50 000 Ft-ban meghatározott alap kerületi bérpótlékhoz további 50 000 Ft a munkáltató által differenciálható összeg.

16.6. Képzések, továbbképzések

A 2018. évtől mind a vezetők, mind a szakdolgozók képzése átalakult. Az új vezetőképzési rendszer bevezetésének célja az volt, hogy a vezetők rendszerszemléletű, korszerű ismeretek birtokában vezethessék az intézményüket.

A szociális ágazatban a szakmai munkakört betöltők is továbbképzésre kötelezettek, az ágazati jogszabályok rendelkeznek a munkakörhöz kötött képzésekről.

A szakdolgozók továbbképzési idejét a pandémia miatt többször meghosszabbították, mert nem tudtak elkezdődni a tanfolyamok. Mivel a személyes jelenlétű képzések csak a képzési időszak első időszakában voltak térítésmentesek, így a II. Számú Gondozási Központ vállalta, hogy helyszínt biztosít a kerületi szakemberekből álló 25 -25 fős csoportoknak, továbbá kapcsolatot tart a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet képzésszervezőjével.

A továbbképzések tematikáját jónak ítélték a résztvevők, az előadások színvonala vegyes volt, a képzésnek helyt adó gondozási központ viszont a kurzusok lebonyolítását professzionális módon szervezte meg, így a jövőben is vállalják, hogy otthont adnak a kontakt képzéseknek.

XVII. 2020-2021. év összegzése

17.1. Új kihívás, Covid-19 járvány

A világméretű COVID-19 járvány következtében előre nem látható, nem tervezhető új feladatok operatív végrehajtása vált szükségessé a szociális ágazatban. A kerületben gyorsan és személyre szabottan tudtak reagálni a szociális, gyermekjóléti szférában dolgozó munkatársak az aktuálisan felmerülő helyzetekre.

A kialakult környezeti, társadalmi változások rugalmas alkalmazkodást igényeltek és igényelnek minden érintettől, a helyzethez igazodva alternatív kapcsolattartási módok és munkaformák kerültek alkalmazásra.

A központi utasításokat nem várva, saját, kreatív eljárásokat dolgozott ki az ágazat, s példászerű összefogással működött együtt a kerületi szociális ágazat fenntartója az intézményekkel, a lakossággal.

A szociális alapellátásban dolgozók oltásának soronkívülisége a jogszabályi anomáliák miatt nem valósult meg, így kiemelt jelentősége volt annak, hogy az Önkormányzat vezetősége rendszeresen szűrte a szociális ágazat dolgozóit is.

A kerület segítséget nyújtott a lakosság valamennyi rétegének, legyen az a helyi közösség hétköznapjait meghatározó üzletek, vállalkozások, szolgáltatók, kis-és családi vállalkozások, vagy a munkájukat elvesztő foglalkoztatottak. A helyi gazdasági és társadalmi hatások enyhítéseként a helyi, rendkívüli veszélyhelyzeti rendeletekkel szabályozta, bérleti díj-kedvezményekkel, kamatmentes fizetési halasztásokkal, lakhatási, veszélyhelyzeti bérpótló támogatásokkal, veszélyhelyzeti bérleti díj támogatásokkal, illetve gondozási támogatási lehetőséggel segítette az önkormányzat a lakosságot.

A járványügyi helyzet hozadéka lehet az, hogy az intézmények vezetői munkaszervezéssel, munkáltatói utasításokkal mindent megtettek, hogy a munkavállalóikat megóvják a járványtól. A kockázatok minimálisra csökkentése érdekében az intézményekben kidolgozásra került pl. a házi segítségnyújtás veszélyhelyzeti forgatókönyve. A forgatókönyv minőségbiztosítási elveken alapulva felmérte a kockázatokot és kidolgozásra kerültek a veszélyhelyzet fokozatainak megfelelő megoldások, annak érdekében, hogy az ellátás minden körülmény között biztosítható legyen. A krízishelyzeti intézkedéscsomag egy hasonló helyzetben is érdemi segítséget nyújthat.

A járványügyi helyzet további hozadéka az a kerületi példátlan méretű összefogás, az önkéntesek segítségnyújtása, amely meglévő erőforrást a későbbiekben is érdemes kiaknázni.

17.2. A Megvalósult fejlesztések összegzése

- **Szenvedélybetegek nappali ellátása**

A Magyarországi Református Egyház Válaszút Misszió Drogkonzultációs Iroda 2006. évtől ellátja a szenvedélybetegek közösségi, alacsonyküszöbű ellátását, a szolgáltatások biztosítása 2020. április 1. napjától a szenvedélybetegek nappali ellátásával is bővült.

- **Gondozóház kiszervezése**

A Képviselő-testület a 332/2020.(X.29.) sz. határozatával az I. Sz. Gondozási Központ gondozóházi szolgáltatásának felülvizsgálatára felkérte a Közoktatási, Közművelődési, Sport, Egészségügyi, Szociális és Lakásügyi Bizottság tagjait és az ágazat szakmai munkatársait. A Szakmai Munkacsoport készített egy szakmai anyagot a gondozóház lehetséges

alternatívájáról, s ezzel egyidejűleg terv készült a szociális alapszolgáltatások rövid-közép és hosszabb távú fejlesztési irányairól.

A munkaanyagban foglalt javaslatok alapján 2021. november 1. napjával kezdődően, szerződés útján a XI. kerület Újbuda Önkormányzattal kötött megállapodással biztosított az idősök átmeneti ellátása, ezzel párhuzamosan az I. sz. Gondozási Központban nyújtott szolgáltatás december 1-jével megszűnt.

A Szakmai Munkacsoport az alábbi javaslatot tette: *Az ellátási szerződés megkötését követően az alapellátás fejlesztését célzó egyes szolgáltatások fokozatos bevezetésére készüljön intézkedési terv.*

- **A felmérés készítése az ellátottak körében**

A fentiek alapján készült az ellátottak körében egy felmérés, mely a szociális alapszolgáltatások fejlesztési elképzeléseit alátámaszthatja. (Isd. XIII.2. fejezet)

- **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bővítése**

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (állami feladatot) biztosítására a 2020-2021. években is megtörtént a megállapodás megkötése a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézettel (1142 Budapest, Ungár utca 64-66.) A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás készülékparkja a 2021. évben 40 készülékkel bővült (összes készülékszám: 120 db), ehhez a személyi feltételeknek is bővülnie kellett, 40 készülékhez 2 fő készenléti ügyeletes felvételére volt szükség. A bővítéssel sikerült felszámolni a várakozói listát.

- **Szállítás**

A hosszan elhúzódó járványügyi helyzet miatt az idősök fizikai állapota sokat romlott, az idős személyek nappali ellátását igénybe vevőkre egyre inkább jellemzők a mozgásszervi és egyéb betegségek, amelyek akadályozzák, az intézményekbe való bejutást, ezért nagy segítség számukra, ha a gondozási központok ehhez az általuk bérelt kisbuszokkal segítséget nyújtanak. Ugyancsak így tudják igénybe venni a demens személyek nappali ellátását azok, akiknek a hozzátartozójuk nem tud kíséretet biztosítani.

- **Segítség a konfliktuskezelésben**

A Covid-19 számos család életét megnehezítette: a bezártság miatt nőtt az agresszivitás, a félelem, az elbizonytalanodás, a szorongás, a pánikbetegség kialakulása, a gyász, az anyagi nehézség munkahely elvesztése miatt, a szülő tartós betegsége, a „home office” és a gyermeknevelés együtt, mind konfliktus helyzetet eredményezhetett, sokszor a családok együttélését is veszélyeztetve. Ezekhez a krízishelyzetekhez nyújt segítséget a Család-és Gyermekjóléti Központ munkatársainak pályázati támogatással megvalósult „Külön élünk – Együtt nevelünk” kiadványa, mely kiadvánnyal ahhoz szeretnének segítséget adni, hogy megfelelő ismeretek alapján tudatos, átgondolt és előremutató döntések születhessenek. <http://www.csgyk02.hu/index.php/segitseg-a-konfliktuskezelesben>

A válás mellett döntő pároknak is fontos, hogy az évekig/évtizedekig tartó csatározások helyett a gyermekek érdekeit szem előtt tartó, felelősségteljes döntések születhessenek, ehhez nyújt segítséget a „Válaslabirintus” c. szerepjáték. A játék megírásának az volt a célja, hogy

felkészültebb, tudatosabb, megfontolt döntéseket hozó szülőként éljük meg egy esetleges válás rendkívül nehéz élethelyzetét. <http://valaslabirintus.hu/index.php>

A játék lényege a döntési helyzetek tudatosítása és felismerése, a meghozott döntések lehetséges következményeinek előre vetítése.

- **Kerületi intézmények részvétele országos módszertani feladatokban**

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felkérésére a Nemzeti Szociálpolitikai Intézet pályázatot hirdetett „*Területi szakmatámogatási rendszer létrehozása, szakmatámogatási feladatok ellátása – 2021*” címmel, mely pályázat célja a szociális szolgáltatások és gyermekjóléti alapellátás vonatkozásában területi szakmatámogatási rendszer létrehozása az ország 11 területi egységére.

A kerületben folyó szakmai munka elismerése, hogy a konzorciumi formában létrejött munkacsoportok munkájában két kerületi szakember is részt vesz. A Család és Gyermekjóléti munkacsoport munkájában a II. Kerületi Család-és Gyermekjóléti Központ vezetője vesz részt, míg a “fogyatékos ügy” országos szakmai csoport munkáját a kerületi Mozgássérült Emberek Rehabilitációs Központ vezetője irányítja.

A rendszeres konzorciumi események lehetőséget teremtenek a kölcsönös párbeszédre, a közös tervezésre, a megvalósítandó feladatok stratégiai kidolgozására.

- **Új pályázati lehetőség - Sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása – pályázat**

Az Önkormányzat pályázatot írt ki azon sajátos nevelési igényű gyermekek támogatására, akik különleges bánásmódot (nevelés-oktatást, fejlesztést) igényelnek. Sajnos, az SNI-s gyermekek száma évről-évre nő, ezért a 2021. évben kiírt pályázat folytatására szükséges. (bővebben lsd.:13.2. fejezet)

- **Meghívásos pályázat a hajléktalan személyek helyzetének elemzésére**

A Köznevelési, Közművelődési, Sport, Egészségügyi, Szociális és Lakásügyi Bizottság a Budapest Főváros II. Kerület közigazgatási területén élő hajléktalan személyek helyzetének elemzésére és az elemzéshez kapcsolódó intézkedési terv készítésére meghívásos pályázatot írt ki. A pályázatot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület nyerte el. A tanulmány összegzi a kerületben élő hajléktalan személyek problémáit, online felmérést készített a kerületi lakosság körében, összegyűjtött jó gyakorlatokat. (bővebben: lsd.: XII. fejezet)

XVIII. Célkitűzések, feladatok, a fejlesztés irányai, ütemezés

18.1. SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none">- Az önkormányzat érzékenysége a szociális problémák iránt- A kötelező feladatokon túl is vállalt önkéntes önkormányzati szociális és gyermekjóléti ellátások- Sokszínű ellátórendszer- Elhivatott, szakmailag jól képzett humán erőforrás- Idősek, fogyatékosok nappali ellátása térítésmentes szolgáltatás- Gyermekek, fiatalok számára térítésmentes közösségi programok biztosítása- Családok, egyének, gyermekek számára nyújtott ingyenes tanácsadások- Szakma-közi együttműködések, észlelő-és jelzőrendszer hatékony működtetése- Kiterjedt szakmai kapcsolatok, multidiszciplináris együttműködés, problémamegoldás- Minden napos, élő, személyes kommunikáció, kapcsolattartás a családokkal/ ellátottakkal- Nyitottság a pályázatokon való részvételre- Elégedettségi felmérések készítése- Új szolgáltatások bevezetése előtt az ellátottak szükségletfelmérése, véleményük kikérése- Diákok közösségi munkája- Civil és önkormányzati klubok kapcsolata- Idősügyi Tanács működése- KEF működtetése- Jól körülhatárolt, átlátható, költségvetés- Műhelymunkán való rendszeres részvétel- Munkacsoportok működése- Együttműködés, szolgáltatás közös működtetése más intézményekkel (Szt. Ferenc Kh, Újbuda Idősek Otthona)- Fővárosi szakmafejlesztési hálózatban való részvétel- Jó kapcsolat az intézmények és a fenntartó között- Kialakult, jól működő gyermekek napközbeni ellátása – „házi gyermekfelügyeleti rendszer” -, a fővárosi kerületek közül szinte egyedülállóként	<ul style="list-style-type: none">- Intézmény tárgyi feltételeiben hiányok (elsősorban az épület adottságaiból adódó)- A megnövekedett szakmai feladatokból és az ehhez kapcsolódó létszámnövekedésből adódó infrastrukturális hiányok (óvodai-és iskolai szociális segítő munkafeltételei, tanácsadásokra jelentkező igények kielégítése, stb.)- Egyes szolgáltatások nem, vagy nehezen elérhetőek a kerület különböző régióiban élők számára (ifjúsági közösségi tér és a tanácsadások hiánya a kerület északi régiójában)- Az akadálymentesítés sok helyütt még hiányos- Helyettesítési gondok- Kommunikáció gyengeségei- Tisztázatlan kompetencia határok az egészségügyi és szociális szolgáltatások területén-A szolgáltatások menedzselésének a gyengesége

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - A házi segítségnyújtás szolgáltatás bővítése - Felmérés készítése a kerületi szociális igényekről - kiterjesztve a lakosság egészére - Pályázatokon való részvétel - Önkéntesek bevonása az intézmények munkájába - Ágazatokkal, különösen az egészségügyi ellátórendszerrel való együttműködés erősítése - Támogatók, szponzorok motiválása - A szociális szakellátással, elsősorban a kerületi bentlakásos intézményekkel való kapcsolatok erősítése - Ismeretterjesztés az igénybe vehető szolgáltatásokról - Szociális alapellátás további bővítése - Szolgáltatások megjelenése a kerület északi régiójában is (ifjúsági közösségi tér, pszichológiai, jogi tanácsadás, mediáció, családterápia-konzultáció) - Szakmai fejlődés lehetősége, tanulási, továbbképzési lehetőségek - Szakmai állásbörzéken történő megjelenés, a szakmai utánpótlás céljából - Oktatási intézményekkel kapcsolattartás, terepgyakorlati helyszínek a bölcsődékben a szakképzett munkaerő biztosítása céljából (pl.: ELTE TÓK kisgyermeknevelő szak, PPKE pszichológia szak) - Ifjúsági Tanács létrehozása, működtetése, koncepció készítése - Az intézményekben vezetők és dolgozók szakmai munkájának értékelése - Innovatívabb, strukturáltabb, személyre szabottabb ellátások lehetősége - Okoseszközök használata az idősgondozásban 	<ul style="list-style-type: none"> - Jogi környezet változása, s nincs elég idő a változásokra való felkészülésre - Új szabályozási szint lépett be a szakmai protokollok formájában –rengeteg jogszabályi hely egyidejű kezelése - A támogatásra szoruló rétegek egy része nem jelenik meg az ellátó rendszerben - A támogatásra szoruló egy része nem látható el a jelenlegi ellátórendszerben - Adósságcsapda - Gondozási, ellátási szükségletek növekedése - Idősek létszáma nő - Demográfiai folyamatok kedvezőtlen alakulása - Burnout szindróma az ellátásban dolgozóknál - Alacsony fizetések, elvándorlás a pályáról - Szakképzett munkaerő és utánpótlás nagymértékű hiánya - Szakképzett munkaerő magas átlagéletkora - Szakképzett munkaerő rövid időn belüli tömeges nyugdíjba vonulása - A dolgozók erkölcsi, anyagi és társadalmi megbecsültségének hiánya - Állandósult áremelkedések (élelmiszer alapanyagok, rezsi, beszállítási költségek, tárgyi eszközök, szolgáltatási díjak, javítási költségek, stb.) - A fogyatékkal élő családtagot nevelő családok számára a korai diagnózis elmaradásából származó későbbi hátrányok - A fogyatékkal élő személyek elhelyezése, ha már a családban nem tudják ellátni

A fenti táblázat az önkormányzat, az intézmények és szolgáltatók szociális tevékenységén alapuló SWOT analízist tartalmazza, amely a szociális ellátásban megjelenő erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és a veszélyeket foglalja magában.

Az elemzés alapján egy sokszínű, a kötelező és önként vállalt feladatokat ellátó rendszer bontakozik ki, megismerhető a jelenlegi jól működő szolgáltatási, együttműködő struktúra, illetve megismerhetjük, hogy stratégiailag mely feladatok biztosítása a legfontosabbak a jövőre tekintettel is.

Számos olyan megállapítást „veszélyt” is tartalmaz az analízis, melyekre a kerületi szociálpolitikai rendszernek csekély mértékben van hatása.

A „gyengeségek” közül vannak olyan megállapítások, melyeket „lehetőséggé” lehet fejleszteni, pl.: a szociális szakma kommunikációját mind országos, mind helyi szinten erősíteni kell. Általában a negatív történéseknek van hírértéke (pl.: gyermekvédelmi ügy, családi tragédia), a pozitív dolgok, a sikerek, szakmai eredmények ritkán jutnak el a lakossághoz.

A koncepció 2021. évi felülvizsgálata kapcsán elmondható, hogy sikerült az intézmények és ellátórendszerek fenntartását biztosítani, sőt, - az előző fejezetekben bemutatott - fejlesztésekre is mód nyílt.

A kitűzött célokat (a magas színvonalú szolgáltatások, valamint az önként vállalt feladatok további biztosítását) sikerült fenntartani. Az elkövetkező időszakban is kiemelt cél a társadalmi kohézió erősítése, a helyi közösségek támogatása, a civil szerveződések aktivizálása, szerepük erősítése, a helyi identitás növelése.

Az ellátórendszer fontos célkitűzése a továbbiakban is, hogy a szolgáltatások és az intézmények együttműködve, munkájukat összehangolva, egymásra épülve dolgozzanak a szakmai munkacsoportokban.

A szolgáltatások tervezésébe, fejlesztésébe az Idősügyi Tanácson, a Szociálpolitikai Kerekasztalon, a Civil Kerekasztalon és az egyéb lakossági fórumokon, gondozási központokon, nyugdíjas klubokon keresztül a lakosság is bevonásra kerülhet.

18.2. Fejlesztési tervek:

(A fejlesztési tervek a koncepció 2 évenkénti felülvizsgálati ciklusát meghaladóan, az intézmények és szolgáltatások hosszabb távú elképzeléseit is vázolják.)

• **Gondozóházi ellátási szerződés meghosszabbítása**

Az idősek átmeneti ellátását 2021. november 1-jétől a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata látja el. A megállapodás határozott idejű, mivel a szerződés kötés időszakában az a jogszabály tervezet élt, miszerint legkésőbb 2023-ig megszüntetné a kormány az átmeneti szociális intézményi ellátási formákat. A módosítás indoklása szerint hosszú távú cél volt, hogy az átmeneti szolgáltatási formákat kivezessék a szociális ellátások rendszeréből. A gondozóházat igénybe vevők nagy része tartós, bentlakásos intézményi elhelyezésre vár.

A jogszabályi hely nem lépett életbe, továbbra is kötelező önkormányzati feladat az idősek átmeneti ellátásának biztosítása, így javasolt a határozott idejű szerződés határozatlan idejűvé való módosítása 2023. január 1-jétől.

• **Javaslat személyi térítési díjak felülvizsgálatára**

A személyes gondoskodásért fizetendő térítési díjak 2016. június 1. napja óta változatlanok.

Az eltelt hat évben oly mértékben változtak az ellátást igénybe vevők jövedelmei, a szolgáltatások biztosítására fordított költségek, valamint a gazdasági helyzet, mely indokoltá teszi a személyi térítési díj táblázatok felülvizsgálatát.

A személyi térítési díjak meghatározásánál törekvés a jövedelmi kategóriák racionálisabb meghatározására. A veszélyhelyzet miatt 2020. és 2021. évben nem kerülhetett sor a térítési díjak felülvizsgálatra, jövedelemvizsgálatra sem.

A fentiek alapján szükséges a személyi térítési díj táblázat felülvizsgálata, a jövedelmekhez való igazítása. Természetesen a személyi térítési díjak kedvezményeit megállapító irányelvek minden esetben szem előtt tartják azt, hogy a legrászorultabb csoportok hozzájuthassanak az ellátásokhoz.

A térítési táblázat felülvizsgálatával egy racionálisabb, a jövedelmeket követő fizetési kötelezettséget tartalmazó táblázat jönne létre, de arra is figyelmet fordítottak az intézmények, hogy a tervezett bevételek ne csökkenjenek. Annak ellenére, hogy az ellátást igénybe vevők egy részének a jelenleginél alacsonyabban, illetve ingyenesen lenne megállapítva a térítési díja, a magasabb jövedelmű személyektől elkérhető térítési díjakkal együtt összességében egy enyhe bevétel növekedés érhető el.

Továbbra is megmarad a lehetőség arra, hogy azon igénylők, akik rendkívüli élethelyzetbe kerülnek, vagy bármely okból csökken a jövedelmük, méltányossági kérelmet nyújthatnak be, mely alapján a szakbizottság méltányosságot gyakorolhat a térítési díj csökkentésével vagy elengedésével.

- **Szociális alapszolgáltatások fejlesztése (2022 -2025 év)**

- Betegszállítás
- Betegkísérés
- Otthoni gondozásra ápolásra felkészítő program hozzátartozók részére és gyógyászati segédeszköz kölcsönzés, beszerzésben való segítségnyújtás
- Mentális gondozás/tanácsadás
- Házi segítségnyújtás hét végére és munkaszüneti napokra való kiterjesztése
- A házi asszisztencia bővítése a következő szolgáltatásokkal:
 - Gyógypedikűr
 - Fodrász szolgáltatás
 - Gyógytorna, Gyógymasszázs
 - Takarítás
- Háztartásban nyújtott kisjavítások
- Dietetikai tanácsadás

- **Lakhatást segítő juttatások**

Az elmúlt évek tapasztalata szerint egyre kevesebb szakképzett munkaerő van a szociális területen. A munkakör sem a fiatalok, sem az idősebbek részére nem vonzó az alulfizettség és a megbecsülés hiánya miatt. A meghirdetett állásra jelentkezők közül nagyon kevesen rendelkeznek szakképesítéssel, illetve nem szívesen tanulnának tovább, akinek viszont megfelelő lenne a végzettsége, de vidékről szeretne Budapestre költözni, az nem tudja kifizetni az albérletet, illetve nem talál olcsó szállást.

Javaslat:

Lakhatást segítő juttatások feltételrendszerének vizsgálata.

Az Önkormányzat valamennyi elfogadott koncepciójában (Településfejlesztési, Szociális, Esélyegyenlőségi) megfogalmazott célkitűzés a hatályban lévő bérlakás gazdálkodás

felülvizsgálata, illetve a szociális alapú lakásbérleti lehetőségek alternatív kidolgozása, mely kiszámítható, innovatív lakásbérleti lehetőség lenne.

Az elmúlt időszakban ugyan számos lakhatással kapcsolatos kormányzati intézkedés született, de a támogatások elsősorban a gyermekes családok tulajdonszerzését segítik, illetve a magántulajdonban lévő ingatlanok bővítését, felújítását preferálják. Ezen lehetőségek nem nyújtanak valós segítséget a nagyobb városok ingatlanpiaci négyzetméter árait alapul véve az alacsonyabb státuszú háztartásoknak, de az egyedülálló vagy pályakezdő közalkalmazott elhelyezkedési esélyeit sem javítják a fővárosban.

A szociális, bölcsődei és óvodai vezetők egyöntetű véleménye, hogy a jól képzett közalkalmazotti kollégák megtartásának, illetve a pályakezdők felvételének egyik fontos eleme lehetne kerületi ingatlanok kedvező áru bérlete, avagy az önkormányzat hozzájárulása a bérleti díjak megfizetéséhez vagy határozott idejű szociális bérlakás biztosítása.

- **Közösségi pszichiátria – nappali ellátással való kiegészítése**

A Közösségi pszichiátriai ellátást a II. sz. Gondozási Központ (1024 Budapest, Fillér utca 50.b biztosítja.

Az Ellátás többnyire egyéni, otthon-közeli esetkezelését egy vele egy telephelyen működő kerületi Nappali Ellátás tudná kiegészíteni a legjobban. Ilyen integrált szolgáltatásra több kerületben is jól működő példát láthatunk. Fontos cél, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön. *(Bővebben: 11.2. fejezetben)*

- **A Család-és Gyermekjóléti Központ (1027 Budapest, Horvát utca 2-12.) hosszú távú fejlesztési tervei**

Mind az óvodai – iskolai szociális segítő tevékenység további bővítése miatt, mind pedig az utcai szociális munka keretében végzett preventív tevékenységhez szükség lenne új telephely létesítésére a hűvösvölgyi körzetben.

Fontos lenne, hogy az igényelt helyiség a már évek óta fennálló szakmai szükségletként felmerülő probléma megoldására is alkalmas legyen. Problémaként jelentkezik, hogy a Hűvösvölgy, Máriaremete, Pesthidegkúti részen lakó gyermekek és fiatalok számára nincs olyan közösségi tér, ahol szabadidejüket hasznosan tudnák eltölteni, így a Hűvösvölgyi villamos végállomás környékén csoportosulnak és így könnyebben vesznek fel deviáns viselkedési formákat. Ezt igazolják az intézményhez érkezett rendőrségi jelzések és az utcai szociális munkát végző munkatársak felderítő tevékenysége során tapasztalt megfigyelések.

Amennyiben nagyobb csoportszoba és udvar állna az intézmény rendelkezésére, az érintett gyermekek és fiatalok számára hasznos szabadidős programokat lehetne szervezni.

- **Több generáció igényeit kielégítő közösségi tér létrehozása**

A kerület egy jól megközelíthető részében (pl. Margit krt.) létre jöhetne egy olyan közösségi tér, mely mind a fiatalok, mind az idősek prevenciós, szabadidős időtöltésének helyet adhatna, valamint bázisul szolgálhatna a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumnak, az Idősügyi Tanácsnak, valamint Információs Pontként is működhetne a kerületi gyermekjóléti és szociális ellátások tekintetében. A közösségi tér olyan „alacsony küszöbű” szolgáltatásokat, programokat nyújthatna, melynek látogatása nem kötődne tagsági dokumentáció meglétéhez, vagy a szociális jogszabályokban rögzített megállapodás megkötéséhez.

- **Bölcsődei fejlesztési igények**

A bölcsődék a jogszabályokban előírtaknak megfelelően minden jogos igényt ki tudnak elégíteni, hasonló módon, ahogy az óvodák. A hidegkúti intézményekben év közben is lehetőség van gyermekfelvételre, de a Vízivárosban egyetlen, a kerület legkisebb férőhellyel működő Varsányi I. utcai telephely a gondozási év elején is csekély számú gyermeket tud elhelyezni. (pályázatok lsd: 6.1. oldal)

- **A lakosság körében felmérés készítése**

Az önkormányzati döntéseket megelőzően, a kerületi ágazati koncepciókhoz, illetve a döntések monitorozásához szükséges lenne lakossági igényfelmérésre is. A gondozási központok készítettek ugyan egy nem reprezentatív felmérést, melyet, ki lehetne terjeszteni a lakossági adatszolgáltatókra is.

18.3. Konklúziók

A szolgáltatástervezési koncepció 2 évenként történő felülvizsgálata fontos annak érdekében is, hogy a különböző szolgáltatások fejlesztése, a legjobb szolgáltatás nyújtása az ellátást igénylők megelégedésére történjen. A magas színvonalú szakmai munka végzése pedig átgondolt és megalapozott költségvetés tervezésére épüljön.

A kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok közül a 2019. évi koncepció felülvizsgálata alkalmából egyetlen hiányzó ellátási forma volt nevesítve (a szenvedélybetegek nappali ellátása).

A kötelező feladatok ellátásán túl sikerült bővíteni az ellátórendszert olyan ellátással, mely szolgáltatásra egyre nagyobb igény van a kerületben is, így a demens személyek nappali ellátása 2017. év márciusa óta teljes mértékű kapacitással működik.

A 2014. évtől működik a kerületben az Idősügyi Tanács, amely szervezet feladata az idősök érdekvédelme, valamint kulturális, szabadidős, egészségügyi programok szervezése, pályázatok meghirdetése, lebonyolítása. A munkájáról évente számot ad az Idősügyi Tanács.

Az intézmények az Szt.-ben és a Gyvt.-ben, valamint ezen jogszabályok végrehajtási rendeletei alapján, a szakmai követelményeknek megfelelően látják el feladataikat.

Az előzőekben ismertetettek alapján viszont egyre fontosabb, hogy a jogszabályi kötelezettségeken alapuló „hagyományos” szociális ellátási formákon túl folyamatosan áttekinteni azt, hogy melyek azok a lakossági igényeken alapuló újszerű ellátási formák, módszerek, melyek a helyi szociálpolitika megújulását is szolgálhatják.

A kerületi szakemberek a szociális munka eszközrendszerét használva, az oktatási, egészségügyi ellátórendszerekkel együttműködve biztosítják a magas színvonalú szociális ellátást.

Összességében megállapítható, hogy a szociális szolgáltatások területén eredményes 2 évet zárt a kerület.

Bővíthető volt a „jó gyakorlatok” tárháza, az olyan önként vállalt szolgáltatások és támogatások biztosításával, amelyek a kerületi polgárok jól-létét szolgálja.

18.4. Kapcsolódás egyéb stratégiákhoz

A dokumentum a kerület egyéb koncepcióival összhangban került megfogalmazásra. A koncepció értékelése, felülvizsgálata elválaszthatatlan a lakhatás, az egészségügy, a nyugdíjrendszer, a biztonság, a generációk közötti kapcsolódási pontok, a közművelődés és az esélyegyenlőség kérdéseitől.

A dokumentumnak összhangban kell lennie egyéb hazai vagy nemzetközi szociálpolitikai stratégiákkal is.

A dokumentumok, stratégiák között – természetes módon – számos átfedés lehet, a munkákban hivatkozások lehetnek egymás elemeire, azonos fejlesztési programokat, irányokat jelölhetnek meg.

Az ellátórendszer fontos célkitűzése a továbbiakban is, hogy a szolgáltatások és az intézmények együttműködve, munkájukat összehangolva, egymásra épülve dolgozzanak a szakmai kompetenciahatárok alapján, a kerületi ellátórendszer ismeretében „menedzseljék” az egyént vagy a családot.

18.4. A fejlesztés prioritásai

Főbb irányelvek:

- az **esélyegyenlőség** a hozzáférésben,
- az ágazatok közötti **együttműködések** erősítése,
- a folyamatos **minőségbiztosítás** a szolgáltatásokban.

18.5. Beavatkozási területek és specifikus fejlesztési célok:

- gyermekket nevelő családok, idősek és fogyatékkal élők csoportjának prioritása,
 - a generációk közötti kapcsolatok erősítése (idősek tapasztalatainak átadása, az önkéntesség támogatása, kerületi rendezvények támogatása),
 - a fiatalok (15-24 évesek) bevonása a helyi döntéshozatalokba,
 - a társadalom perifériájára szorulóknak ellehetetlenülésének megakadályozása,
 - a társadalmi re-integráció, társadalmi részvétel elősegítése és a szolidaritás erősítésére irányuló programok,
 - a társadalmi kohézió erősítése, a helyi közösségek támogatása, a civil szerveződések aktivizálása, szerepük erősítése, helyi identitás növelése,
 - a humán erőforrás megőrzése, fejlesztése a szakszerű és biztonságos ellátás érdekében,
 - információ-nyújtás hatékonyságának fejlesztése (írott és elektronikus sajtó, szórólapok) az ellátások igénybe vételéről,
 - egyénre szabott, differenciált szolgáltatások nyújtása.
- ❖ **A népesség elöregedésére, az idősek növekvő rászorultságára tekintettel:**
- az idős emberek saját otthonukban történő, szakszerű gondozásának biztosítása, fejlesztése,
 - új idősügyi koncepció megalkotása,

- a pénzbeli, természetbeni támogatások és a személyes gondoskodás célzottságának, a rászorultság elvének fokozott érvényre juttatása,
- a szakmaközi együttműködések fejlesztése,
- széleskörű információ nyújtása az ellátások igénybevételéről.

❖ **Egyéb, különösen veszélyeztetett célcsoportokra való tekintettel:**

- a lakhatási költségek mérséklésében nyújtott segítség,
- az álláskereső folyamatos tájékoztatását az aktív korú ellátórendszer jogszabályi feltételeiről,
- Család-, és Gyermekjóléti Központ megnövekedett szolgáltatásai miatt telephelyeinek bővítése,
- csellengő fiataloknak közösségi tér létrehozása Pesthidegkúton,
- a fogyatékkal élők integrációja,
- a pszichiátriai és szenvedélybeteg közösségi ellátásának fenntartása,
- hajléktalan személyek ellátása a helyzetelemzés szerint,
- a társadalmi transzferekhez való hozzájutás segítését.

❖ **A humán erőforrás fejlesztését a szakszerű és biztonságos ellátás érdekében:**

- továbbképzések, szupervíziók lehetőségének biztosítása,
- béremelés, béren kívüli juttatások bővítése,
- az önkéntes tevékenység ösztönzése.

❖ **Lakosság, civil, egyházi, vállalkozói szféra bevonása, érzékenyítése a helyi társadalmi összefogáshoz**

- a Covid-19 világjárvány időszaka alatt formálódott lakossági önkéntes humán erőforrás megőrzése,
- lakossági érzékenyítés a különösen veszélyeztetett rétegek segítésére,
- adományok, felajánlások biztosítása, bővítése,
- magántőkés vállalkozói szféra bevonása,
- közösségi tervezés szerepe a szociálpolitikai ellátások fejlesztéséhez.

Intézkedési terv

Feladat megnevezése	Megvalósítás tervezett időpontjai/év	A feladat biztosítása/felelős
I. Idősellátás		
Alapszolgáltatások fejlesztése	2022-2025	Humánszolgáltatási Igazgatóság/intézmények
Új Időügyi Konceptió készítése	2023.	Humánszolgáltatási Igazgatóság
R. rendszeres felülvizsgálta	folyamatos	Ellátási Osztály
Szakközi együttműködés fejlesztése (egészségügy)	folyamatos	Intézmények, konzorcium, hivatal
Önkéntesek bevonása	folyamatos	Önkormányzat
Krízisterv (járványhelyzet vagy egyéb előre nem prognosztizálható változásoknál)	folyamatos	Önkormányzat/ intézmények
A kommunikáció írott és elektronikus formájának menedzselése	folyamatos	intézmények/média
II. Sérülékeny csoportok		
A lakhatási költségek mérséklésében nyújtott segítség	folyamatos	Önkormányzat
Álláskereső segítése, online eszközök használata	folyamatos	Család-és Gyermekjóléti Központ
Csellengő fiatalok számára közösségi tér létrehozása	2025-ig	Család-és Gyermekjóléti Központ
Iskolai prevenció: az iskolán belüli bántalmazás, zaklatás megelőzését célzó prevenciók foglalkozássorozat, internetes biztonság - internetes zaklatás (CyberBullyng),	folyamatos	Család-és Gyermekjóléti Központ

<i>Feladat megnevezése</i>	<i>Megvalósítás tervezett időpontjai/év</i>	<i>A feladat biztosítása/felelős</i>
Fogyatékkal élők integrációja, nappali ellátás szakmai programjának felülvizsgálata	2023	Humánszolgáltatási Igazgatóság/ÉNO
Társadalmi transferekhez való hozzájárulás segítése	folyamatos	Ellátási Osztály/ Család-és Gyermekjóléti Központ
III. Intézményi és humánerőforrás fejlesztése		
Képzések, szupervíziók	folyamatos	intézmények
Bérek, béren kívüli juttatások, lakhatást segítő intézkedések	folyamatos	Önkormányzat
Kommunikáció fejlesztése – szakmai és lakossági	folyamatos	Önkormányzat/intézmények
Önkéntesség továbbfejlesztése	folyamatos	Önkormányzat/intézmények
IV. Lakossági együttműködések fejlesztése		
A Covid-19 világjárvány időszaka alatti formálódott lakossági önkénteses humánerőforrás megőrzése	folyamatos	Önkormányzat/intézmények
Lakossági érzékenyítése	folyamatos	Önkormányzat/intézmények
Adományok, felajánlások biztosítása, bővítése	folyamatos	Önkormányzat/intézmények
Közösségi tervezés szerepe a szociálpolitikai ellátásoknál	folyamatos	Önkormányzat
V. Felülvizsgálatok, koncepciók		
Szolgáltatástervezési koncepció 2023. évi felülvizsgálata	2024.	Humánszolgáltatási Igazgatóság
Szociális és gyermekjóléti szerződések felülvizsgálata	évente	Humánszolgáltatási Igazgatóság

A költségvetési lehetőségekhez igazodóan a szociális szolgáltatást nyújtó intézmények, az önkormányzati, a civil és egyházi fenntartók valamint a kerületi Szociálpolitikai Kerekasztal a végrehajtás folyamatát évente értékeli, a megvalósítást a változó szociális szükségletekhez igazítja, javaslatot készít a meg nem valósult célok ismételt ütemezésére.

Fontos, hogy a jelenleg már nem kötelező, önként vállalt szolgáltatások továbbra is megmaradjanak, a fejlesztések során továbbra is tekintettel kell lenni a lakossági szükségletekhez igazodó ellátórendszer teljes vertikumának biztosítására a szociális alapellátás területén.

Ugyanakkor szükséges hangsúlyozni azt is, hogy a hazai szociálpolitikai ellátórendszer folyamatos változáson, megújuláson megy keresztül. Számos olyan kérdés is hangsúlyossá válik az elkövetkező években, melyek az Önkormányzat hatáskörén túlnyúló gondolkodást, koncepciók kidolgozását igényli.

A demográfusok előrejelzései szerint az idősek aránya a jövőben nőni fog a lakosságszámhoz viszonyítottan, ezért az ellátórendszernek fel kell készülnie a demográfiai folyamatok kezelésére.

Az elkövetkező időszakban is látható, mint a SARS-2 világjárvány időszakában, hogy egyre többször lesz olyan egészségügyi, társadalmi, gazdasági veszélyhelyzet, mely azonnali beavatkozásokat, soron kívüli intézkedéseket, segítséget igényel.

Fontos megőrizni, fejleszteni a lakosság, a civil és egyházi erőforrások összefogását, hogy a helyzetre adekvát módon lehessen reagálni, segítséget nyújtani a legrászorultabb rétegeknek is. Az előre nem tervezhető események miatt nehéz a rövidebb-hosszabb távú tervezés, viszont a fejlesztéseknek továbbra is irányt szabhat e koncepcióban foglaltak.

Az adatok elemzése, az ellátási kötelezettség teljesítésének tapasztalatai alapján a meghatározott fejlesztési irányokat, prioritásokat, valamint a helyi szociálpolitika elveit és értékeit továbbra is fenntartjuk.

A koncepció felülvizsgálata során megfogalmazódott célok megvalósulásával minél teljesebb körben biztosíthatóvá válhatnak a kerület polgárainak a lakóhelyhez legközelebb és az igényekhez igazodó magas színvonalú, ugyanakkor könnyen hozzáférhető és átjárható szociális ellátások.

Budapest, 2022. 10. 27.

Órsi Gergely
polgármester

Felhasznált irodalom:

Jogszabályok:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv.
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv.
- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv.
- 2013. évi CLV. törvény a támogatott döntéshozatalról
- Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és egyes szociális és gyermekjóléti ellátásokról szóló 3/2015.(II.27.) önkormányzati rendelete
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II.17.) Korm. rendelet
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet.
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet
- A személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról szóló 8/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet
- A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és szociális vizsgáiról szóló 9/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000.(XII.26.) Korm. rendelet.

2. Források:

www.masodikkerulet.hu

<https://www.penzcentrum.hu/otthon/20220223/megvan-a-hosszu-elet-titka-itt-a-legmagasabb-a-varhato-elettartam-magyarorszagon-1122270>

https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_2.html

<https://www.penzcentrum.hu/karrier/20220314/budapest-lakossaga-kerületenkent-2022-hany-fobol-all-budapest-lakossaga-1122906>

KSH Helységnévtár

[Folyamatban lévő kutatások – Lakbérindex-számítás \(ksh.hu\)](#)

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/ter_kep_2020.pdf

BUDAPEST FŐVÁROS II. KERÜLET INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA Magalapozó vizsgálat

https://nfsz.munka.hu/tart/stat_telepulessoros_adatok

<https://qubit.hu/2021/12/09/a-fiatalok-es-a-nok-fizetik-meg-a-kozel-ke-t-eve-tarto-pandemia-arat-a-munkaeropiacon>

https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/stat_afsz_nyilvtartasok.aspx

<http://kozfoglalkoztatasi.ksh.hu/statisztika/terkep/definici.htm>

<https://masodikkerulet.hu/rendeletek-szabalyzatok/szabalyzatok>

Bednárík Mónika intézményvezető – A szociális alapszolgáltatások fejlesztése 2022-2025. kézirát

[Mikrocenzus 2016 - A fogyatékos és az egészségi ok miatt korlátozott népesség jellemzői \(ksh.hu\)](#)

https://masodikkerulet.hu/sites/default/files/attachments/files/masodikkerulethu/2022_04/budapest_fovaros_ii_kerulet_kozigazgatasi_teruleten_elo_hajlektalan_szemelyek_helyzetenek_elemzese.pdf

Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala

<https://masodikkerulet.hu/node/41895>

<http://www.csgyk02.hu/index.php/segitseg-a-konfliktuskezelesben>

<http://valaslabirintus.hu/index.php>

Országos Fogyatékoságügyi Program (2015–2025.).

Kerületi Önkormányzat adatbázisai

Juhász Attila- Nagy Csilla: A II. Kerületi lakosság egészségi állapota, leíró epidemiológiai elemzése, 2007-2020. BFK Népegészségügyi Főosztálya Nemfertőző Betegségek Osztálya 2021.

3. Beszámolók:

- önkormányzati szociális intézmények beszámolóí
- Egyesített Bölcsőde beszámolója
- II. kerületi Egészségügyi Szolgálat beszámolója
- Budapest Főváros Kormányhivatal II. Kerületi Hivatala Népegészségügyi Osztály beszámolója
- Kerületi Városfejlesztő Zrt. beszámolója

• A szerződéses feladatot ellátó partnerek beszámolóí a 2020. - 2021. évről:
Soteria Alapítvány, Válaszút Alapítvány, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Fehérkereszt Egyesület, Magyar Protestáns Egyesület, Jó Pásztor Nővérek Kongregációja, XI. kerületi Rehabilitációs Fejlesztő Központ, Ferences Rendtartomány Gondviselés Háza Gondozási Központ

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
II. A település társadalma, gazdasága	7
III. A kerület munkaerő-piaci helyzete, az álláskeresők és ellátások számának mutatói.....	22
3.1. Regisztrált vállalkozások száma főbb gazdasági ágak szerint.....	22
3.2. A regisztrált vállalkozások száma gazdálkodási forma szerint	23
3.3. A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása a kerületben.....	23
3.3.1. Álláskeresők nemek és életkor szerinti adatai	24
3.3.2. Álláskeresők végzettség szerinti adatai.....	26
3.4. Kerületi közfoglalkoztatás alakulása.....	26
3.5. Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása (Isd. 9.3. fejezet).....	27
3.6. Diákmunka.....	27
IV. Egészségügyi helyzetkép	29
4.1. A II. kerületi lakosság egészségi állapota, 2007-2020	29
4.2. Egészségügyi ellátás, fejlesztések, prevenció.....	31
4.3. Sportolás.....	33
V. Oktatás-nevelés, ösztöndíjak	36
5.1. Óvodai ellátás 2020 -2021. év	36
5.2. Iskolai ellátás	36
5.3. Ösztöndíj pályázatok	37
VI. Gyermekjóléti ellátások	39
6.1. Gyermek napközbeni ellátása.....	39
6.1.1. Bölcsődei ellátás.....	39
6.1.2. Egyéb napközbeni ellátási formák.....	43
6.1.3. Napközbeni gyermekfelügyelet.....	43
6.2. Átmeneti gondozás.....	43
VII. Személyes gondoskodás.....	45
7.1. Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás.....	45
VIII. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások.....	51
8.1. Az ellátást igénybe vevők számának alakulása.....	52
8.2. Az ellátottak életkor és nem szerinti bemutatása.....	55
8.3. Az ellátást igénylők jövedelmi helyzetük alapján	56
8.4. Az ellátásba bekerültek és kikerültek számának alakulása	57
8.5. Az elkövetkező 5 év időszakának fejlesztési tervei a II. kerületi idősek szociális alapszolgáltatásában	58

IX. Fogyatékkal élők ellátása.....	62
9.1. Fogyatékkal élő személyek statisztikai adatai a kerületben.....	62
9.2. Az Önkormányzat ellátási kötelezettségének teljesítése	63
9.3. KERÜLETI JÓ PÉLDÁK a fogyatékossgal élők és családjaiknak segítésére.....	65
X. Szenvedélybetegek ellátása	70
10.1. Prevenció.....	70
10.2. Szenvedélybetegek közösségi és nappali ellátása	71
XI. Pszichiátriai betegek ellátása	73
11.1. Közösségi Pszichiátriai Ellátás.....	73
11.2. Pszichiátriai betegek nappali ellátása.....	76
XII. Hajléktalan ellátás	78
12.1. Helyzetkép.....	78
XIII. A pénzbeli és természetbeni ellátások alakulása	83
13.1. A kormányhivatalok hatáskörébe tartozó ellátások:	83
13.2. Települési Önkormányzat hatáskörébe tartozó ellátások.....	86
XIV. A szociális ellátórendszer fenntartásához szükséges költségek.....	93
XV. „Jó példák” gyakorlata a szociális ellátórendszerben	97
15.1. Szolgáltatások, kedvezmények.....	97
15.2. Közösségteremtés, élethosszig való tanulás lehetősége	98
15.3. Adományozás, felajánlások	99
XVI. Összegzés	100
16.1. Önkormányzati és civil szociális szolgáltató szervezetek munkamegosztása:	100
16.2. A kerületi szolgáltatások nyilvántartásának táblázata	101
16.3. Intézményi akadálymentesítés.....	101
16.4. Az önkormányzati fenntartású intézmények tárgyi feltételei, beruházások, felújítások a 2020-2021. évben.....	102
16.5. Humánerőforrás alakulása	102
16.6. Képzések, továbbképzések.....	104
XVII. 2020-2021. év összegzése	105
17.1. Új kihívás, Covid-19 járvány.....	105
17.2. A Megvalósult fejlesztések összegzése	105
XVIII. Célkitűzések, feladatok, a fejlesztés irányai, ütemezés	108
18.1. SWOT analízis	108
18.2. Fejlesztési tervek:	110
18.3. Konklúziók	113
18.4. Kapcsolódás egyéb stratégiákhoz.....	114

18.4. A fejlesztés prioritásai	114
18.5. Beavatkozási területek és specifikus fejlesztési célok:.....	114
Felhasznált irodalom:	119
Jogszabályok:.....	119
2. Források:.....	119
3. Beszámoló:.....	120